

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΤΜΗΜΑ
ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΔΙΕΘΝΕΣ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ» ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ EUROPOL

POLICIES OF THE EUROPEAN UNION IN MATTERS OF POLICE
COOPERATION. THE CASE OF EUROPOL

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Γεωργία Ελευθεριάδου

Αθήνα, 2022

Τριμελής Επιτροπή

Αργύρης Πασσάς, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (Επιβλέπων)

Όλγα Τσόλκα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Χαράλαμπος Πλατιάς, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Γεωργία Ελευθεριάδου, 2022

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολόκληρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τη συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των απόψεων της συγγραφέως.

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και πρωτότυπης έρευνας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής τρίτων».

Αθήνα, 20/12/2022

Γεωργία Ελευθεριάδου

στη μητέρα μου

Συντομογραφίες

ΑΕΑ: Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας

ΔΕΕ: Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΔΕΚ: Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

ΕΕΠΔ: Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων

Εδ: Εδάφιο

ΕΚ: Ευρωπαϊκή Κοινότητα

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

ΕΣΔΑ: Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

ΕΣΕ: Εθνικό Σχέδιο Επιχειρήσεων

ΚΕΠΠΑ: Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας

ΚΟΔΙΣΜΕ: Κέντρο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συνόρων και Μετανάστευσης

ΜΟΚΕ: Μικτή Ομάδα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου

Παρ: Παράγραφος

ΣΕΕ: Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΕΣΣ: Σύμβαση Εφαρμογής Συμφωνίας Schengen

ΣΛΕΕ: Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΜ: Συμβαλλόμενο Μέρος

ΦΠΑ: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

ΧΕΑΔ: Χώρος Ελευθερίας Ασφαλείας και Δικαιοσύνης

ATF: Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives

CBP: Customs and Border Protection

CELAD: Comite European de la Lutte Antidroque

CEPOL: European Union Agency for Law Enforcement Training

DEA: Drug Enforcement Administration

DSS: Diplomatic Security Service

ECB: European Central Bank

EC3: European Cybercrime Centre

ECTC: European Counter Terrorism Centre

EFECC: European Financial And Economic Crime Centre

EIB: European Investment Bank

EIS: The European Information System

EMCDDA: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction

EMPACT: European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats

EMSC: European Migrant Smuggling Centre

ENISA: European Union Agency for Network and Information Security

ENU: Europol National Unit

EPE: The Europol Platform for Experts

EPPO: European Public Prosecutor's Office

ESOCC: European Serious and Organised Crime Centre

EUIPO: European Union Intellectual Property Office

EU SOCTA: EU Serious and Organised Crime Threat Assessment

FBI: Federal Bureau of Investigation

FDA: Food and Drug Administration

ICE: Immigration and Customs Enforcement

IOCTA: Internet Organised Threat Assessment

NEC: National Empact Coordinator

NYPD: New York Police Department

MASP: Multi-Annual Strategic Plan

OAP: Operational Action Plan

OEDT: Observatoire Europeen des Drogues et des Toxicomanies

OLAF: European Anti-Fraud Office

SIENA: The Secure Information Exchange Network Application

TE-SAT: European Union Terrorism Situation and Trend Report

TSA: Transportation Security Administration

UCLAF: Unite de Coordination de la Antifraude

UNODC: United Nations Office on Drugs and Crime

WCO: World Customs Organization

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	9
Abstract	11
Κεφάλαιο Πρώτο.....	12
Ιστορική αναδρομή-προσπάθειες αστυνομικής συνεργασίας	12
1.1 Συμβούλιο της Ευρώπης	12
1.2 Ομάδα Εργασίας TREVI.....	12
1.2.1 Υποομάδες εργασίας TREVI.	15
1.3 Επιτροπή CELAD	17
1.4 Σύμβαση Εφαρμογής Συμφωνίας Schengen.....	17
1.5 Η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την αστυνομική συνεργασία	20
1.5.1 Μέσα υλοποίησης αστυνομικής συνεργασίας.	22
1.6 Europol Drugs Unit	23
1.7 Έμμεσες προσπάθειες αστυνομικής συνεργασίας	24
Κεφάλαιο Δεύτερο	25
Η δημιουργία της Europol και η σταδιακή εξέλιξη της.....	25
2.1 Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol)	25
2.2 Το δημοκρατικό έλλειμα στις ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Συνεργασίας	27
2.3 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ.....	30
2.3.1 Μέσα πολιτικής αστυνομικής συνεργασίας.	33
2.4 Το Πρόγραμμα του Τάμπερε.....	35
2.4.1 Η συμβολή του Προγράμματος σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας.....	37
2.5 Το Πρόγραμμα της Χάγης	38
2.5.1 Η συμβολή του Προγράμματος της Χάγης σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας. ..	39
2.6 Η Συνθήκη της Λισαβόνας	40
2.7 Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης.....	44
2.7.1 Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας.	45
Κεφάλαιο Τρίτο.....	47
Η Europol ως Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης	47
3.1 Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol).....	47
3.2 Οργανωτική δομή της Europol.....	48
3.3 Πολιτικός και δικαστικός έλεγχος της Europol	49
3.4 Ρόλος-Αποστολή-Καθήκοντα	50
3.5 Προσωπικό	52
3.6 Οι συνεργασίες που αναπτύσσει η Europol	56

3.6.1 Αξιωματικοί σύνδεσμοί	56
3.6.2 Συμφωνίες Eurapol.....	57
3.7 Ασφαλής διαχείριση πληροφοριών	59
3.8 Προστασία Δεδομένων	61
3.9 Επιχειρησιακά Κέντρα της Eurapol	62
3.10 Εκθέσεις Στρατηγικών Αναλύσεων.....	63
3.11 Κύκλος EMPACT.....	64
3.11.1 Η Eurapol για την προτεραιότητα της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών	67
Κεφάλαιο Τέταρτο	68
Ελλάδα και Eurapol.....	68
4.1 Τμήμα Eurapol της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.....	68
4.2 Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας	70
4.3 Εθνικό Σχέδιο Επιχειρήσεων για την Έρευνα και Δίωξη Οργανωμένων Δικτύων Παράνομης Διακίνησης Ανθρώπων	71
4.4 Η συμβολή της Ελλάδας στην υλοποίηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης στο πλαίσιο της προτεραιότητας «Διακίνηση Μεταναστών» του Κύκλου EMPACT	72
Συμπεράσματα	77
Πηγές-Βιβλιογραφία	80
Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία	80
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία	81
Επίσημα Κείμενα.....	82
Νομολογία ΔΕΚ	86
Διαδικτυακοί ιστότοποι.....	86
Ελληνική Νομοθεσία	87

Περίληψη

Η ανάγκη για συνεργασία στην Ευρώπη σε θέματα αστυνομικής φύσης είχε ανακύψει αρκετά νωρίς, από το 1970, λόγω των φαινομένων τρομοκρατίας που αντιμετώπιζαν πολλά ευρωπαϊκά κράτη, με αποτέλεσμα τη δημιουργία της Ομάδας εργασίας TREVI και την ανεπίσημη συνεργασία στο πλαίσιο αυτής. Περαιτέρω ώθηση στην αστυνομική συνεργασία δόθηκε με την υπογραφή των συμφωνιών Schengen, όπου εισήχθη ο θεσμός της διασυνοριακής παρακολούθησης και καταδίωξης από αστυνομικές δυνάμεις στην επικράτεια γειτονικού κράτους, με σκοπό την αντιστάθμιση του ελλείματος ασφαλείας που προκλήθηκε από την κατάργηση των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα. Ωστόσο, η ένταξη των ζητημάτων αστυνομικής συνεργασίας στα αντικείμενα της ενωσιακής πολιτικής ήταν επιτακτική και επιβεβλημένη λόγω του διαρκώς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος και της διασυνοριακής διάστασης της εγκληματικότητας, η οποία χρησιμοποιούσε και χρησιμοποιεί την σύγχρονη τεχνολογία για να εξελιχθεί. Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με τον στόχο της Ένωσης να παρέχει στους πολίτες της υψηλό επίπεδο προστασίας σε έναν χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης, οδήγησαν στην ίδρυση της Europol αρχικά υπό το πρίσμα της διακυβερνητικής συνεργασίας, καθώς τα κράτη μέλη διατηρούσαν επιφυλάξεις ως προς την εκχώρηση τέτοιου είδους εθνικών αρμοδιοτήτων στην Ένωση. Ορόσημο στην όλη προσπάθεια, αποτέλεσε η Συνθήκη της Λισαβόνας με την οποία η Europol εντάχθηκε στους Οργανισμούς της Ένωσης, γεγονός που συνέβαλε στην ενίσχυσή της με πρόσθετες εξουσίες, για την καταπολέμηση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και στην εντονότερη εμπλοκή των θεσμικών Οργάνων στη λειτουργία και στις δραστηριότητες της, με αποτέλεσμα τη μείωση του δημοκρατικού ελλείματος που είχε παρατηρηθεί έως τότε, με την ενίσχυση του πολιτικού και δικαστικού ελέγχου της. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει την πορεία και εξέλιξη της αστυνομικής συνεργασίας και συνεπώς της Europol, μέσα από τις Συνθήκες που υπογράφηκαν και τα Προγράμματα που υιοθετήθηκαν και να αναδείξει τον ρόλο της στην υλοποίηση των πολιτικών που θέτει η Ένωση. Η Europol σήμερα αποτελεί τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Επιβολής του Νόμου με κυριότερο στόχο την τόνωση του αισθήματος ασφαλείας των ευρωπαίων πολιτών και τη στήριξη των κρατών μελών για την αντιμετώπιση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, μέσω ανάλυσης και ανταλλαγής πληροφοριών αλλά και σύναψης στρατηγικών και επιχειρησιακών συμφωνιών. Παράλληλα, εξετάζεται και ο ρόλος που

διαδραματίζει η χώρα μας στην πολιτική προτεραιότητα της Ένωσης «Διακίνηση Μεταναστών».

Λέξεις-κλειδιά: Europol, TREVI, αστυνομική συνεργασία, Ευρωπαϊκή Ένωση, EMPACT

Abstract

The need for cooperation in Europe on matters of a police nature had arisen quite early, since 1970, due to the phenomena of terrorism faced by many European states, resulting in the creation of the TREVI Working Group and the informal cooperation within it. Police cooperation was further boosted by the signing of the Schengen agreements, where the institution of cross-border monitoring and pursuit by police forces in the territory of a neighboring state was introduced, with the aim of compensating for the security deficit caused by the abolition of internal border controls. However, the inclusion of police cooperation issues in the objects of the Union policy was imperative due to the constantly changing environment and the cross-border dimension of crime, which used and uses modern technology to evolve. All of the above, combined with the Union's aim to provide its citizens with a high level of protection in an area of freedom, security and justice, led to the establishment of Europol initially in the light of intergovernmental cooperation, as Member States had reservations about delegating such national competences in the Union. A milestone in the whole effort was the Treaty of Lisbon by which Europol joined the Organizations of the Union, which contributed to its strengthening with additional powers to fight international organized crime but also to the more intense involvement of the Institutional Bodies in the operation and activities resulting in the reduction of the democratic deficit that had been observed until then, with the strengthening of its political and judicial control. The purpose of this work is to examine the course and evolution of police cooperation and therefore of Europol, through the Treaties that were signed and the Programs that were adopted and to highlight its role in the implementation of the policies set by the Union. Today, Europol is the European Law Enforcement Organization with the main objective of stimulating the sense of security of European citizens and supporting member states in dealing with international organized crime, through analysis and exchange of information as well as the conclusion of strategic and operational agreements. At the same time, the role played by our country in the Union's political priority "Migrant smuggling" is examined.

Keywords: Europol, TREVI, police cooperation, European Union, EMPACT

Κεφάλαιο Πρώτο

Ιστορική αναδρομή-προσπάθειες αστυνομικής συνεργασίας

1.1 Συμβούλιο της Ευρώπης

Την 05.05.1949 με τη Συνθήκη του Λονδίνου ιδρύθηκε το Συμβούλιο της Ευρώπης στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών, το οποίο αναμφισβήτητα έχει επιτελέσει σημαντικό έργο στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την κατάρτιση της Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ) της 4^{ης} Νοεμβρίου 1950. Ωστόσο, στόχο του Συμβουλίου της Ευρώπης αποτέλεσε και η στενότερη συνεργασία των ευρωπαϊκών κρατών στους τομείς της ποινικής δίωξης. Το μέσο του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη συνεργασία σε αστυνομικά θέματα είναι οι Συμβάσεις, τις οποίες καταρτίζει και συστήνει στα κράτη μέλη να τις εντάξουν στις έννομες τάξεις τους. Πρόκειται για διεθνείς συμβάσεις, τις οποίες το κράτος μέλος πρέπει να μεταφέρει στην εθνική του νομοθεσία για να μπορούν να αναπτύξουν αποτελέσματα. Οι συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, παρά το διεθνικό τους χαρακτήρα και το γεγονός ότι τα κράτη που τις υιοθετούν έχουν δικαίωμα να επιφυλαχθούν για ορισμένες διατάξεις αυτών, να τις επικυρώσουν ή να μην της επικυρώσουν, διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας¹. Συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την ποινική καταστολή και την αστυνομική συνεργασία είναι, μεταξύ άλλων, η σύμβαση σχετικά με τη συνεργασία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας², η σύμβαση για τον έλεγχο της απόκτησης και της κατοχής πυροβόλων όπλων από μεμονωμένα άτομα³, και η σύμβαση για την έκδοση.⁴

1.2 Ομάδα Εργασίας TREVI

Παρά το γεγονός ότι η ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είχε ως επιδίωξη κυρίως οικονομικούς σκοπούς και ιδιαίτερα τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς, τα φαινόμενα

¹Παπαγιάννης Δ., Ο χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Ε.Ε., Αθήνα, 2008, σελ.49

² Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 27 Ιανουαρίου 1977

³ Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 28 Ιουνίου 1978

⁴ Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 13 Δεκεμβρίου 1957

τρομοκρατίας που εμφανίστηκαν στη δεκαετία του 1970 σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη αποτέλεσαν την αφορμή για τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών των Κοινοτήτων σε αστυνομικά θέματα.

Το 1971 και 1972 πραγματοποιήθηκαν ορισμένες διακυβερνητικές συνεδριάσεις για ζητήματα τρομοκρατίας. Σε ένα Συμβούλιο Υπουργών που έλαβε χώρα στη Ρώμη τον Δεκέμβριο του 1975, ο James Callaghan Υπουργός Εξωτερικών του Ηνωμένου Βασιλείου πρότεινε τη συγκρότηση μιας ειδικής ομάδας για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας στην ΕΚ, με την οποία συμφώνησαν οι υπόλοιποι Υπουργοί.⁵ Η πρόταση αυτή επισημοποιήθηκε κατά τη συνεδρίαση των Υπουργών Εσωτερικών των ΕΚ στο Λουξεμβούργο στις 29 Ιουνίου 1976, γεγονός που σήμαινε ότι, στο μέλλον, οι υπουργοί θα συνοδεύονταν από ανώτερους υπαλλήλους της αστυνομίας και των υπηρεσιών ασφαλείας σε αυτές τις συνεδριάσεις. Έτσι το 1976 ιδρύθηκε η ομάδα Trevi⁶ από τα 12 κράτη μέλη της ΕΚ⁷ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και τον συντονισμό της αστυνόμευσης στην ΕΚ. Επιπλέον, το 1976 συστάθηκαν πέντε υποομάδες εργασίας, οι οποίες παρουσίαζαν εκθέσεις αρχικά ετησίως στις συνεδριάσεις των υπουργών TREVI και είχαν συγκεκριμένο τομέα εργασίας (π.χ. αντιμετώπιση της τρομοκρατίας, των ναρκωτικών κ.α.)⁸

Στο πλαίσιο της Ομάδας TREVI συμμετείχαν και άλλες χώρες με καθεστώς παρατηρητή, οι οποίες δεν λάμβαναν μέρος στις συνεδριάσεις αλλά ενημερώνονταν από τους αξιωματούχους μετά τις συναντήσεις και οι οποίες έμειναν γνωστές σαν «friends of TREVI». Στις χώρες αυτές περιλαμβάνονται η Αυστρία, ο Καναδάς, το Μαρόκο, η Σουηδία, η Ελβετία και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η μέθοδος λειτουργίας του TREVI ομοιάζε με εκείνη του Συμβουλίου Υπουργών. Όπως η

⁵ Fenton Bresler, Interpol, Sinclair - Stevenson , 1992, σελ.160

⁶ Η προέλευση της ονομασίας αποδίδεται στο ακρωνύμιο των λέξεων «Terrorism, Radicalism et Violence» ή κατά άλλη άποψη ως ακρωνύμιο των λέξεων «Terrorism, Radicalism, Extremism and International Violence», ενώ μία άλλη άποψη υποστηρίζει ότι προέρχεται από τον τόπο της πρώτης συνεδρίασης των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών κοντά στην ομώνυμη Fontana di Trevi, τέλος υφίσταται και η άποψη ότι προέρχεται από την πρόταση του Ολλανδού Υπουργού Εσωτερικών, που ονομαζόταν Fontein (σιντριβάνι), ο οποίος κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης κοίταξε έξω από το παράθυρο την Φοντάνα του Τρέβι και αναφώνησε «Let's call it Trevi» και οι υπόλοιποι συμφώνησαν.

⁷ Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Δανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία και Πορτογαλία.

⁸ Bunyan T., (ed), Statewatching the new Europe, «Trevi, Europol and the European State», 1993 σελ.1

Προεδρία του Συμβουλίου εναλλασσόταν μεταξύ των κρατών μελών κάθε έξι μήνες, το ίδιο ίσχυε και για την Προεδρία του TREVI μεταξύ των Υπουργών Εσωτερικών, με συνεδριάσεις των Υπουργών που πραγματοποιούνταν κάθε έξι μήνες (Ιούνιο και Δεκέμβριο). Οι ανώτεροι αξιωματούχοι πραγματοποιούσαν συναντήσεις κάθε έξι μήνες (Μάιο και Νοέμβριο), ενώ κατανέμονταν επίσης εργασίες στις ομάδες εργασίας του TREVI στις οποίες συμμετείχαν υπάλληλοι του Υπουργείου Εσωτερικών, της αστυνομίας και των υπηρεσιών ασφαλείας⁹, πριν από κάθε Υπουργική συνάντηση οι ομάδες εργασίας προετοίμαζαν μια αναφορά η οποία διαβιβαζόταν στους Υπουργούς μέσω των ανώτερων αξιωματικών.

Αναφορικά με τη συζήτηση για την ίδρυση της Europol, αυτή είχε ξεκινήσει από το 1975 στο πλαίσιο αυτής της Ομάδας. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη της Κοινότητας με βάση τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τη δημιουργία της άτυπης συνεργασία η οποία έμεινε γνωστή ως TREVI έθεσαν ένα σημαντικό πλέγμα «διακυβερνητικών συνεργασιών» σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας στους τομείς των Υπουργείων Δικαιοσύνης (ή Δημόσιας Τάξης) και Εσωτερικών. Οι Υπουργοί Εσωτερικών των κρατών-μελών (ομάδα TREVI) συνέρχονταν για να εξετάσουν θέματα της αρμοδιότητας κυρίως στον τομέα της δημόσιας τάξης (τρομοκρατία κ.λ.π.).¹⁰ Η ομάδα όπως αναφέρθηκε και παραπάνω είχε ως στόχο την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών σε θέματα καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η συνεργασία στα πλαίσια της ομάδας TREVI δεν εντάχθηκε στο θεσμικό πλαίσιο των Κοινοτήτων οι εργασίες της ομάδας διεξάγονταν σε διακυβερνητικό επίπεδο. Η πρακτική της ομάδας περιοριζόνταν σε συστάσεις προς τα κράτη μέλη προκειμένου να ακολουθήσουν μια συγκεκριμένη πολιτική.

Η οργάνωση των εργασιών της Ομάδας TREVI είχε ανατεθεί στον ανά εξάμηνο Προεδρεύων Υπουργό καθώς δεν υπήρχε μόνιμο διοικητικό προσωπικό ούτε γραφεία. Το έργο του Υπουργού υποβοηθούνταν αρχικά από τον πρώην και μετέπειτα Πρόεδρο και τα επόμενα χρόνια από τους δύο προγενέστερους και τους δύο επόμενους Προέδρους προκειμένου να διασφαλίζεται η συνέχεια των διαφόρων διαδικασιών. Το

⁹ Heberton B. & Thomas T., Policing Europe Co-Operation, Conflict and Control, St. Martin's Press, 1995 σελ 70-71

¹⁰ Ιωακείμης Π., Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση Θεωρία-Διαπραγμάτευση Θεσμοί και Πολιτικές, Η συνθήκη του Maastricht και η Ελλάδα, εκ. Θεμέλιο, Αθήνα 1993 σελ.283

γεγονός ότι δεν υπήρχε μία μόνιμη κεντρική οργάνωση δημιουργούσε δυσχέρειες, ως προς την αποτελεσματικότητα και τον συντονισμό της συνεργασίας, καθώς δεν ήταν δυνατός ο έλεγχος και η αξιολόγηση αυτών που είχαν συμφωνηθεί, αξίζει να αναφερθεί ότι ο διακυβερνητικός χαρακτήρας της ομάδας η οποία λειτουργούσε εκτός του θεσμικού πλαισίου των ΕΚ δημιουργούσε ζητήματα αξιοπιστίας και νομιμότητας αυτής.¹¹

1.2.1 Υποομάδες εργασίας TREVI.

Ομάδα εργασίας 1 (Trevi 1)

Η συγκεκριμένη ομάδα ήταν υπεύθυνη για τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και ήταν η μόνη που είχε επιχειρησιακό ρόλο. Στην 2^η συνεδρίαση των Υπουργών Εσωτερικών της ΕΚ που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο τον Μάιο του 1977 αναφέρθηκε ότι η Ομάδα εργασίας 1 συμφώνησε ότι τα κράτη μέλη της ΕΚ θα: i) συντάσσουν εκθέσεις στις οποίες θα περιγράφουν την εμπειρία τους στο τρόπο που χειρίστηκαν πάσης φύσεως τρομοκρατικά ζητήματα, ii) ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις αντιμετώπισης τρομοκρατικών ζητημάτων, ιδίως σε κυβερνητικό επίπεδο, με στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας σε περίπτωση περιστατικού στο οποίο εμπλέκονται περισσότερες από μία χώρες, iii) θα δημιουργήσουν κεντρικά σημεία επαφής που θα συμβάλλουν στην ανταλλαγή πληροφοριών ζητημάτων διεθνούς τρομοκρατίας.

Ομάδα εργασίας 2 (Trevi 2)

Η ομάδα εργασίας 2 ασχολήθηκε με την αστυνομική συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ζητήματα που αφορούν: i) τον αστυνομικό εξοπλισμό, ii) τη δημόσια τάξη και τον χουλιγκανισμό στο ποδόσφαιρο iii) την αστυνομική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής κατάρτισης, iv) την εγκληματολογική επιστήμη, συμπεριλαμβανομένων προτάσεων για τη δημιουργία κεντρικών συλλογών πληροφοριών σχετικά με τα ναρκωτικά, τα εκρηκτικά, τα δακτυλικά αποτυπώματα και

¹¹ Guyomarch A., «Problems and prospects for european police cooperation after Maastricht», Policing and Society, An International Journal of Research and Policy, 1995, σελ. 253-254

τα αραβικά έγγραφα και ν) άλλα επιστημονικά ή τεχνικά θέματα, όπως η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με ερευνητικά προγράμματα.¹²

Ομάδα εργασίας 3 (Trevi 3)

Αρχικά η πρόβλεψη για την ομάδα, το 1976, ήταν η σύσταση της για την αντιμετώπιση διαδικασιών ασφαλείας για τις μη στρατιωτικές αεροπορικές μεταφορές.¹³ Η ομάδα δεν συνεδρίασε έως το 1985 όπου και της ανατέθηκε νέο έργο σχετικά με την αντιμετώπιση του σοβαρού οργανωμένου διεθνούς εγκλήματος. Ο κύριος τομέας δραστηριότητας της ήταν η διακίνηση ναρκωτικών, ενώ ασχολήθηκε επίσης με ένοπλες ληστείες, κλεμμένα οχήματα, την προστασία μαρτύρων, την προστασία των πολιτιστικών αγαθών και την κατάρτιση σε θέματα καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος. Τέλος, η ομάδα αυτή ασχολήθηκε με τους ελέγχους της μετανάστευσης στα σύνορα μέχρι που ανέλαβε η ομάδα εργασίας Trevi 92 το 1989.

Ομάδα εργασίας Trevi 92

Η ομάδα εργασίας Trevi 92 συστάθηκε το 1989 προκειμένου εξετάσει τις επιπτώσεις που είχε επιφέρει η ενιαία ευρωπαϊκή αγορά στους τομείς της αστυνόμευσης και της ασφάλειας, αλλά και για να βελτιώσει τη συνεργασία για την αντιστάθμιση των συνεπειών στην ασφάλεια και στον τομέα της επιβολής του νόμου εξαιτίας της κατάργησης των εσωτερικών ελέγχων.

Ομάδα εργασίας 4 και 5 (Trevi 4, Trevi 5)

Οι συγκεκριμένες ομάδες συστάθηκαν μετά τη σύνοδο των Υπουργών Εσωτερικών της ΕΚ το 1976 στο Λουξεμβούργο, η ομάδα εργασίας 4 ήταν αρμόδια για θέματα ασφάλειας και προστασίας σε πυρηνικές εγκαταστάσεις και μεταφορές και η ομάδα εργασίας 5 για μέτρα έκτακτης ανάγκης, για την αντιμετώπιση περιστατικών έκτακτης ανάγκης (καταστροφές, πυρόσβεση κ.α), ωστόσο οι δύο αυτές ομάδες δεν συνεδρίασαν ποτέ.¹⁴

¹² Bunyan T. (ed), Statewatching the new Europe, «Trevi, Europol and the European State», 1993, σελ.2-3

¹³ Το έργο αυτό αναλήφθηκε αργότερα από την TREVI 1

¹⁴ Bunyan T. (ed), Statewatching the new Europe, «Trevi, Europol and the European State», 1993, σελ.1-3

1.3 Επιτροπή CELAD

Παράλληλά, πέραν της ομάδας TREVI, η ανάγκη των κρατών μελών των Κοινοτήτων για την καταπολέμηση της «μάστιγας» των ναρκωτικών, οδήγησε στη σύσταση από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στο Στρασβούργο, μιας επιτροπής αποτελούμενης από εθνικούς αντιπροσώπους με την ονομασία CELAD (Comite European de la Lutte Antidrogué). Η επιτροπή CELAD δημιουργήθηκε το 1989 και ασχολήθηκε με το σχέδιο καταπολέμησης των ναρκωτικών και με την πρόβλεψη για τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής υπηρεσίας, που θα είναι αρμόδια για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών εστιάζοντάς όχι μόνο στην αστυνομική πλευρά του φαινομένου αλλά εξετάζοντας το και από πλευράς υγείας και οικονομίας.¹⁵ Το 1993 με πρωτοβουλία και πρόταση της CELAD, το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ίδρυσε το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (OEDT Observatoire Europeen des Drogues et des Toxicomanies) με έδρα τη Λισαβόνα, κύριο έργο του οποίου ήταν η παροχή στην Κοινότητα και στα κράτη μέλη πληροφοριών αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως προς το φαινόμενο των ναρκωτικών, της τοξικομανίας και των συνεπειών του χωρίς ωστόσο να μπορεί να λαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση εγκλημάτων σχετικών με τα ναρκωτικά.¹⁶

1.4 Σύμβαση Εφαρμογής Συμφωνίας Schengen

Εκτεταμένες ρυθμίσεις για την αστυνομική συνεργασία μεταξύ των Συμβαλλομένων Μερών περιλαμβάνει και η **Σύμβαση Εφαρμογής της Συμφωνίας Schengen (ΣΕΣΣ)**, του 1990. Πρώτη σε ευρωπαϊκό επίπεδο συνεργασία σε αστυνομικά θέματα μεταξύ των κρατών μελών, με σημαντική εκχώρηση κυριαρχικών αρμοδιοτήτων αποτέλεσε η συνεργασία στο πλαίσιο των Συμφωνιών Schengen. Η υπόψη συνεργασία σχετιζόταν με την διασυνοριακή παρακολούθηση, τη διασυνοριακή καταδίωξη, την καταπολέμηση της μάστιγας των ναρκωτικών αλλά και την κτήση πυροβόλων όπλων και πυρομαχικών. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη προτίμησαν τη διεθνή συνθήκη, ως νομιμοποιητική βάση για να αναλάβουν τη συγκεκριμένη συνεργασία χωρίς να δεσμεύονται από τις κοινοτικές ρυθμίσεις και συνεπώς αυτή ανάγεται στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας. Ωστόσο επιβάλλεται να ειπωθεί ότι αυτή η συνεργασία

¹⁵ Παπαγιάννης Δ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλα Ε.Ε., Αθήνα 2001, σελ.253

¹⁶ Κανονισμός 302/93/ΕΟΚ

απέβλεπε στην περαιτέρω προώθηση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης από τα συμμετέχοντα κράτη που ήταν ταυτόχρονα και μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων γεγονός που επισφραγίστηκε με την ενσωμάτωση των συμφωνιών, όπως θα αναλύσουμε σε επόμενο κεφάλαιο, στο κοινοτικό κεκτημένο¹⁷ με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

Αναφορικά με τη **διασυνοριακή παρακολούθηση**, αυτή ρυθμίζεται στις διατάξεις του άρθρου 40 ΣΕΣΣ και πρόκειται για τη δυνατότητα που αναγνωρίζεται στις αστυνομικές υπηρεσίες των Συμβαλλομένων Μερών (ΣΜ) να συνεχίσουν την παρακολούθηση ατόμων στο έδαφος άλλου ΣΜ, με την προϋπόθεση ότι προϋπάρχει δικαστική έρευνα για το άτομο αυτό και φέρεται με αποχρώσεις ενδείξεις να έχει συμμετάσχει σε αξιόποινη πράξη που επισύρει έκδοση. Προκειμένου διεξαχθεί η διασυνοριακή παρακολούθηση σύμφωνα με το άρθρο 40 παρ.1, η αιτούσα χώρα οφείλει πριν την έναρξη της παρακολούθησης να έχει υποβάλλει αίτηση δικαστικής συνδρομής και το Συμβαλλόμενο Μέρος στο έδαφος του οποίου θα πραγματοποιηθεί η παρακολούθηση να έχει συναινέσει. Σε περίπτωση που το υπό παρακολούθηση άτομο φέρεται να έχει διαπράξει τις ρητά αναφερόμενες στις διατάξεις της παρ.7 του άρθρου 40 αξιόποινες πράξεις και λόγω εξαιρετικά επειγουσών περιστάσεων, δεν μπορεί να διαβιβαστεί αμέσως η αίτηση δικαστικής συνδρομής, τα αρμόδια όργανα παρακολούθησής εξουσιοδοτούνται να συνεχίσουν την παρακολούθηση, υπό την προϋπόθεση της έγκαιρης ανακοίνωσης, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, της διέλευσης των συνόρων κατά την διάρκεια της παρακολούθησης, στην αρμόδια αρχή του Συμβαλλόμενου Μέρους, στο έδαφος του οποίου συνεχίζεται η παρακολούθηση και της άμεσης διαβίβασης, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, αίτησης δικαστικής συνδρομής, στην οποία θα παρατίθενται οι λόγοι που αιτιολογούν τη διέλευση των συνόρων χωρίς προηγούμενη εξουσιοδότηση.¹⁸

Κατά τη διάρκεια της παρακολούθησης τα όργανα που τη διενεργούν οφείλουν να συμμορφώνονται πλήρως με το εθνικό δίκαιο του ΣΜ στο έδαφος του οποίου επιχειρούν και να υπακούουν στις εντολές των εθνικών αρχών. Επιπλέον, οφείλουν να

¹⁷ 1999/435/EK: Απόφαση του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1999, για τον ορισμό του κεκτημένου του Σένγκεν, προκειμένου να προσδιοριστεί, δυνάμει των οικείων διατάξεων της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η νομική βάση για κάθε μία από τις διατάξεις ή αποφάσεις που συνιστούν το κεκτημένο του Σένγκεν

¹⁸ Άρθρο 40 παρ.2 ΣΕΣΣ

αποδεικνύουν την ιδιότητα τους, μπορούν να φέρουν το υπηρεσιακό τους όπλο η χρήση του οποίου όμως απαγορεύεται, εκτός από τις περιπτώσεις νόμιμης άμυνας. Τέλος απαγορεύεται να προβούν στη σύλληψη του υπό παρακολούθηση ατόμου, καθώς και να εισέλθουν σε χώρους που μπορούν να χαρακτηρισθούν κατοικίες.¹⁹

Η **διασυνοριακή καταδίωξη** προβλέπεται στις ρητά αναφερόμενες στο άρθρο 41 ΣΕΣΣ περιπτώσεις και συνίσταται στη δυνατότητα που παρέχεται στα όργανα ενός ΣΜ που καταδιώκουν ένα πρόσωπο με σκοπό τη σύλληψη, να συνεχίσουν την καταδίωξη πέραν της επικράτειας τους στο έδαφος άλλου ΣΜ, με το οποίο έχουν κοινά σύνορα. Τα όργανα, εξουσιοδοτούνται να συνεχίσουν την καταδίωξη στο έδαφος του άλλου ΣΜ «χωρίς προηγούμενη άδεια», όταν σύμφωνα με το άρθρο 41 παρ.1 ΣΕΣΣ οι αρμόδιες αρχές του άλλου μέρους λόγω του κατεπείγοντος χαρακτήρα της περίπτωσης, είτε δεν μπόρεσαν να ειδοποιηθούν εκ των προτέρων για την είσοδο στο έδαφός του, είτε όταν οι αρχές αυτές δεν μπόρεσαν να βρεθούν εγκαίρως επιτόπου για να συνεχίσουν την καταδίωξη.

Η διασυνοριακή καταδίωξη επιβάλλει στα όργανα καταδίωξης, το αργότερο μέχρι τη στιγμή της διελεύσεως των συνόρων, να επικοινωνούν με τις αρμόδιες αρχές του Συμβαλλομένου Μέρους στο έδαφος του οποίου πραγματοποιούν την καταδίωξη και να παύουν την καταδίωξη εάν αυτό τη ζητήσει. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, με Δήλωσή του, ορίζει τους τρόπους άσκησης της καταδίωξης στο έδαφός του για κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος, με το οποίο έχει κοινά σύνορα κατά το άρθρο 41 παρ.9 ΣΕΣΣ.

Η καταδίωξη μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον υπό τους οχτώ γενικούς όρους που προβλέπονται στο άρθρο 41 παρ. 5 ΣΕΣΣ και στο πλαίσιο των οποίων πρέπει να υπακούουν οι Δηλώσεις των Συμβαλλόμενων Μερών. Μεταξύ άλλων, τα όργανα που διενεργούν την καταδίωξη πρέπει όπως και στην περίπτωση της διασυνοριακής παρακολούθησης, να συμμορφώνονται με το δίκαιο του ΣΜ στο έδαφος του οποίου επιχειρούν και να υπακούουν στις εντολές των αρμόδιων αρχών, να μπορούν να διακριθούν από τη στολή που φέρουν, είτε από ειδικό περιβραχιόνιο, έχουν την δυνατότητα να φέρουν το υπηρεσιακό τους όπλο, η χρήση του όμως απαγορεύεται εκτός από τις περιπτώσεις νόμιμης άμυνας.²⁰

¹⁹ Παπακωνσταντής Γ., Συμφωνίες Schengen, Αθήνα, 1998, σελ.34

²⁰ Βλ. και Παπαγιάννης Δ., Ο χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008, σελ.161

Στις περιπτώσεις στις οποίες προκύπτει ευθύνη για ζημιές που προκάλεσαν τα όργανα παρακολούθησης ή καταδίωξης, στο έδαφος του ΣΜ, η ευθύνη σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη της Σύμβασης (άρθρο 43 ΣΕΣΣ) βαρύνει το ΣΜ στο οποίο ανήκουν τα όργανα αυτά.

1.5 Η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την αστυνομική συνεργασία

Η πρώτη αναφορά της αστυνομικής συνεργασίας σε ενωσιακό κείμενο πραγματοποιήθηκε με τη συνθήκη του Μάαστριχτ, με την οποία δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση έχοντας τη μορφή τριών πυλώνων. Ειδικότερα, ο τρίτος πυλώνας των Εσωτερικών Υποθέσεων, διακυβερνητικής λογικής, εστιαζόταν κυρίως σε θέματα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας, η διακυβερνητική συνεργασία σε αυτά τα θέματα υλοποιούνταν με αποφάσεις που λαμβάνονταν ομόφωνα,²¹ σε αντίθεση με τον πρώτο πυλώνα των Κοινοτήτων που κυριαρχούσε η υπερεθνικότητα. Δεύτερος ήταν ο πυλώνας της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) (διακυβερνητικής λογικής).

Το 1993 αποτέλεσε ορόσημο για την αστυνόμευση στην Ευρώπη. Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Συνθήκη του Μάαστριχτ εμφάνιζε νέες ευκαιρίες και προκλήσεις στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας, μέσω αυτής θεσμοθετήθηκαν εδραιώθηκαν και τέθηκαν σε ισχύ διαδικασίες για τη συνεργασία που βοήθησε την αστυνόμευση της Ευρώπης στα επόμενα χρόνια. Οι όροι της Συνθήκης υιοθέτησαν ένα δίκτυο για την ευρωπαϊκή αστυνομική συνεργασία μέσα στο πλαίσιο των τομέων της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων. Παρά το γεγονός ότι, η άσκηση της αστυνόμευσης παρέμενε στην κυριαρχία των κρατών μελών, κάποιοι τομείς της έτειναν να αποτελέσουν ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος, δηλαδή κοινοτικοί θεσμοί συμμετείχαν σε ζητήματα αστυνόμευσης των ευρωπαϊκών κρατών.²²

Στη Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, που πραγματοποιήθηκε την 28/29 Ιουνίου του 1991, στο Λουξεμβούργο, υποβλήθηκε επίσημα η πρόταση για την ίδρυση της Europol από τον Γερμανό καγκελάριο Kohl, ο οποίος ήταν θερμός υποστηρικτής της

²¹ Στάγκος Π.Ν. & Σαχπεκίδου Ε.Ρ., Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1994, σελ. 47-48

²² Δανούσης Κ., Το έγκλημα στην Ευρώπη, Αστυνομική Επιθεώρηση, Οκτώβριος 1995 Βλ. και Benyon J., Police co-operation in Europe: An investigation, Centre for the study of Public Order, University of Leicester, Βρετανία, Νοέμβριος 1993

ιδέας για την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού FBI, που θα ήταν σε θέση να διώκει τους εγκληματίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο.²³ Στην ίδια συνεδρίαση ζητήθηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών να αποφασίσει ομόφωνα λεπτομέρειες σχετικά με την προοδευτική ανάπτυξη των καθηκόντων της Europol. Σε πρώτη φάση τη δημιουργία ενός κεντρικού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών και στη συνέχεια σε δεύτερο στάδιο την ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Europol, που θα της επιτρέπουν να λειτουργεί εντός της επικράτειας των κρατών μελών. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη να έχουν το δικαίωμα πρωτοβουλίας σε αυτόν τον τομέα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημείωσε τη γερμανική πρόταση και ζήτησε να συμπεριληφθεί στο σχέδιο της συνθήκης του Μάαστριχτ και στη συνέχεια να εκπονηθούν συγκεκριμένες προτάσεις για την ίδρυση της Europol.²⁴

Η πρόταση τελικά υιοθετήθηκε από τη σύνοδο κορυφής στο Μάαστριχτ την 09/10 Δεκεμβρίου του 1991 και πέρασε στις διατάξεις του άρθρου K.1.9. της Συνθήκης του Μάαστριχτ «... *police cooperation for the purposes of preventing and combatting terrorism, unlawful drug trafficking and other serious forms of international crime, including if necessary certain aspects of customs cooperation, in connection with the organization of a Union-wide system for exchanging information within a European Police Office (Europol)*...».²⁵

Πιο συγκεκριμένα ο Τίτλος VI της Συνθήκης του Μάαστριχτ (άρθρα K έως K.9) προβλέπει τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων που συνιστούν, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω τον τρίτο πυλώνα, για τον οποίο ισχύει η αρχή του «ενιαίου θεσμικού πλαισίου». Σύμφωνα με την αρχή του «ενιαίου θεσμικού πυλώνα» οι ενωσιακοί θεσμοί και ειδικότερα το Συμβούλιο Υπουργών έχει αρμοδιότητα να προβαίνει στη λήψη σχετικών αποφάσεων αλλά με «*sui generis*» διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικής. Η διαδικασία αυτή παρά το γεγονός ότι ανταποκρίνεται στο διακυβερνητικό πρότυπο προσλαμβάνει ορισμένα στοιχεία κοινοτικής μεθόδου, όπως για παράδειγμα ο ρόλος της Επιτροπής η οποία διαθέτει

²³ Βλ. περιοδικό Focus. No.45, 1994 και Woodward R., Establishing Europol, European Journal on Criminal Policy and Research vol. 1-4, 1993, σελ. 12

²⁴ Monar J. & Morgan R., The Third Pillar of the European Union, Cooperation in the fields of justice and home affairs, European Interuniversity Press, Brussels, 1994, σελ.209

²⁵ Συνθήκη του Μάαστριχτ

περιορισμένο και όχι αποκλειστικό δικαίωμα πρωτοβουλίας²⁶. Αντικείμενο της συνεργασίας στον τρίτο πυλώνα αποτέλεσε η επίτευξη των γενικότερων στόχων της Ένωσης, για τον λόγω αυτό τα κράτη μέλη καθόρισαν εννέα τομείς²⁷ ως «θέματα κοινού ενδιαφέροντος», («matters of common interest»), ένα εκ των εννέα αποτελεί και η αστυνομική συνεργασία, όπως αποτυπώθηκε στις διατάξεις του άρθρου Κ.1.9. Η αστυνομική συνεργασία μέσω της οργάνωσης ενός συστήματος πληροφοριών στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol), αποβλέπει στην πραγμάτωση της ελεύθερης κυκλοφορίας στο εσωτερικό της Ένωσης με εξασφάλιση της εσωτερικής ασφάλειας. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ συμφώνησε στη σύσταση της Europol σε αυστηρά διακυβερνητικές βάσεις²⁸. Περαιτέρω, το πεδίο εφαρμογής της αστυνομικής συνεργασίας συγκεκριμενοποιήθηκε με τη Δήλωση 32 στη Συνθήκη του Μάαστριχτ, σε ορισμένους τομείς (συνδρομή στις εθνικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με τις ποινικές διώξεις και ασφάλεια, δημιουργία τράπεζας δεδομένων, κατάρτιση κ.α.).²⁹

1.5.1 Μέσα υλοποίησης αστυνομικής συνεργασίας.

Σύμφωνα με το άρθρο Κ.3 της Συνθήκης τα κράτη μέλη αλληλοενημερώνονται και συνεννοούνται με στόχο τον συντονισμό της δράσης τους. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο των Υπουργών μπορεί με πρωτοβουλία των κρατών μελών (όχι της Επιτροπής όπως ισχύει για τους 6 από τους 9 τομείς, για τους οποίους διαθέτει περιορισμένο και όχι αποκλειστικό δικαίωμα πρωτοβουλίας) να καθορίζει «κοινές θέσεις», να θεσπίζει «κοινές δράσεις» οι οποίες αποφασίζονται με ομοφωνία βάση της αρχής της επικουρικότητας, (ενώ τα μέτρα εφαρμογής των κοινών δράσεων μπορούν

²⁶ για τους έξι από τους εννέα τομείς «κοινού ενδιαφέροντος». Εξαίρεση αποτελούν οι περιπτώσεις δικαστικής, τελωνειακής και αστυνομικής συνεργασίας. Βλ. και Ιωακειμίδης Π., Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση Θεωρία-Διαπραγμάτευση Θεσμοί και Πολιτικές, Η συνθήκη του Maastricht και η Ελλάδα, εκ. Θεμέλιο, Αθήνα 1993 σελ. 426

²⁷ 1. Πολιτική ασύλου, 2. Κανόνες που διέπουν τη διέλευση των προσώπων από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών και την άσκηση των σχετικών ελέγχων, 3. Πολιτική αναφορικά με τη μετανάστευση και τους υπηκόους τρίτων χωρών, 4. Καταπολέμηση της τοξικομανίας, 5. Καταπολέμηση της απάτης διεθνούς κλίμακας, 6. Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις, 7. Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, 8. Τελωνειακή συνεργασία και 9. Αστυνομική συνεργασία.

²⁸ Άρθρο Κ.3 Συνθήκη Μαστριχτ

²⁹ Συνθήκη του Μάαστριχτ, Δήλωση σχετικά με την αστυνομική συνεργασία σελ. 108

να εγκριθούν και με ειδική πλειοψηφία) και να καταρτίζει συμβάσεις, των οποίων τα ενδεχόμενα μέτρα εφαρμογής τους εγκρίνονται με την πλειοψηφία των δυο τρίτων των συμβαλλόμενων μερών.³⁰

1.6 Europol Drugs Unit

Παράλληλα, μετά τη σύνοδο κορυφής στο Μάαστριχτ ζητήθηκε από τους Υπουργούς της TREVI να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίηση των αποφάσεων που είχαν ληφθεί για θέματα αστυνομικής συνεργασίας, με αποτέλεσμα τη δημιουργία τον Ιούνιο του 1992 μιας ad hoc Ομάδας Εργασίας, η οποία λειτουργούσε στο πλαίσιο της δομής των εργασιών της Ομάδας TREVI και είχε ως αρμοδιότητα τη μελέτη της σύστασης και λειτουργίας της Europol, καθώς και της κατάρτισης της Σύμβασής της. Οι προετοιμασίες της Ομάδας Σχεδιασμού της Europol, έλαβαν χώρα στο Στρασβούργο.³¹ Η ομάδα εργασίας συμφώνησε τις διατάξεις για την Ευρωπαϊκή Μονάδα Ναρκωτικών (EDU) και συνέταξε το κείμενο της υπουργικής συμφωνίας για την Europol.³² Πριν από τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης του Μάαστριχτ,³³ στις 02 Ιουνίου του 1993 οι δώδεκα (12) Υπουργοί TREVI στην Κοπεγχάγη, αποφάσισαν τη σύσταση της πρώτης φάσης της Europol υπό την ονομασία «**Europol Drugs Unit**», δηλαδή, Μονάδα Ναρκωτικών της Europol.³⁴

Η απόφαση αυτή αποτέλεσε σημαντικό βήμα στην ιστορία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την προώθηση της αστυνομικής συνεργασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, οι αρμοδιότητες της Μονάδας Ναρκωτικών της Europol ήταν αρκετά περιορισμένες και αφορούσαν:

- Παράνομο εμπόριο ναρκωτικών και
- Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος που σχετίζεται από το εμπόριο ναρκωτικών.

³⁰ Ιωακεμίδης Π., Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση Θεωρία-Διαπραγμάτευση Θεσμοί και Πολιτικές, Η συνθήκη του Maastricht και η Ελλάδα, εκ. Θεμέλιο, Αθήνα 1993 σελ.425-426

³¹ Στεργιούλης Ε. Αθ., Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία Europol, εκ. Νομική Βιβλιοθήκη 2003 σελ.25

³² Bunyan, T. (ed), Statewatching the new Europe, «Trevi, Europol and the European State», 1993 σελ.4

³³ Η Συνθήκη του Μάαστριχτ τέθηκε σε ισχύ την 01/11/1993

³⁴ Ministerial Agreement on the Establishment of the Europol Drugs Unit, Copenhagen, 2 June 1993

*«The Unit is to act as a non-operational team for the exchange and analysis of intelligence in relation to illicit drug trafficking, the criminal organisations involved and associated \ money laundering activities affecting two or more Member States».*³⁵

Στις 29 Οκτωβρίου του 1993 αποφασίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ότι έδρα της Europol θα είναι η Χάγη της Ολλανδίας. Η έναρξη της λειτουργίας της Μονάδας Ναρκωτικών της Europol έγινε επί Ελληνικής Προεδρίας στις 03 Ιανουαρίου του 1994, μη έχοντας επιχειρησιακή δράση. Για την λειτουργία της Μονάδας τα κράτη μέλη απέστειλαν Αξιωματικούς Συνδέσμους στην Χάγη.³⁶ Σύμφωνα με την απόφαση των Υπουργών TREVI, τα μέλη της Μονάδας μπορούν μόνο να ανταλλάζουν πληροφορίες και να προετοιμάζουν εκθέσεις και αναλύσεις για τα αντικείμενα αρμοδιότητας τους χωρίς όμως να περιέχουν προσωπικά δεδομένα, καθώς η Μονάδα δεν διαθέτε νομική προσωπικότητα και δεν υπήρχε νομικό πλαίσιο προστασίας προσωπικών δεδομένων.³⁷

Το 1995 η δράση της Μονάδας επεκτάθηκε και σε ζητήματα σχετικά με το παράνομο εμπόριο ραδιενεργών και πυρηνικών υλών, την εγκληματικότητα κυκλωμάτων λαθρομετανάστευσης, το παράνομο εμπόριο οχημάτων καθώς και τις ενεχόμενες εγκληματικές οργανώσεις και τις παρεπόμενες δραστηριότητες παράνομων προσόδων.³⁸

1.7 Έμμεσες προσπάθειες αστυνομικής συνεργασίας

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι έμμεσα στο πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας, υπάρχει και η αρμοδιότητα που αναγνωρίστηκε, με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, στην Κοινότητα για την καταπολέμηση της απάτης ή οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας κατά των συμφερόντων της Κοινότητας, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη συντονίζουν τη δράση τους σχετικά με την προστασία των οικονομικών

³⁵ Ministerial Agreement on the Establishment of the Europol Drugs Unit, Copenhagen, 2 June 1993, σελ.2 παρ.3

³⁶ Στεργιούλης Ε.Αθ., Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία Europol, εκ. Νομική Βιβλιοθήκη 2003 σελ.27

³⁷ Ministerial Agreement on the Establishment of the Europol Drugs Unit, Copenhagen, 2 June 1993, σελ.2-3

³⁸ ΕΕ L 62/1, 20.03.1995, ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ της 10ης Μαρτίου 1995 που θεσπίζεται από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τη μονάδα ναρκωτικών της Europol

συμφερόντων της Κοινότητας κατά της απάτης, διοργανώνουν μαζί με την Επιτροπή, στενή και τακτική συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών, ενώ το Συμβούλιο λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα.³⁹

Ωστόσο, τονίζεται ότι στο ίδιο πλαίσιο, η Επιτροπή ήδη από το 1988 είχε συστήσει την UCLAF (Unite de Coordination de la Antifraude), η οποία αποτελούσε ξεχωριστό τμήμα των υπηρεσιών της για την καταπολέμηση της απάτης σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Κοινότητας. Οι αρμοδιότητες της UCLAF ήταν συγκεκριμένες και είχαν προβλεφθεί με μια σειρά Κανονισμών. Στην UCLAF αναγνωρίστηκε η αρμοδιότητα να διενεργεί ελέγχους σε κοινοτικό επίπεδο σε όλες τις περιπτώσεις που υπήρχε παροχή κοινοτικών πόρων και υποψία μη σύμφωνης με το κοινοτικό δίκαιο διαχείρισης των πόρων αυτών.⁴⁰

Κεφάλαιο Δεύτερο

Η δημιουργία της Europol και η σταδιακή εξέλιξη της

2.1 Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol)

Προϋπόθεση για την πλήρη σύσταση και λειτουργία της Europol αποτελούσε η κατάρτιση της Σύμβασής της. Στις διατάξεις του άρθρου Κ.1.9 της Συνθήκης του Μάαστριχτ προβλεπόταν ότι «τα κράτη μέλη θεωρούν την αστυνομική συνεργασία ως θέμα κοινού ενδιαφέροντος για την πρόληψη και καταστολή της τρομοκρατίας, των ναρκωτικών και άλλων σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος μέσω μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας». Παράλληλα στο άρθρο Κ.3 παρ.2 εδ.γ της Συνθήκης του Μάαστριχτ προβλεπόταν η κατάρτιση Σύμβασης για την υλοποίηση αυτής της συνεργασίας, την οποία τα κράτη μέλη καλούνταν να επικυρώσουν με βάση τις συνταγματικές τους διατάξεις. Στις 27 Ιουλίου του 1995 τα κράτη μέλη υπέγραψαν τη Σύμβαση,⁴¹ με νομική βάση το άρθρο Κ.3 της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Ωστόσο, προκειμένου η Europol να αναλάβει τα καθήκοντά της, η Σύμβαση θα έπρεπε να

³⁹ Άρθρο 209Α ΣυνθΕΚ

⁴⁰ Κανονισμός 2185/96/ΕΚ

⁴¹ ΕΕ C 316/2, 27.11.1995 Πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Europol) δυνάμει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση

επικυρωθεί αρχικά από τα εθνικά κοινοβούλια όλων των κρατών μελών. Ακολουθεί με χρονολογική σειρά η επικύρωση της Σύμβασης από τα κράτη μέλη:

Ηνωμένο Βασίλειο: 10 Δεκεμβρίου 1996

Ισπανία: 09 Ιουνίου 1997

Δανία: 17 Νοεμβρίου 1997

Σουηδία: 05 Δεκεμβρίου 1997

Ολλανδία: 24 Δεκεμβρίου 1997

Πορτογαλία: 29 Δεκεμβρίου 1997

Φινλανδία: 30 Δεκεμβρίου 1997

Γαλλία: 06 Ιανουαρίου 1998

Αυστρία: 30 Ιανουαρίου 1998

Γερμανία: 03 Φεβρουαρίου 1998

Ιρλανδία: 11 Μαρτίου 1998

Ιταλία: 30 Απριλίου 1998

Ελλάδα: 11 Ιουνίου 1998⁴²

Βέλγιο: 12 Ιουνίου 1998

Λουξεμβούργο: 12 Ιουνίου 1998

Την 01 Οκτωβρίου του 1998 η Σύμβαση Europol, τέθηκε σε ισχύ, προκειμένου όμως να αναλάβει πλήρως τα καθήκοντά της θα έπρεπε επιπλέον, όλα τα νομικά κείμενα (σύμφωνα με το άρθρο 45 παρ.4 της Σύμβασής της), όπως τα πρωτόκολλα ασυλιών και προνομίων του προσωπικού της, να επικυρωθούν από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις συνταγματικές τους διατάξεις, διαδικασία που κράτησε περίπου έναν χρόνο.⁴³ Την 01

⁴² Κυρώθηκε με τον Ν.2605/1998, ΦΕΚ 155/88 Α΄

⁴³ Στεργιούλης Ε. Αθ., Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία Europol, εκ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2003, σελ.29-30

Ιουλίου 1999 η Europol αναλαμβάνει επίσημα τα καθήκοντά της.⁴⁴ Κατά ρητή πρόβλεψη του άρθρου 26 παρ.1 και 2 της Σύμβασης της Europol, αυτή έχει νομική προσωπικότητα και μάλιστα έχει την ευρύτερη νομική ικανότητα που αναγνωρίζεται από τις εθνικές νομοθεσίες στα νομικά πρόσωπα, αποτελεί δηλαδή διεθνή οργανισμό. Πρόκειται για αυτοτελή και ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό και δεν σχετίζεται με οργανισμούς που ιδρύονται στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και υπάγονται κατά κανόνα στη διοικητική εποπτεία της Επιτροπής.

2.2 Το δημοκρατικό έλλειμα στις ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Συνεργασίας

Η ίδρυση της Europol υπό το πρίσμα του διεθνή οργανισμού είχε ως αποτέλεσμα να μην υπάγεται στον πολιτικό έλεγχο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αλλά ούτε στον δικαστικό έλεγχο του ΔΕΕ. Επιπλέον, οι ασυλίες που προβλέπονταν για τους υπαλλήλους της ήταν ασυμβίβαστες με την αρχή του κράτους δικαίου γεγονός που οδήγησε σε έντονη κριτική των ρυθμίσεων της.⁴⁵

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι με Πρωτόκολλο που υπεγράφη στις 19/06/1997 στις Βρυξέλλες⁴⁶ ορίστηκαν τα προνόμια και οι ασυλίες για την Europol και του υπαλλήλους της. Η Ελλάδα επικύρωσε το Πρωτόκολλο με το Ν.2630/98⁴⁷. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του εν λόγω Πρωτοκόλλου η Europol διαθέτει δικαστική ασυλία ως προς την ευθύνη λόγω παράνομης ή λανθασμένης επεξεργασίας δεδομένων. Επιπλέον, τα αρχεία της ήταν «απαρραβίαστα» (άρθρο 3). Τα μέλη και το προσωπικό της κατά το άρθρο 8 απολάμβαναν δικαστικής ασυλίας για προφορικές ή έγγραφες δηλώσεις και πράξεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και ασυλίας του απαρραβίαστου αναφορικά με κάθε είδους υπηρεσιακού υλικού συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιακών εγγράφων. Δυνατότητα άρσης της ασυλίας προβλεπόταν μόνο στις περιπτώσεις που υπήρχε παρακώλυση στην απονομή της

⁴⁴ OJEC C 185, 01.07.1999 Council Communication concerning the taking up of the activities of Europol, σελ.1

⁴⁵ Παπαγιάννης Δ., Οι ανεξάρτητες Ελεγκτικές Αρχές στο Κ.Α. Στεφάνου (επιμ.) Το σύστημα διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2020, σελ. 150

⁴⁶ OJEC, C 221, 19.07.1997 Council Act of 19 June 1997 drawing up, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union and Article 41 (3) of the Europol Convention, the Protocol on the privileges and immunities of Europol, the members of its organs, the Deputy Directors and employees of Europol

⁴⁷ ΦΕΚ Α. 155/98

δικαιοσύνης και δεν θίγονταν τα συμφέροντα της Europol. Αρμοδιότητα άρσης της ασυλίας διέθετε μόνο ο Διευθυντής της. Σε περίπτωση άρνησης άρσης της ασυλίας (άρθρο 13 Πρωτοκόλλου), το ζήτημα εισαγόταν για συζήτηση στο Συμβούλιο Υπουργών το οποίο αποφάσιζε ομόφωνα για την επίλυσή του (διαδικασία που ισχύει στον τρίτο πυλώνα). Προβληματική εγείρεται η διάταξη αυτή, καθώς σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί ομοφωνία στο Συμβούλιο των Υπουργών το Πρωτόκολλο δεν προέβλεπε κάποια περαιτέρω διαδικασία για τη διαχείριση μιας τέτοιας κατάστασης.

Η πρόβλεψη ασυλιών σε διεθνείς οργανισμούς αφενός δικαιολογείται σε έναν βαθμό λόγω της ανάγκης για απρόσκοπτη εκπλήρωση των σκοπών της σύστασής τους, αφετέρου στο πλαίσιο μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης που πρωτίστως σέβεται τις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των δικαιωμάτων του ανθρώπου⁴⁸ δημιουργούνται αμφιβολίες ως προς την αναγκαιότητα παροχής ασυλιών. Στο ίδιο πλαίσιο η δημοκρατική αρχή επιβάλλει την ύπαρξη πολιτικού και δικαστικού ελέγχου του οργάνου, η ένταξη όμως της αστυνομικής συνεργασίας στον τρίτο πυλώνα ενδεχομένως να μην ήταν και η ορθότερη επιλογή λαμβάνοντας υπόψη ότι η συνεργασία αυτή εκφεύγει της εθνικής κρατικής εξουσίας και της κοινοτικής και υπάγεται στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών που η δημοκρατική νομιμοποίηση δεν διασφαλίζεται ικανοποιητικά.

Αναφορικά με τον έλεγχο για την παραβίαση των δικαιωμάτων των προσώπων κατά την αποθήκευση, επεξεργασία και χρήση δεδομένων που τα αφορούν, δημιουργήθηκε Ανεξάρτητη Κοινή Εποπτική Αρχή⁴⁹ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 παρ.2 της Σύμβασης.

Σε όλα τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα παρεχόταν το δικαίωμα πρόσβασης και επαλήθευσης σε δεδομένα που διέθετε η Europol μέσω υποβολής αίτησης. Σε περίπτωση χρήσης του δικαιώματος αυτού, εάν η απάντηση της Europol δεν ήταν από τον αιτούντα ικανοποιητική, προβλεπόταν δικαίωμα προσφυγής στην Κοινή Εποπτική

⁴⁸ Άρθρο ΣΤ Συνθήκης Μάαστριχτ

⁴⁹ Η Κοινή Εποπτική Αρχή αποτελείται από δύο το πολύ μέλη κάθε εθνικής Εποπτικής Αρχής. Κάθε κράτος μέλος ορίζει Εθνική Εποπτική Αρχή για την παρακολούθηση και έλεγχο της νομιμότητας κάθε δραστηριότητας που σχετίζεται με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προς την Europol (άρθρο 23 Σύμβασης Europol)

Αρχή, η οποία μέσω διαδικασίας εξέταζε την προσφυγή και εξέδιδε οριστική απόφαση.⁵⁰

Η ανάθεση δικαστικών αρμοδιοτήτων στην ανωτέρω Αρχή, η οποία δεν διέθετε χαρακτήρα δικαστηρίου και για τα μέλη της όποιος δεν διασφαλιζόνταν επαρκώς τα εχέγγυα της ανεξαρτησίας και της αμερόληπτης κρίσης δημιουργεί εύλογα ερωτήματα κατά πόσο η ρύθμιση αυτή μπορούσε να ταυτιστεί με τις συνταγματικές αρχές των κρατών μελών αλλά και τα άρθρα 6,8 και 13 της ΕΣΔΑ. Άλλωστε, η ίδια η Συνθήκη του Μάαστριχτ στο άρθρο Κ2 ανέφερε ότι η εξέταση των ζητημάτων στα πεδία συνεργασίας του άρθρου Κ1 θα έπρεπε να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Στο ίδιο πλαίσιο εγείρονται ερωτήματα και ως προς το άρθρο 19 παρ.7 της Σύμβασης σχετικά με προσφυγή για ανακοίνωση δεδομένων που είχε εισάγει η Europol. Στην περίπτωση αυτή εάν η Europol ή ένα κράτος μέλος *«αντιτίθεται επιμόνως στην ανακοίνωση αυτή»* η Αρχή ενημέρωνε τον προσφεύγοντα για την διενέργεια επαλήθευσης χωρίς να του γνωρίζει *«κατά πόσο είναι γνωστός ή όχι»* και χωρίς να προβλέπεται κάποιου είδους αιτιολόγηση για την απάντηση της, εκτός και εάν ψήφιζαν τα 2/3 των μελών της και αφού ακουγόταν η γνώμη της Europol ή του κράτους μέλους που ήταν αντίθετο. Και αυτή η ρύθμιση παρουσιάζεται προβληματική αφού δεν προβλέπεται κάτι ανάλογο στην λειτουργία των δικαστηρίων, τα οποία πρωτίστως διασφαλίζουν τα δικαιώματα των προσώπων και όχι των υπηρεσιών ή των κρατών, οι αποφάσεις δε των οποίων είναι πλήρως αιτιολογημένες.

Ειδικότερα όμως, ως προς τον δικαστικό έλεγχο της Europol, με Πρωτόκολλο που καταρτίσθηκε με πράξη του Συμβουλίου της 23/07/1996⁵¹, το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απέκτησε αρμοδιότητα να αποφαινεται για την ερμηνεία της Σύμβασης της Europol με προδικαστικές αποφάσεις. Στα κράτη μέλη αναγνωρίστηκε η δυνατότητα opting in / opting out. Αποδέχονταν με δήλωση τους της αρμοδιότητα αυτή ορίζοντας τα εθνικά δικαστήρια (οι αποφάσεις των οποίων υπόκεινται ή όχι σε ένδικα μέσα) που δύνανται να παραπέμπουν προδικαστικά ερωτήματα στο ΔΕΚ. Η

⁵⁰ Άρθρο 24 παρ.7 Σύμβασης Europol

⁵¹ OJEC, C 299/1, 09.10.1996 Council Act of 23 July 1996 drawing up, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, the Protocol on the interpretation, by way of preliminary rulings, by the Court of Justice of the European Communities of the Convention on the establishment of a European Police Office

Ελλάδα επικύρωσε το Πρωτόκολλό με το Ν.2630/98. Η πρόβλεψη αυτή ήταν σημαντική ως προς την ενίσχυση του δημοκρατικού ελλείματος, ωστόσο δεν ήταν αρκετή καθώς το ΔΕΚ δεν διέθετε αρμοδιότητες ως προς τα ζητήματα των ασυλιών.

Τέλος, αναφορικά με τον πολιτικό έλεγχο της Europol, ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν περιορισμένος καθώς η μόνη πρόβλεψη για τη συμμετοχή του Οργάνου και την ενημέρωση του, εξαντλούταν στις διατάξεις του άρθρου 34 της Σύμβασης και σχετιζόταν με την υποχρέωση της Προεδρίας του Συμβουλίου να του διαβιβάζει σε ετήσια βάση ειδική έκθεση για τις δραστηριότητες της Europol και να ζητά τη γνώμη του σε περίπτωση τροποποίησης της Σύμβασης.

Τα θέματα αυτά όπως θα αναλύσουμε σε επόμενο κεφάλαιο θα ξεπεραστούν σε σημαντικό βαθμό με την ένταξη της Europol στους Οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2.3 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία υπεγράφη στις 02/10/1997⁵² και τέθηκε σε ισχύ την 01/05/1999, μεταξύ άλλων, προβλέφθηκε η δημιουργία του Χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, με κύριο πεδίο αναφοράς τον πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συμπερίληψη του συγκεκριμένου στόχου είχε κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε Ανακοίνωση της ως επιβεβλημένη, καθώς όπως η ίδια είχε σημειώσει «η ελευθερία χάνει μεγάλο μέρος της σημασίας της αν δεν μπορεί να βιωθεί μέσα σε ασφαλές περιβάλλον, με πλήρη υποστήριξη ενός συστήματος δικαιοσύνης, στο οποίο να μπορούν να έχουν εμπιστοσύνη όλοι οι πολίτες της Ένωσης και οι διαμένοντες σε αυτή».⁵³ Επιπλέον, ενισχύθηκε η Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία και ενσωματώθηκε η σύμβαση Schengen στις κοινοτικές διαδικασίες,⁵⁴ ως μια πρώτη προσπάθεια δημιουργίας του Χώρου. Το θεματικό περιεχόμενο του τρίτου πυλώνα ανασυγκροτήθηκε με αποτέλεσμα μέρος του να υπαχθεί στον πρώτο πυλώνα⁵⁵ και ο

⁵² ΕΕ C 340, 10.11.1997

⁵³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Προς μια ζώνη ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης», COM (1998) 459 τελικό, Βρυξέλλες, 14.07.1999, σελ.3

⁵⁴ Π. Ιωακεμίδης, Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, Νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή σύμπτωμα από-ολοκλήρωσης;, εκ. Θεμέλιο, Αθήνα 1998, σελ.114-119

⁵⁵ Υπό τον τίτλο IV, Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, άρθρα 61 – 69 ΣΕΚ. Η τελωνειακή συνεργασία μεταφέρθηκε και αυτή στον

τρίτος να περιοριστεί σε δύο κυρίως θέματα στην Αστυνομική και Δικαστική συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις, ειδικότερα ο τίτλος VI της Συνθήκης του Μάαστριχτ υπό την ονομασία «Συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και εσωτερικών» μετονομάστηκε σε «Διατάξεις για την Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία σε Ποινικές Υποθέσεις» και περιλαμβάνεται στα άρθρα 29 - 42. Ωστόσο, βελτιώθηκαν σημαντικά τα «μέσα» και οι μέθοδοι λήψης αποφάσεων για την προώθηση των στόχων της συνεργασίας, σε σχέση με το πρότυπο που προβλεπόταν στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Η συνεργασία στους τομείς αυτούς επιτυγχάνονταν με την ανάπτυξη «κοινής δράσης» από τα κράτη-μέλη, η οποία έχει ως στόχο «να παρέχει στους πολίτες της Ένωσης ένα υψηλό επίπεδο προστασίας εντός του χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης». Ο στόχος αυτός προβλεπόταν να επιτευχθεί με την πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας, οργανωμένης ή μη, ιδίως της τρομοκρατίας, της εμπορίας ανθρώπων και των εγκλημάτων κατά των παιδιών, της παράνομη διακίνηση ναρκωτικών και όπλων, της δωροδοκίας και της απάτη μέσω: της στενότερης συνεργασίας αστυνομικών, τελωνειακών και άλλων αρμοδίων αρχών τόσο απ' ευθείας, όσο και μέσω της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol), της στενότερης συνεργασίας μεταξύ δικαστικών και άλλων αρμοδίων αρχών των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας μέσω της Ευρωπαϊκής Μονάδας Δικαστικής Συνεργασίας (Eurojust), της προσέγγισης, όπου είναι αναγκαίο, των κανόνων σε ποινικές υποθέσεις στα κράτη μέλη.⁵⁶

Ειδικότερα, η κοινή δράση στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας περιλάμβανε:

- την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ αρμοδίων αρχών (αστυνομικών, τελωνειακών και άλλων ειδικών υπηρεσιών),
- τη συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών,
- τη συνεργασία και κοινές πρωτοβουλίες για την κατάρτιση,

πρώτο πυλώνα αποτελώντας αυτοτελές αντικείμενο του άρθρου 135 ΣΕΚ Βλ. σχετ. Kuijper P.J., Some legal problems associated with the communitarization of policy on visas, asylum and immigration under the Treaty of Amsterdam, Common Market Law Review, 2000, σελ.345

⁵⁶ Άρθρο 29 Συνθήκης Άμστερνταμ

- την κοινή αξιολόγηση ιδιαίτερων τεχνικών έρευνας, σε σχέση με την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένης εγκληματικότητας.⁵⁷

Καινοτομία της Συνθήκης του Άμστερνταμ αποτέλεσε και η ανάδειξη της Europol στον κυριότερο παράγοντα της αστυνομικής συνεργασίας. Για το σκοπό αυτό το Συμβούλιο είχε υποχρέωση σε περίοδο πέντε ετών από την ημερομηνία έναρξης της Συνθήκης, ήτοι από την 01/05/1999 να:

- παρέχει τη δυνατότητα στη Europol να διευκολύνει και να υποστηρίζει την προετοιμασία καθώς και να ενθαρρύνει το συντονισμό και τη διεξαγωγή ειδικών δράσεων έρευνας, συμπεριλαμβανομένων και επιχειρησιακών δράσεων κοινών ομάδων, οι οποίες περιλαμβάνουν εκπροσώπους της Europol, ως υποστήριξη,
- θεσπίζει μέτρα που επιτρέπουν στην Europol να αιτείται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών-μελών να διενεργούν και να συντονίζουν τις έρευνες τους για συγκεκριμένες υποθέσεις και να αποκτά εμπειρία η οποία θα μπορεί να είναι διαθέσιμη στα κράτη μέλη και να τους συνδράμει σε έρευνα υποθέσεων οργανωμένης εγκληματικότητας,
- προωθεί την καθιέρωση επαφών μεταξύ αρμοδίων υπαλλήλων (εισαγγελικών/ανακριτικών) σε συνεργασία με την Europol,
- εγκαθιδρύει δίκτυο έρευνας, τεκμηρίωσης και στατιστικής σχετικά με τη διασυνοριακή εγκληματικότητα.⁵⁸

Στις παραπάνω διατάξεις όπου ρυθμίζονταν τα θέματα αστυνομικής συνεργασίας σε επίπεδο Ένωση, δεν περιλαμβάνονταν διατάξεις για την ανάληψη κοινής επιχειρησιακής δράσης στο έδαφος ενός κράτους μέλους, γεγονός που είχε προβλεφθεί όπως αναλύσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, με τις Συμφωνίες Schengen. Με το άρθρο 32 της Συνθήκης του Άμστερνταμ, ανατέθηκε αρμοδιότητα στο Συμβούλιο να καθορίσει τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς υπό τους οποίους «οι αρμόδιες

⁵⁷ Άρθρο 30 Συνθήκη Άμστερνταμ και βλ. Περράκης Σ., Ο χώρος ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης στην ΕΕ, στο Στεφάνου Κ., Φατούρος Αρ., Χριστοδουλίδης Θ. (επ), Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Τόμος Α', Ιστορία Θεσμοί και Δίκαιο, εκ. Ι Σιδέρης, 2001, σελ. 383-384

⁵⁸ Άρθρο 30 Συνθήκη Άμστερνταμ και βλ. Duff A. (επιμ.) The Treaty of Amsterdam, London, Federal Trust, 1997, σελ. 42-45

αρχές μπορούν να αναλάβουν δράση στο έδαφος άλλου κράτους μέλους σε σύνδεση και σε συμφωνία με τις αρχές του τελευταίου».

Οι ρυθμίσεις αυτές φαίνεται ότι στόχευαν σε μια προσπάθεια στενότερης συνεργασίας των κρατών μελών, η οποία δεν περιοριζόταν μόνο σε κυβερνητικό επίπεδο αλλά περιλάμβανε και το διοικητικό μηχανισμό και τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η Ένωση στόχευε κυρίως στη θεσμική κατοχύρωση της συνεργασίας με δεσμευτικούς κανόνες δικαίου. Η συνεργασία που αναπτύχθηκε εκείνη την περίοδο στα πλαίσια της Ευροpol ήταν κατά βάση οριζόντια μεταξύ των κρατών μελών, αφού άλλωστε ο θεσμός δρούσε στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών, αν και σιγά σιγά άρχισε να γίνεται ορατή η δυνατότητα μιας καθιερωμένης συνεργασίας.⁵⁹

2.3.1 Μέσα πολιτικής αστυνομικής συνεργασίας.

Οι ρυθμίσεις του τρίτου πυλώνα για την τυπολογία των νομικών πράξεων με τις οποίες ασκείται η προβλεπόμενη συνεργασία είναι αναλυτικά διατυπωμένες⁶⁰ και στοχεύουν στην αποτελεσματικότερη δέσμευση των κρατών μελών.

Σημαντική καινοτομία στον τρίτο πυλώνα αποτελεί η θέσπιση, η κατάργηση αλλά και η διατήρηση μέσων, για την προώθηση των στόχων της Ένωσης, καθώς διαπιστώθηκε ότι τα υπάρχοντα μέσα δεν συνιστούν αποτελεσματική και ευέλικτη βάση για τη διαμόρφωση πολιτικής. Το γεγονός, αυτό διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, από την Ομάδα Προβληματισμού⁶¹, η οποία συστάθηκε τον Ιούνιο του 1994 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κέρκυρας προκειμένου εξετάσει την αναθεώρηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.⁶²

Αρχικά καταργήθηκε η κοινή δράση ως νομική πράξη στον τρίτο πυλώνα. Διατηρήθηκαν οι κοινές θέσεις και οι συμβάσεις, ενώ θεσπίστηκαν δύο νέα μέσα οι αποφάσεις-πλαίσιο και οι αποφάσεις.

⁵⁹ Παπαγιάννης Δ., Ο χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 2008, σελ.62

⁶⁰ Moran Cf. J., Justice and Home Affairs in the treaty of Amsterdam: Reform at the price of fragmentation, ELR 1998, σελ.320.

⁶¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διακυβερνητική Διάσκεψη 1996, Έκθεση της Επιτροπής για την Ομάδα Προβληματισμού, Βρυξέλλες 1995, σελ.51.

⁶² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Κέρκυρα 24 και 25 Ιουνίου 1994, σελ 25-26

Κοινή Θέση

Με την Κοινή Θέση σύμφωνα με το άρθρο 34 παρ.2α της Συνθήκης του Άμστερνταμ προσδιορίζεται η προσέγγιση της Ένωσης ως προς συγκεκριμένο θέμα, δεν αποσκοπεί στην άμεση επίλυση κάποιου θέματος, αλλά προσδιορίζει το στόχο, για τον οποίο όμως θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν άλλα μέσα για την επίτευξή του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα και με αποφάσεις του ΔΕΚ τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να συμμορφωθούν με την κοινή θέση, γεγονός που απορρέει από την αρχή της ειλικρινούς συνεργασίας, η οποία μεταξύ άλλων συνεπάγεται ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα μέτρα ειδικά ή γενικά που ενδείκνυται για να διασφαλίσουν την εκτέλεση των υποχρεώσεων που υπέχουν από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.⁶³

Συμβάσεις

Το Συμβούλιο μπορεί να καταρτίζει Συμβάσεις τις οποίες συνιστά στα κράτη μέλη προς αποδοχή σύμφωνα με τους συνταγματικούς τους κανόνες. Η διαδικασία για την εφαρμογή των Συμβάσεων απλοποιήθηκε καθώς προβλέφθηκε πως εάν υιοθετηθούν τουλάχιστον από τα μισά κράτη μέλη της ΕΕ, μπορούν να εφαρμοστούν από τα μέλη αυτά κατά το άρθρο 34 παρ.2 εδ.δ της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

Αποφάσεις-πλαίσιο

Υιοθετούνται αποφάσεις πλαίσιο για τον τρίτο πυλώνα (άρθρο 34 παρ.2β), οι οποίες ομοιάζουν με τις οδηγίες του πρώτου πυλώνα. Οι αποφάσεις-πλαίσιο χρησιμοποιούνται για την προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών,⁶⁴ δεσμεύουν τα κράτη μέλη ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα αφήνοντας την επιλογή του τύπου και των μεσών στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών, αλλά δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα (σε αντίθεση με τις Οδηγίες του πρώτου πυλώνα).

Σύμφωνα με το ΔΕΚ στην υπόθεση *Maria Pupino* το γεγονός ότι οι αποφάσεις – πλαίσιο δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα δεν συνεπάγεται ότι ο εθνικός δικαστής οφείλει να αγνοήσει μια τέτοια πράξη. Οι εν λόγω πράξεις είναι δεσμευτικές και

⁶³ C-354/04, σκέψη 52 βλ και C-105/03, σκέψη 42

⁶⁴ Βλ. και Παύλου Σ. Κλ., Το Ποινικό Δίκαιο και οι «Αποφάσεις – Πλαίσιο της ΕΕ», Ποιν.Χρ.,2004, σελ.961

συνεπώς δημιουργούν υποχρέωση στο εκάστοτε κράτος μέλος να τις μεταφέρει στην εθνική του δικαιοταξία και κατ' επέκταση υποχρέωση των εθνικών αρχών και δικαστηρίων να ερμηνεύσουν το εθνικό τους δίκαιο «υπό το φως του γράμματος και τους σκοπού» της απόφασης - πλαίσιο⁶⁵, άλλωστε η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται και από την υποχρέωση πίστης των κρατών μελών, γιατί διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να εκπληρωθούν οι στόχοι της Ένωσης.

Αποφάσεις

Οι αποφάσεις, που προβλέπονται στο άρθρο 34 παρ.2γ της Συνθήκης του Άμστερνταμ χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των στόχων της συνεργασίας, χωρίς να συνεπάγονται την προσέγγιση των κανονιστικών και νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών, δεν παράγουν άμεσο αποτέλεσμα, ενώ είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη.

2.4 Το Πρόγραμμα του Τάμπερε

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ αποτέλεσε τη βάση για την υιοθέτηση πολυετών προγραμμάτων για τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πραγματοποίησε ειδική σύνοδο στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999 με θέμα τη δημιουργία του χώρου αυτού.

Οι ευρωπαίοι ηγέτες συνεργόμενοι υπό την Φινλανδική Προεδρία στην ειδική σύνοδο εκδήλωσαν την αποφασιστικότητα τους να αναπτύξουν την Ένωση ως ένα χώρο ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης, αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες που πρόσφερε η Συνθήκη του Άμστερνταμ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απέστειλε ισχυρό πολιτικό μήνυμα για την επιβεβαίωση της σημασίας του στόχου αυτού και συμφώνησε μια σειρά πολιτικών κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων που θα έκαναν γρήγορα πραγματικότητα τη δημιουργία του ΧΕΑΔ.⁶⁶

Αναφορικά με τη δημιουργία του Χώρου Ασφάλειας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δήλωσε την σταθερή του απόφαση να ενισχύσει την καταπολέμηση του οργανωμένου και διεθνικού εγκλήματος, μέσω της αποτελεσματικής και συνολικής προσέγγισης της

⁶⁵ C 105/03 σκ.18

⁶⁶ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999

καταπολέμησης οποιασδήποτε μορφής εγκληματικότητας, τονίζοντας ότι θα πρέπει να επιτευχθεί μια ισόρροπη ανάπτυξη σε όλη την Ένωση μέτρων, κατά της εγκληματικότητας με ταυτόχρονη προστασία της ελευθερίας και των νόμιμων δικαιωμάτων των πολιτών και των οικονομικών παραγόντων.

Ειδικότερα, ως προς την πρόληψη του εγκλήματος το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε να αναπτυχθούν περαιτέρω ανταλλαγές των βέλτιστων πρακτικών, να ενισχυθεί το δίκτυο των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την πρόληψη του εγκλήματος, καθώς και το δίκτυο συνεργασίας μεταξύ των εθνικών οργάνων πρόληψης του εγκλήματος και να διερευνηθεί επίσης η δυνατότητα δημιουργίας ενός προγράμματος με κοινοτική χρηματοδότηση το οποίο θα αποβλέπει στους ίδιους στόχους. Ως αρχικές προτεραιότητες της συνεργασίας προβλέφθηκαν να είναι η εγκληματικότητα των νέων, των πόλεων και η εγκληματικότητα που σχετίζεται με τα ναρκωτικά.

Σχετικά με την **αστυνομική συνεργασία** κατά του εγκλήματος το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε την άμεση σύσταση κοινών ερευνητικών ομάδων, σε πρώτο στάδιο για την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και της τρομοκρατίας. Οι σχετικοί προς θέσπιση κανόνες, για την επίτευξη της σύστασης κοινών ερευνητικών ομάδων θα έπρεπε να προβλέπουν τη συμμετοχή στις εν λόγω ομάδες αντιπροσώπων της Europol, ανάλογα με τις ανάγκες, οι οποίοι θα λειτουργούν επικουρικά. Επιπλέον, αιτήθηκε τη σύσταση επιχειρησιακής ομάδας εργασίας των Ευρωπαίων Αρχηγών Αστυνομίας, με στόχο σε συνεργασία με την Europol, την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών, βέλτιστων πρακτικών και πληροφοριών για τις τάσεις του διασυνοριακού εγκλήματος αλλά και τη συμβολή στην κατάστροφη σχεδίων δράσης. Επισημαίνοντας ότι, η Europol αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα στον τομέα της πρόληψης, της ανάλυσης και έρευνας της εγκληματικότητας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απηύθυνε έκκληση στο Συμβούλιο να παράσχει στην Europol την αναγκαία υποστήριξη και τους αναγκαίους πόρους, τονίζοντας ότι στο άμεσο μέλλον ο ρόλος της Europol θα πρέπει να ενισχυθεί με τη δυνατότητα συλλογής επιχειρησιακών δεδομένων από τα ευρωπαϊκά κράτη και με την παροχή της δυνατότητας να αιτείται από τα κράτη μέλη να ξεκινήσουν, να διεξάγουν ή να συντονίζουν έρευνες ή να δημιουργούν κοινές ομάδες σε ορισμένους τομείς εγκληματικών δραστηριοτήτων, ενώ θα γίνονταν σεβαστά τα συστήματα δικαστικού ελέγχου των κρατών μελών.

Προκειμένου ενισχυθεί η καταπολέμηση των σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε τη δημιουργία της EUROJUST, η οποία θα αποτελείται από εισαγγελείς, δικαστές, αξιωματικούς της αστυνομίας από κάθε κράτος μέλος που έχουν ανάλογες αρμοδιότητες, με έργο τη διευκόλυνση του συντονισμού των εθνικών εισαγγελικών αρχών, καθώς και την υποστήριξη των ποινικών ερευνών που αφορούν υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος και ιδίως αυτών που στηρίζονται στις αναλύσεις της Europol.

Στο ίδιο πλαίσιο τάχθηκε υπέρ της δημιουργίας μιας Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας για την εκπαίδευση των αρμόδιων υπαλλήλων για την επιβολή του νόμου, ενώ έδωσε προτεραιότητα στην ανάγκη συμφωνίας κοινών ορισμών, ποινικών υποστάσεων και κυρώσεων σε περιορισμένο αριθμό τομέων ιδιαίτερης σημασίας όπως το οικονομικό έγκλημα (νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, διαφθορά, παραχάραξη του ευρώ), το λαθρεμπόριο ναρκωτικών, την εμπορία ανθρώπων, ιδίως δε την εκμετάλλευση γυναικών, τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών, την εγκληματικότητα υψηλής τεχνολογίας και τη περιβαλλοντική εγκληματικότητα.

Τέλος το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνέστησε την προσέγγιση των διατάξεων του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας αναφορικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και αιτήθηκε από το Συμβούλιο να επεκτείνει την αρμοδιότητα της Europol στον εν λόγω τομέα εγκληματικότητας, ανεξάρτητα από τον τύπο του αδικήματος από τον οποίο προέρχονται τα έσοδα.⁶⁷

2.4.1 Η συμβολή του Προγράμματος σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, αναγνωρίζοντας την αυξημένη σημασία της ασφάλειας για τους ευρωπαίους πολίτες, δήλωσε αποφασισμένο να ενισχύσει την καταπολέμηση του οργανωμένου και διεθνικού εγκλήματος, μέσω δράσεων όχι μόνο σε νομοθετικό αλλά κυρίως και σε επιχειρησιακό επίπεδο. Το Τάμπερε αποτέλεσε σταθμό για περαιτέρω θεσμοποίηση και εντατικοποίηση της επιχειρησιακής δράσης της ασφάλειας.⁶⁸ Ειδικότερα, ενδεικτικά

⁶⁷ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Τάμπερε, 15 και 16 Οκτωβρίου 1999 σημ.40-48 και 55-56.

⁶⁸ Ανάγνου Μ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (1999-2013), εκ. Παπαζήση, Αθήνα 2014 σελ.64

μέσω του Τάμπερε επιτεύχθηκε με την προσθήκη Πρωτοκόλλων στη Σύμβαση της Europol η προσπάθεια ενίσχυσης της δράσης της, η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (CEPOL)⁶⁹ με την Απόφαση 2000/820/ΔΕΥ, για την από κοινού προσέγγιση ζητημάτων εγκληματικότητας μέσω της ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αξιωματικών της αστυνομίας των κρατών μελών, η δημιουργία Αστυνομικής Ομάδας Κρούσης, τον Οκτώβριο του 2000, προκειμένου επιτευχθεί στενότερη συνεργασία των εθνικών και τοπικών αστυνομικών δυνάμεων, μέσω της δημιουργίας ανεπίσημων δικτύων, η δημιουργία Κοινών Ομάδων Έρευνας⁷⁰ με την Απόφαση-Πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ, για την πραγματοποίηση ποινικών ερευνών σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, όταν απαιτείται συντονισμένη δράση σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, η σύσταση της Eurojust⁷¹ με την Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ για την αποτελεσματική καταπολέμηση των σοβαρών μορφών εγκλήματος, καθώς και η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος⁷² με την Απόφαση 2001/472/ΔΕΥ.

2.5 Το Πρόγραμμα της Χάγης

Τον Απρίλιο του 2004, έληξε η μεταβατική περίοδος που προβλεπόταν από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, με την οποία ήταν άρρηκτα συνδεδεμένο το Πρόγραμμα του Τάμπερε, την ίδια περίοδο 10 νέα κράτη μέλη προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενώ παράλληλα οι τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες και της 11^{ης} Μαρτίου 2004 στην Μαδρίτη σε συνδυασμό με τα ανωτέρω ανέδειξαν την αδήριτη ανάγκη ενδυνάμωσης του ΧΕΑΔ με τη δημιουργία ενός νέου Προγράμματος.⁷³ Κάτω από αυτό το πρίσμα υιοθετήθηκε το Πρόγραμμα της Χάγης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών.⁷⁴

⁶⁹ ΕΕ L 336, 30.12.2000

⁷⁰ ΕΕ L 162, 20.06.2002

⁷¹ ΕΕ L 063, 06.03.2002

⁷² ΕΕ L 153, 08.06.2001

⁷³ Ανάγνου Μ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (1999-2013), εκ. Παπαζήση, Αθήνα 2014 σελ.79

⁷⁴ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Βρυξέλλες, 4-5 Νοεμβρίου 2004

Στο Πρόγραμμα της Χάγης γίνεται εμφανή η πρόθεση για καλύτερη οργάνωση και ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας και συνεπώς της Ευρωπαϊκής Αστυνομίας (Europol).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρότρυνε τα κράτη μέλη να δώσουν τη δυνατότητα στην Europol σε συνεργασία με την Eurojust να «διαδραματίσει» ουσιαστικό ρόλο, για τη καταπολέμηση των διασυνοριακών σοβαρών εγκλημάτων και της τρομοκρατίας με την επικύρωση και την αποτελεσματική εφαρμογή των απαιτούμενων νομικών πράξεων μέχρι τα τέλη του 2004, την άμεση παροχή κάθε απαραίτητης πληροφορίας στην Europol και την ενθάρρυνση της βέλτιστης συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και της Europol. Το Πρόγραμμα της Χάγης προέβλεπε ότι, η Europol από 01/01/2006 θα πρέπει να έχει αντικαταστήσει τις «εκθέσεις της για την κατάσταση του εγκλήματος» με ετήσιες «αξιολογήσεις των απειλών», σχετικά με σοβαρές μορφές οργανωμένου εγκλήματος, σύμφωνα με πληροφορίες που θα προσέφεραν τα κράτη μέλη αλλά και συμβολές της Eurojust και της Ειδικής Ομάδας Αρχηγών Αστυνομίας, προκειμένου το Συμβούλιο λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις αξιολογήσεις να χαράσσει ετήσιες στρατηγικές προτεραιότητες για να αναληφθεί κατάλληλη δράση. Επιπλέον, τονίστηκε ότι η ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας απαιτεί αμοιβαία εμπιστοσύνη και οικοδόμηση εμπιστοσύνης. Έτσι, τα κράτη μέλη και το Συμβούλιο χρειάζεται να αναπτύξουν σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (CEPOL), μέχρι τα τέλη του 2005 πρότυπα και εκπαιδευτικές ενότητες για τους εθνικούς αστυνομικούς αναφορικά με πρακτικές εφαρμογές της συνεργασίας της ΕΕ σε θέματα επιβολής του νόμου ⁷⁵.

2.5.1 Η συμβολή του Προγράμματος της Χάγης σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας.

Ανάμεσα στα μέτρα που προωθήθηκαν από το Πρόγραμμα της Χάγης συγκαταλέγεται και η Απόφαση 2005/511/ΔΕΥ, με την οποία η Europol ορίστηκε ως κεντρική υπηρεσία για την καταπολέμηση της παραχάραξης και κιβδηλείας του ευρώ.⁷⁶ Σύμφωνα με την Απόφαση η Europol σε συνεργασία με την ΕΚΤ και τα κράτη μέλη της Ε.Ε. «συγκεντρώνει και επεξεργάζεται, όλα τα πληροφοριακά στοιχεία που είναι δυνατόν να διευκολύνουν την έρευνα, πρόληψη και καταπολέμηση της παραχάραξης και

⁷⁵ Συμπεράσματα της Προεδρίας – Βρυξέλλες, 4-5 Νοεμβρίου 2004 σελ.31-32

⁷⁶ ΕΕ L 185, 16.07.2005

κιβδηλείας του ευρώ και διαβιβάζει αμελλητί τα στοιχεία αυτά στις εθνικές κεντρικές υπηρεσίες των κρατών μελών».

Επιπλέον, από το 2006 η Eurropol συντάσσει εκθέσεις αξιολόγησης απειλής για το οργανωμένο έγκλημα (SOCTA). Τον Απρίλιο του 2007, τροποποιήθηκε η Σύμβαση της Eurropol με τη θέση σε ισχύ δύο Πρωτοκόλλων. Το Πρωτόκολλο που επεκτείνει την εντολή της Eurropol στο πεδίο σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος⁷⁷ και το Πρωτόκολλο για τις κοινές Ομάδες Έρευνας⁷⁸ που προβλέπει τη συμμετοχή αξιωματούχων της Eurropol στην υποστήριξη των ομάδων αυτών. Από τα σημαντικότερα μέτρα αποτελεί, η επανεγκαθίδρυση της Eurropol με την Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ,⁷⁹ η οποία θα αναλυθεί εκτενέστερα σε επόμενη ενότητα της παρούσας εργασίας, δίνοντάς της μεγαλύτερη επιχειρησιακή ευελιξία και επεκτείνοντας τις αρμοδιότητές της. Τέλος, ενισχύθηκε η συνεργασία της Eurropol, της Eurojust και των λοιπών θεσμών και οργάνων της Ε.Ε. με τις εθνικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου αλλά και της Eurropol με τις τελωνειακές αρχές. Ως προς την επιχειρησιακή συνεργασία της Eurropol, εξέλιξη παρατηρήθηκε τόσο με την Αστυνομική Ομάδα Κρούσης, όσο και με τον Συνολικό Επιχειρησιακό Στρατηγικό Σχεδιασμό για την Αστυνομία (COSPOL) και τις Κοινές Ομάδες Έρευνας.⁸⁰

Αναφορικά με την οικοδόμηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης όπως αποτυπώθηκε στο Πρόγραμμα της Χάγης σημαντική ήταν η συμβολή της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL) η οποία λειτούργησε ως Ευρωπαϊκή Υπηρεσία από το 2006, με την Απόφαση 2005/681/ΔΕΥ η οποία κατήργησε την Απόφαση 2000/820/ΔΕΥ.⁸¹

2.6 Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Την 13/12/2007 υπογράφηκε η Συνθήκη της Λισαβόνας,⁸² η οποία τέθηκε σε ισχύ την 01/12/2009.

⁷⁷ OJEC C 358, 13.12.2000

⁷⁸ OJEC C 312, 16.12.2002

⁷⁹ EE L 121, 15.05.2009

⁸⁰ Ανάγνου Μ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (1999-2013), Αποτιμώντας τα Προγράμματα Τάμπερε - Χάγη - Στοκχόλμη, εκ. Παπαζήση, Αθήνα 2014 σελ.127-128

⁸¹ EE L 256, 01.10.2005

⁸² EE C 306/1, 17.12.2007

Η Συνθήκη της Λισαβόνας αποτελείται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ), που περιλαμβάνει διατάξεις για τους σκοπούς και την φύση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, για τις δημοκρατικές της αρχές, τα θεσμικά όργανά της, την Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, τη νομική δεσμευτικότητα του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) στην οποία περιλαμβάνονται οι ρυθμίσεις που προβλέπονταν στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.⁸³

Ο Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης αποτελεί και με τη Συνθήκη της Λισαβόνας έναν από τους σημαντικότερους στόχους της Ένωσης, ενώ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 ΣΕΕ πρέπει να δημιουργεί υπέρ των ευρωπαϊών πολιτών συγκεκριμένα δικαιώματα παροχής έναντι της Ένωσης.⁸⁴ Επιπλέον, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 340 και 268 ΣΛΕΕ η Ένωση υποχρεούται να αποκαθιστά τις ζημιές που ενδεχομένως να προξενήσουν με τις ενέργειες τους τα θεσμικά της όργανα και το ΔΕΕ καθίσταται αρμόδιο επί των διαφορών αποζημιώσεων.

Η αρμοδιότητα της Ένωσης σε θέματα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις σύμφωνα με το άρθρο 4 ΣΛΕΕ χαρακτηρίζεται ως συντρέχουσα.

Η συνθήκη της Λισαβόνας ομολογουμένως επέφερε σημαντικές αλλαγές στο οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι κυριότερες από αυτές με αντίκτυπο στον Χώρο Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης και κατ' επέκταση και σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν οι εξής:

- Η κατάργηση της πυλωνικής δομής. Στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνεται τίτλος V «Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης» (άρθρα 67-89), ο οποίος αντικαθιστά τον τίτλο «Θεωρήσεις, άσυλο, μετανάστευση και άλλες πολιτικές σχετικές με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων» δίνοντας έτσι ένα τέλος στον «κατακερματισμό» του Χώρου⁸⁵. Με ρητή διάταξη η «Ένωση συγκροτεί χώρο

⁸³ Παπαγιάννης Δ.Ι., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 5^η έκδοση, εκ. Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα 2016 σελ.64

⁸⁴ Σαχπεκίδου Ε. Ρ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 3^η έκδοση, εκ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021, σελ.318

⁸⁵ Με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ οι πολιτικές του χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης ήταν “διχοτομημένες” στον 1^ο πυλώνα όπου εφαρμοζόταν η κοινοτική μέθοδος και στον 3^ο πυλώνα διακυβερνητικής λογικής. Ειδικότερα, στον 1^ο πυλώνα περιλαμβάνονταν οι πολιτικές για το άσυλο, τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων, τη μετανάστευση και τη δικαστική συνεργασία σε αστικές

ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης, με σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των διαφορετικών νομικών συστημάτων και παραδόσεων των κρατών μελών»⁸⁶

- Η επέκταση της δικαιοδοσίας του ΔΕΕ ως προς την ερμηνεία και έλεγχο της εγκυρότητας των πράξεων που υιοθετούνται στα πλαίσια του «Χώρου». Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η ΣΛΕΕ προβλέπει στο άρθρο 275 μια εξαίρεση. Ειδικότερα το ΔΕΕ σύμφωνα με τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου *«δεν είναι αρμόδιο να ελέγχει το κύρος ή την αναλογικότητα επιχειρησιακών δράσεων της αστυνομίας ή άλλων υπηρεσιών επιβολής του νόμου ενός κράτους μέλους, ούτε να αποφαινεται για την άσκηση των ευθυνών που φέρουν τα κράτη μέλη για την τήρηση της δημόσιας τάξης και τη διαφύλαξη της εσωτερικής ασφάλειας»*.
- Η πρόβλεψη, μετά από πολλές διακυμάνσεις⁸⁷, καθιέρωσης του θεσμού της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για την καταπολέμηση των αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης.
- Η σύσταση της Επιτροπής για την Εσωτερική Ασφάλεια (COSI). Με στόχο ⁸⁸ της διασφάλισης εντός της Ένωσης της προώθησης και της ενίσχυσης της επιχειρησιακής συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας, συστάθηκε μόνιμη επιτροπή εντός του Συμβουλίου η οποία με την επιφύλαξη του άρθρου 240 προάγει τον συντονισμό της δράσης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών. Στις εργασίες της μπορούν να συμμετέχουν οι αντιπρόσωποι των σχετικών λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, καθώς και τα εθνικά κοινοβούλια τηρούνται ενήμερα για τις εργασίες της.

Η αστυνομική συνεργασία, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, ρυθμίζεται στα άρθρα 87-89 ΣΛΕΕ. Η συνθήκη της Λισαβόνας περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με την αναδιάρθρωση της Europol αλλά και διατάξεις που βελτιώνουν τον τρόπο λήψης των

υποθέσεις ενώ, στον 3^ο πυλώνα τα θέματα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

⁸⁶ Άρθρο 67 ΣΛΕΕ

⁸⁷ Βλ. σχετικά Costa J., Eurojust vis-à-vis the European Public Prosecutor, Apap J. Justice and Home Affairs in the EU, Liberty and Security Issues after enlargement, Edward Elgar Publishing Ltd, Northampton, MA, USA, 2004, σελ.141-150

⁸⁸ Άρθρο 71 ΣΛΕΕ

αποφάσεων σε θέματα αστυνομικής συνεργασίας. Βασικοί στόχοι της αστυνομικής συνεργασίας αποτελούν η συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών, η παροχή υποστήριξης για την κατάρτιση του προσωπικού, οι κοινές τεχνικές έρευνας για την εξακρίβωση σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος και η επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Για τους παραπάνω στόχους το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν μέτρα σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.⁸⁹ Επιπλέον το Συμβούλιο μπορεί να θεσπίζει μέτρα για την επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών αποφασίζοντας σύμφωνα με την ειδική νομοθετική διαδικασία. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 87 ΣΛΕΕ προβλέπεται η δυνατότητα ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ εννέα (9) τουλάχιστον κρατών μελών σε θέματα αστυνομικής επιχειρησιακής συνεργασίας, ενώ στο άρθρο 89 ΣΛΕΕ προβλέπεται η δυνατότητα ανάληψης δράσης στο έδαφος άλλου κράτους μέλους σε συνεργασία και συμφωνία με τις αρχές του κράτους αυτού. Στις περιπτώσεις αυτές το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το άρθρο 88 ΣΛΕΕ αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), η οποία ως γενική αποστολή έχει τη στήριξη και ενίσχυση της δράσης των αστυνομικών αρχών και των άλλων αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών, της αμοιβαίας συνεργασίας και της πρόληψης και καταπολέμησης των σοβαρών εγκλημάτων που έχουν επιπτώσεις σε δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Επιπλέον στην παράγραφο 3 του άρθρου 88 ΣΛΕΕ προβλέπεται ευθέως και η επιχειρησιακή δράση της Europol, η οποία όμως πρέπει να διεξάγεται σε συνεργασία και σε συμφωνία με τις αρχές του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου διεξάγεται. Τονίζοντας ότι η εφαρμογή μέτρων καταναγκαστικού χαρακτήρα παραμένει στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών αρχών των κρατών μελών.

Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 76 ΣΛΕΕ οι πράξεις και τα μέτρα που διασφαλίζουν τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας θεσπίζονται μετά από πρόταση της Επιτροπής ή μετά από πρωτοβουλία του ενός τετάρτου των κρατών μελών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, με τη Συνθήκη της Λισαβόνας σημειώθηκαν σημαντικές μεταβολές στην διαμόρφωση τόσο του Ευρωπαϊκού Ποινικού Δικαίου, όσο και αυτού

⁸⁹ Άρθρο 87 παρ.2 ΣΛΕΕ

των κρατών μελών της ΕΕ, καθώς μεταξύ άλλων, ενισχύθηκε η δυνατότητα των Οργάνων της Ένωσης για ποινική νομοθέτηση, διευρύνθηκε η δικαστική και αστυνομική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις και συνέβαλε στην μείωση του δημοκρατικού ελλείματος.⁹⁰ Ειδικότερα ως προς την Ευροpol, η ένταξη της στους Οργανισμούς της ΕΕ δίνει τη δυνατότητα μεγαλύτερης εμπλοκής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του ΔΕΕ στη λειτουργία της και τις δραστηριότητες της περιστέλλοντας το δημοκρατικό έλλειμμα και ενισχύοντας τον πολιτικό και δικαστικό έλεγχο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως συννομοθέτης της Ένωσης (μαζί με το Συμβούλιο) λαμβάνει μέρος στα μέτρα που θεσπίζονται για τη λειτουργία, τη δομή και τα καθήκοντά της. Το ΔΕΕ καθίσταται αρμόδιο για την ερμηνεία και τον έλεγχο των πράξεων που θεσπίζονται και σχετίζονται με την Ευροpol. Επιπλέον, όπως θα αναλύσουμε και παρακάτω, η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευροpol αλλάζει και στα μέλη του προστίθεται και εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.7 Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης

Στο πλαίσιο της πρακτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμφωνεί κάθε πέντε χρόνια νέες προτεραιότητες στις πολιτικές Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, υπό το πρίσμα των διατάξεων της Συνθήκης της Λισαβόνας αλλά και με σκοπό την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων του Χώρου Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης συζητήθηκε η υιοθέτηση ενός νέου Προγράμματος.⁹¹ Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης θεσπίστηκε στις 30 Νοεμβρίου του 2009 και υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Σύνοδο Κορυφής του Δεκεμβρίου του 2009 στις Βρυξέλλες.⁹² Το νέο πολυετές πρόγραμμά για τα έτη 2010-2014 έχει ως στόχο τη δημιουργία μιας ανοικτής και ασφαλούς Ευρώπης όπου θα κυριαρχούν τα συμφέροντα και οι ανάγκες των πολιτών. Όπως το Πρόγραμμά της Χάγης, έτσι και το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης συμβάλει στην ανάπτυξη του ΧΕΑΔ, επανεξετάζοντας την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για αποτελεσματική αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων, αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρει η Συνθήκη της Λισαβόνας. Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης υιοθετεί έξι πολιτικές προτεραιότητες: α) την προαγωγή

⁹⁰ Μυλωνόπουλος Χ., Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, Άρθρο στην ιστοσελίδα του ίδιου.

⁹¹ COM (2009) 262 final, 10.06.2009, σελ.4-5

⁹² Συμπεράσματα της Προεδρίας – Βρυξέλλες, 10-11 Δεκεμβρίου 2009, σημεία 25-33

της ιθαγένειας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, β) την δημιουργία μιας Ευρώπης δικαίου και δικαιοσύνης, γ) την επικράτηση μιας Ευρώπης που προστατεύει, δ) την Ευρώπης εντός μιας παγκοσμιοποιημένης υφής, ε) την διαμόρφωση μιας Ευρώπης ευθύνης, αλληλεγγύης και σύμπραξης σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου και στ) τον ρόλο της Ευρώπης σε μια παγκοσμιοποιημένη υφή – η εξωτερική διάσταση της⁹³.

2.7.1 Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας.

Το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης στο πλαίσιο της πολιτικής του προτεραιότητας «Μια Ευρώπη που προστατεύει» συνιστά στο Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξουν μια Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας για την Ευρωπαϊκή Ένωση, που αποβλέπει στην προστασία της ζωής και της ακεραιότητας των ευρωπαίων πολιτών και στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Η στρατηγική αυτή, στο πνεύμα της αλληλεγγύης, θα στοχεύει στην ενίσχυση της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις αλλά και της συνεργασίας σε θέματα διαχείρισης συνόρων, διαχείρισης καταστροφών και πολιτικής προστασίας. Η στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας θα επικεντρώνεται στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, το οποίο όμως συνδέεται και με την εξωτερική ασφάλεια, συνεπώς θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η στρατηγική της εξωτερικής ασφάλειας.⁹⁴

Το «Σχέδιο στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας» υιοθετήθηκε κατά την εξάμηνη ισπανική Προεδρία, και έχει ως στόχο την επίτευξη ενός κοινού Ευρωπαϊκού Μοντέλου Ασφαλείας.⁹⁵ Επιπλέον, το ανωτέρω σχέδιο προσδιόριζε μεταξύ άλλων, τις αρχές και τις κατευθυντήριες γραμμές, ενώ καλούσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει δράσεις για την εφαρμογή της στρατηγικής. Στην Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο⁹⁶ προσδιορίστηκαν οι «πλέον επείγουσες προκλήσεις για την ασφάλεια» προτάθηκαν πέντε στρατηγικοί στόχοι (1. εξουδετέρωση των διεθνών εγκληματικών δικτύων, 2. πρόληψη της τρομοκρατίας και

⁹³ C 115/01 04.05.2010 σελ.4-5

⁹⁴ Πρόγραμμα της Στοκχόλμης

⁹⁵ Σχέδιο Στρατηγικής Εσωτερικής Ασφάλειας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Προς ένα Ευρωπαϊκό Πρότυπο Ασφαλείας, Ευρωπαϊκή Ένωση, Λουξεμβούργο, Μάρτιος 2010.

⁹⁶ COM (210) 673 final, Βρυξέλλες, 22.11.2010

αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης και της στρατολόγησης τρομοκρατών, 3. αύξηση των επιπέδων ασφάλειας των πολιτών και των επιχειρήσεων στον κυβερνοχώρο, 4. ενίσχυση της ασφάλειας μέσω της διαχείρισης των συνόρων, 5. αύξηση της ανθεκτικότητας της Ευρώπης σε περιπτώσεις κρίσεων και καταστροφών) και συγκεκριμένες δράσεις για την επίτευξη των στόχων αυτών, προκειμένου καταστεί η Ένωση περισσότερο ασφαλής.

Ως απόρροια των ανωτέρω, το 2010 αποφασίστηκε η θέσπιση και η εφαρμογή ενός πολυετούς Κύκλου Πολιτικής για την καταπολέμηση του Διεθνούς και Οργανωμένου εγκλήματος. Στόχο του αποτελεί η αντιμετώπιση των σημαντικότερων εγκληματικών απειλών με συνεκτικό και μεθοδολογικό τρόπο, που επιτυγχάνεται με την συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών των κρατών μελών των ευρωπαϊκών θεσμών και οργανισμών καθώς και των τρίτων χωρών.

Ο κύκλος πολιτικής για το σοβαρό διεθνές και οργανωμένο έγκλημα συντελείται από τέσσερα βήματα ως ακολούθως:

1. Την χάραξη πολιτικής βασισμένης στην αξιολόγηση απειλών για το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EU SOCTA), που εκπονείται από τη Europol και παρέχει μια πλήρη και εμπειριστατωμένη εικόνα των σημαντικότερων εγκληματικών απειλών που επηρεάζουν την ΕΕ.
2. Τη χάραξη από το Συμβούλιο πολιτικής και λήψης αποφάσεων μέσω του καθορισμού ενός περιορισμένου αριθμού προτεραιοτήτων σε πανευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και κατάρτιση ενός Πολυετούς Στρατηγικού Σχεδίου (MASP, Multi-annual strategic plan) για καθεμία από τις προτεραιότητες αυτές, διάρκειας τεσσάρων (4) ετών, προκειμένου να επιτευχθεί μια διεπιστημονική και ολοκληρωμένη προσέγγιση (που να καλύπτει προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα) για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των απειλών με προτεραιότητα, καθώς και ετήσιων Επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης (OAP, Operational Action Plan), ανά προτεραιότητα.
3. Την ανάπτυξη, υλοποίηση και παρακολούθηση ετήσιων επιχειρησιακών σχεδίων δράσης (OAP), τα οποία πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τους στρατηγικούς στόχους του Πολυετούς Στρατηγικού Σχεδίου.
4. Την διεξαγωγή ανεξάρτητης αξιολόγησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (η οποία διαβιβάζεται στο Συμβούλιο μέσω της COSI) στο τέλος του κύκλου ώστε

να εκτιμηθούν τα αποτελέσματα του και να χρησιμοποιηθεί η αξιολόγηση αυτή ως οδηγός για τον κύκλο πολιτικής που θα ακολουθήσει.⁹⁷

Η Μόνιμη Επιτροπή επιχειρησιακής συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας (COSI) η οποία ιδρύθηκε με την Απόφαση του Συμβουλίου 2010/131/ΕΕ⁹⁸ και ως νομική βάση της διαθέτει το άρθρο 71 της ΣΛΕΕ, εγκρίνει τα πολυετή στρατηγικά σχέδια και τα ετήσια επιχειρησιακά σχέδια δράσης και συντονίζει και παρακολουθεί την εφαρμογή τους. Επιπλέον, είναι αρμόδια για την υλοποίηση της στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας αλλά και τη δημιουργία και εφαρμογή του κύκλου πολιτικής.⁹⁹

Η Στρατηγική Εσωτερικής Ασφάλειας θα χρηματοδοτηθεί από το νέο Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, η ίδρυση του οποίου βασίζεται σε δύο Κανονισμούς που αφορούν την στήριξη της αστυνομικής συνεργασίας, της πρόληψης και αντιμετώπισης της εγκληματικότητας, καθώς και της διαχείρισης κρίσεων αλλά και την στήριξη των εξωτερικών συνόρων και των αιτήσεων θεώρησης. Οι προτάσεις των Κανονισμών υποβλήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2011.¹⁰⁰

Κεφάλαιο Τρίτο

Η Europol ως Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.1 Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol)

Η Europol όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο ιδρύθηκε με τη Σύμβαση του 1995 και αποτελούσε διεθνή οργανισμό που διέθετε νομική προσωπικότητα. Με την έκδοση της Απόφασης **2009/371** της 06/04/2009 του Συμβουλίου¹⁰¹ για την ίδρυση της Europol αντικαταστάθηκε η Σύμβαση του 1995 και η Europol ενσωματώθηκε πλήρως στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελώντας οργανισμό της, η δομή του οποίου, το πεδίο δράσης του και τα καθήκοντα του αποφασίζονται από το Ευρωπαϊκό

⁹⁷Council conclusions on the creation and implementation of a EU policy cycle for organised and serious international crime 3043rd justice and home affairs council meeting brussels 8 and 9 November 2010, σελ.3

⁹⁸ EE L 52, 03.03.2010

⁹⁹Ανάγνου Μ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (1999-2013), Αποτιμώντας τα Προγράμματα Τάμπερε – Χάγη- Στοκχόλμη, εκ. Παπαζήση, Αθήνα 2014, σελ.224

¹⁰⁰ COM (2011) 753 final και COM (2011) 750 final, Brussels, 15.11.2011

¹⁰¹ EE L 121 15.05.2009

Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με βάση τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, μέσω Κανονισμών,¹⁰² δηλαδή ο ενωσιακός νομοθέτης ρυθμίζει το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς του Οργανισμού.

Από 1^η Μαΐου 2017 τέθηκε σε ισχύ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαΐου 2016 για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol) και την αντικατάσταση και κατάργηση των αποφάσεων του Συμβουλίου 2009/371/ΔΕΥ, 2009/934/8ΔΕΥ, 2009/935/ΔΕΥ, 2009/936/ΔΕΥ και 2009/968/ΔΕΥ, σύμφωνα με τον οποίο η επίσημη ονομασία του Οργανισμού είναι πλέον **«Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου»**.

Με τον Κανονισμό 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, για τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου¹⁰³, παρέχονται πρόσθετες εξουσίες στον Οργανισμό για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Επιπλέον, στη λειτουργία της Europol περιλαμβάνονται προγράμματα κατάρτισης και ανταλλαγής προσωπικού¹⁰⁴, δημιουργείται ένα σύστημα αυξημένης προστασίας των προσωπικών δεδομένων¹⁰⁵, ενώ παράλληλα προβλέπεται και η ενίσχυση του ελέγχου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τη λειτουργία του Οργανισμού.¹⁰⁶

3.2 Οργανωτική δομή της Europol

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Κανονισμού της, όργανα της Europol αποτελούν το Διοικητικό Συμβούλιο, ο Εκτελεστικός της Διευθυντής, καθώς και κάθε άλλο συμβουλευτικό όργανο που συγκροτείται από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους και έναν αντιπρόσωπο της Επιτροπής με δικαίωμα ψήφου. Οι αποφάσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο λαμβάνονται κατά κανόνα με την πλειοψηφία των μελών του,

¹⁰² Άρθρο 88 παρ.2 ΣΛΕΕ.

¹⁰³ Κανονισμός 2016/794, 11/05/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

¹⁰⁴ Άρθρο 4 εδ.θ ως άνω Κανονισμού.

¹⁰⁵ ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI ως άνω Κανονισμού

¹⁰⁶ Άρθρα 51 και 52 του ως άνω Κανονισμού

ενώ στις συνεδριάσεις του μετέχει και ο Εκτελεστικός Διευθυντής χωρίς δικαίωμα ψήφου. Το Διοικητικό Συμβούλιο διαθέτει πληθώρα αρμοδιοτήτων οι οποίες παραθέτονται λεπτομερειακά στο άρθρο 11 του Κανονισμού.

Ο Εκτελεστικός Διευθυντής διευθύνει την Europol και λογοδοτεί στο Διοικητικό Συμβούλιο. Διορίζεται από το Συμβούλιο μετά από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου. Πριν από τον διορισμό του, ο επιλεγείς από το Συμβούλιο υποψήφιος μπορεί να κληθεί να εμφανιστεί ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία θα δώσει τη μη δεσμευτική γνώμη της. Είναι νόμιμος εκπρόσωπος της Europol και η θητεία του είναι τετραετής, με δυνατότητα παράτασης που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τέσσερα έτη.¹⁰⁷

3.3 Πολιτικός και δικαστικός έλεγχος της Europol

Σύμφωνα με το άρθρο 88 ΣΛΕΕ στον έλεγχο των δραστηριοτήτων της Europol, πρέπει να προβλέπεται και η συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων, πέραν του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Ο Κανονισμός της Europol, προκειμένου να ικανοποιήσει την εν λόγω επιταγή, προβλέπει στο άρθρο 51 την ίδρυση εξειδικευμένης Μικτής Ομάδας Κοινοβουλευτικού Ελέγχου (MOKE), η σύσταση της ομάδας αυτής πραγματοποιείται από κοινού από τα εθνικά κοινοβούλια και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η MOKE *«παρακολουθεί σε πολιτική βάση τις δραστηριότητες της Europol»*, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 52 του Κανονισμού, μπορεί να έχει πρόσβαση σε διαβαθμισμένες πληροφορίες που επεξεργάζεται η Europol.

Επιπλέον, η Europol ως οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάγεται στον δικαστικό έλεγχο του ΔΕΕ, το οποίο με το άρθρο 263 παρ.1 ΣΛΕΕ έχει αρμοδιότητα να ελέγχει *«την νομιμότητα των πράξεων των λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης που πρόκειται να παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων»*. Τέλος, διευκρινίζεται ότι ο περιορισμός που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ ως προς τον

¹⁰⁷ Άρθρα 16 και 54 του ως άνω Κανονισμού.

δικαστικό έλεγχο δεν αφορά την Europol αλλά αστυνομικά μέτρα των κρατών μελών.¹⁰⁸

3.4 Ρόλος-Αποστολή-Καθήκοντα

Ο ρόλος της Europol είναι να συμβάλει στην προσπάθεια για μια ασφαλέστερη Ευρώπη προς όφελος όλων των πολιτών της. Αποστολή της είναι η υποστήριξη και η ενίσχυση της δράσης των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών και της αμοιβαίας συνεργασίας τους, για την πρόληψη και την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας και άλλων μορφών σοβαρού εγκλήματος που επηρεάζουν δύο ή περισσότερα κράτη μέλη.¹⁰⁹

Αποτελεί κατ' ουσία κέντρο υποστήριξης επιχειρήσεων επιβολής του νόμου, κόμβο παροχής πληροφοριών σχετικά με την εγκληματικότητα και κέντρο εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της επιβολής του νόμου, υποστηρίζοντας παράλληλα τις σύνθετες διεθνείς επιχειρήσεις επιβολής του νόμου των διαφόρων εταίρων της.

Τα κύρια καθήκοντά της σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού 2016/794 όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/991 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουνίου 2022¹¹⁰ είναι:

- α) συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία, ανάλυση και ανταλλαγή πληροφοριών,
- β) άμεση ενημέρωση των κρατών μελών, μέσω των εθνικών μονάδων, πληροφοριών για αξιόποινες πράξεις που τα αφορούν,
- γ) συντονισμός, οργάνωση και υλοποίηση ερευνητικών και επιχειρησιακών δράσεων για τη στήριξη και την ενίσχυση των δράσεων των αρμόδιων εθνικών αρχών, που πραγματοποιούνται είτε από κοινού με τις αρμόδιες εθνικές αρχές είτε στο πλαίσιο των κοινών ομάδων έρευνας,
- δ) συμμετοχή σε κοινές ομάδες έρευνας και εισήγηση για τη σύστασή τους,

¹⁰⁸ Παπαγιάννης Δ., Οι ανεξάρτητες Ελεγκτικές Αρχές στο Κ.Α. Στεφάνου (επιμ.) Το σύστημα διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2020, σελ. 152

¹⁰⁹ Κανονισμός 2016/794 της 11^{ης} Μαΐου 2016

¹¹⁰ Διαθέσιμο στον ιστότοπο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32022R0991>

- ε) παροχή πληροφοριών και υποστήριξη στα κράτη μέλη σε σχέση με διεθνή συμβάντα σοβαρής σημασίας,
- στ) εκπόνηση αξιολογήσεων απειλών, στρατηγικών και επιχειρησιακών αναλύσεων και γενικών εκθέσεων,
- ζ) ανάπτυξη, διάδοση και προώθηση ειδικών γνώσεων σχετικά με μεθόδους πρόληψης του εγκλήματος, ερευνητικές διαδικασίες και τεχνικές και εγκληματολογικές μεθόδους και παροχή συμβουλών στα κράτη μέλη,
- η) στήριξη των διασυνοριακών δραστηριοτήτων ανταλλαγής πληροφοριών, ερευνών και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων των κρατών μελών, καθώς και των κοινών ομάδων έρευνας, ιδίως μέσω παροχής επιχειρησιακής, τεχνικής και χρηματοοικονομικής βοήθειας,
- ηα) παροχή διοικητικής και χρηματοδοτικής στήριξης στις ειδικές μονάδες επέμβασης των κρατών μελών,
- θ) παροχή ειδικής κατάρτισης και συνδρομή προς τα κράτη μέλη για τη διοργάνωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων,
- ι) συνεργασία με τους φορείς της Ένωσης που συστάθηκαν δυνάμει του τίτλου V της ΣΛΕΕ, με την OLAF και τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κυβερνοασφάλεια (ENISA),¹¹¹
- ια) παροχή πληροφοριών και υποστήριξης στις δομές διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ και στις αποστολές διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ,
- ιβ) ανάπτυξη κέντρων εμπειρογνώσεως στην Ένωση για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών εγκλήματος που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Europol,
- ιγ) στήριξη των δράσεων των κρατών μελών για την πρόληψη και την καταπολέμηση μορφών εγκλήματος που διευκολύνονται, προωθούνται ή διαπράττονται με χρήση του διαδικτύου,
- ιη) στήριξη των κρατών μελών για τον εντοπισμό προσώπων των οποίων οι εγκληματικές δραστηριότητες συνιστούν υψηλό κίνδυνο για την ασφάλεια,

¹¹¹ Ιδρύθηκε με τον Κανονισμό ΕΕ 2019/881 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

ιθ) διευκόλυνση κοινών και συντονισμένων ερευνών προτεραιότητας σχετικά με τα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο ιη),

κ) στήριξη των κρατών μελών κατά την επεξεργασία δεδομένων που έχουν διαβιβαστεί από τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς στην Europol αναφορικά με πρόσωπα που συνδέονται με την τρομοκρατία ή το σοβαρό έγκλημα,

κα) στήριξη της εφαρμογής του μηχανισμού αξιολόγησης και παρακολούθησης για την επαλήθευση της εφαρμογής του κεκτημένου Schengen βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1053/2013 στο πλαίσιο των στόχων της Europol με παροχή εμπειρογνώσιας και ανάλυσης,

κβ) προδραστική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που συνδέονται με την επίτευξη των στόχων της Europol,

κγ) συμβολή στη δημιουργία συνεργειών μεταξύ των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας των φορέων της Ένωσης που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων της Europol,

κδ) στήριξη των δράσεων των κρατών μελών, κατόπιν αιτήματός τους, για την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσης στο διαδίκτυο,

κε) στήριξη των δράσεων των κρατών μελών για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής διάδοσης διαδικτυακού υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών,

κστ) συνεργασία¹¹² με τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών¹¹³, προς υποστήριξη διασυνοριακών ερευνών που αφορούν δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις οποίες επιδίδονται διεθνικές εγκληματικές οργανώσεις και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

3.5 Προσωπικό

Η Europol διαθέτει περισσότερο από 1.400 άτομα προσωπικό. Το εργατικό δυναμικό της περιλαμβάνει προσωπικό με συμβάσεις εργασίας, αξιωματικούς συνδέσμους από κράτη μέλη και τρίτες χώρες και οργανισμούς, αποσπασμένους εθνικούς

¹¹² Σύμφωνα με το άρθρο 12 της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

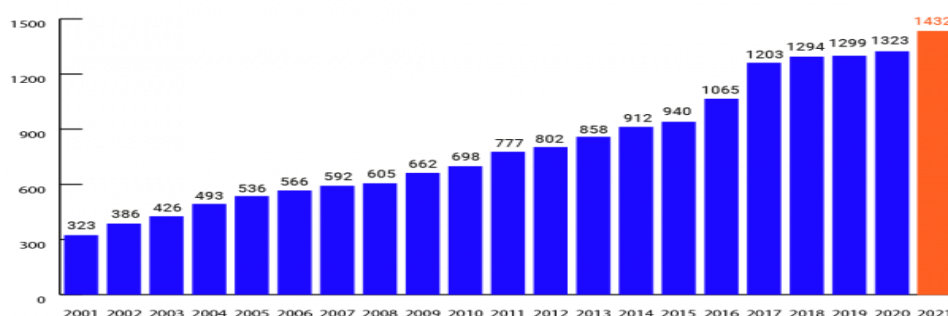
¹¹³ Έχουν συσταθεί με την Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

εμπειρογνώμονες και ασκούμενους, εκ των οποίων το 33% είναι γυναίκες και το 67% άνδρες.

Το εν λόγω προσωπικό προέρχεται από διάφορους οργανισμούς επιβολής του νόμου, μεταξύ των οποίων η αστυνομία και η συνοριοφυλακή, η χωροφυλακή (π.χ. Gendarmerie Nationale Εθνική χωροφυλακή Γαλλίας), τελωνειακές αρχές και υπηρεσίες ασφαλείας. Η συγκεκριμένη σύνθεση συνδράμει στην κάλυψη τυχόν κενών ως προς τις πληροφορίες αλλά και στον περιορισμό του πεδίου εντός του οποίου μπορούν να δραστηριοποιηθούν οι εγκληματικές ομάδες.

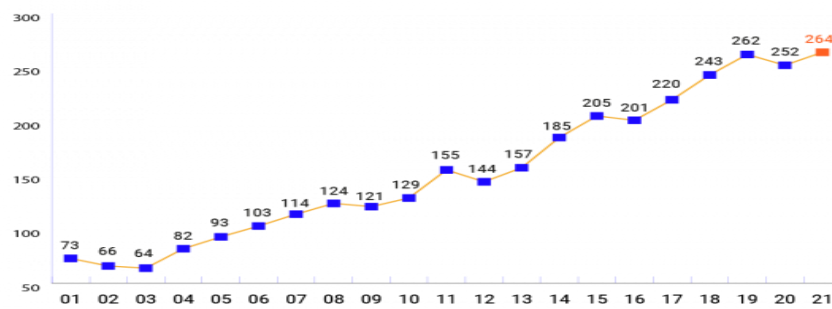
Οι εμπειρογνώμονες της Europol στηρίζουν και συντονίζουν διεθνείς επιχειρήσεις επιβολής του νόμου σε ένα ευρύ φάσμα τομέων εγκληματικής δραστηριότητας (ναρκωτικά, εμπορία ανθρώπων, διευκόλυνση παράνομης μετανάστευσης, ξέπλυμα χρήματος, παραχάραξη του ευρώ, απάτη με ΦΠΑ, λαθρεμπόριο προϊόντων καπνού, κλοπή διανοητικής ιδιοκτησίας, τρομοκρατία, έγκλημα στον κυβερνοχώρο κ.α).¹¹⁴

Προσωπικό Europol ανά έτος

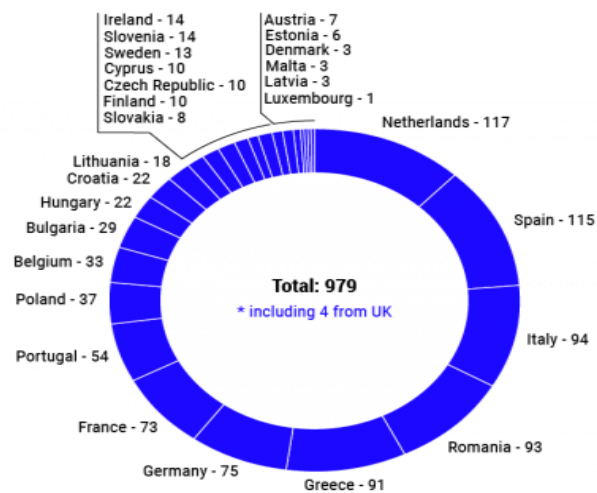

¹¹⁴ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/about-europol>

Αριθμός Αξιωματικών Συνδέσμων (liaison officers)

Αριθμός προσωπικού ανά κράτος μέλος

Αριθμός προσωπικού από τρίτες χώρες

Χώρα	Αριθμός προσωπικού
Αλβανία	2
Αυστραλία	3
Βραζιλία	1
Καναδάς	4
Κολομβία	3
Κόστα Ρίκα	1
Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας	1
Γεωργία	1

Ισλανδία	1
Ινδία	4
Ισραήλ	1
Ιαπωνία	1
Μολδαβία	1
Μαυροβούνιο	1
Νέα Ζηλανδία	1
Νορβηγία	7
Πακιστάν	1
Ρωσία	1
Σερβία	1
Σρι Λάνκα	1
Ελβετία	4
Τουρκία	1

Αριθμός προσωπικού από Οργανισμούς

Οργανισμός / Οργανισμός	Αριθμός προσωπικού
Eurojust	1
ΕUIPO	1
EUNAVFOR MED	9
INTERΠΟΛ	3
US ATF (Γραφείο Αλκοόλ, Καπνού, Πυροβόλων Όπλων και Εκρηκτικών)	1
CBP των ΗΠΑ (Τελωνεία και Προστασία Συνόρων)	3
US DEA (Υπηρεσία Δίωξης Ναρκωτικών)	4
US DSS (Υπηρεσία Αμυντικής Ασφάλειας των ΗΠΑ)	3
Αμερικανικό FBI (Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών)	5
FDA (Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων των ΗΠΑ)	1
US ICE (Μετανάστευση και τελωνειακή επιβολή)	7

US IRS (Υπηρεσία Εσωτερικών Εσόδων)	2
Υπηρεσίες των ΗΠΑ - Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ - Δίκτυο Οικονομικής Επιβολής (FinCEN)	1
US SS (Μυστική Υπηρεσία)	2
US NYPD (Αστυνομικό Τμήμα της Νέας Υόρκης)	1

Πηγή: Europol Official Website

3.6 Οι συνεργασίες που αναπτύσσει η Europol

Η Europol είναι προγραμματισμένη με τρόπο, ώστε να λειτουργεί σε συνεργασία με τις αρχές επιβολής του νόμου, τις κρατικές υπηρεσίες αλλά και τους ιδιωτικούς φορείς. Οι σχέσεις που αναπτύσσει και οι συμφωνίες που συνάπτει προσλαμβάνουν διάφορες μορφές ανάλογα με τη διασύνδεση που έχει ο Οργανισμός με την εκάστοτε χώρα.

Εγγύτεροι συνεργάτες της αποτελούν οι εθνικές αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών της ΕΕ, η καθεμία από τις οποίες διαθέτει μια καθορισμένη Μονάδα που λειτουργεί ως κόμβος μεταξύ των αρχών του κράτους μέλους και της Europol την επονομαζόμενη Εθνική Μονάδα της Europol (ENU- Europol National Unit).¹¹⁵

Επί τη βάση συμφωνιών συνεργασίας η Europol συμπράττει επίσης με ορισμένα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ.

3.6.1 Αξιοματικοί σύνδεσμοί.

Οι Εθνικές Μονάδες της Europol (ENU) αποσπούν τουλάχιστον έναν αντιπρόσωπο στα κεντρικά γραφεία της Europol, το ίδιο ισχύει και για τα κράτη εκτός ΕΕ, αλλά και τους Οργανισμούς με τους οποίους η Europol έχει συνάψει συμφωνίες συνεργασίας. Οι αξιοματικοί - σύνδεσμοι δεν τελούν υπό τη διοίκηση της Europol και του Εκτελεστικού Διευθυντή της, ενεργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία στο δικό τους κράτος και με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται ότι τα συμφέροντα των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου εκπροσωπούνται στα κεντρικά γραφεία της Europol.

¹¹⁵ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/careers-procurement/how-to-apply/europol-national-units-of-european-member-states>

Απόρροια των ανωτέρω αποτελεί η διευκόλυνση της επικοινωνίας ανάμεσα στους αξιωματικούς συνδέσμους, που βρίσκονται στη Europol αλλά και των αρχών αυτών.

Οι χώρες εκτός ΕΕ που διαθέτουν αξιωματικούς-συνδέσμους στην Europol είναι οι ακόλουθες: Αλβανία, Αυστραλία, Βραζιλία, Καναδάς, Κολομβία, Βόρεια Μακεδονία, Γεωργία, Ισλανδία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Μολδαβία, Μαυροβούνιο, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Σερβία, Ελβετία, Τουρκία, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες.

Η Europol φιλοξενεί επίσης αξιωματικούς συνδέσμους από τις ακόλουθες αρχές επιβολής του νόμου των Ηνωμένων Πολιτειών: Γραφείο Αλκοόλ, Καπνού, Πυροβόλων Όπλων και Εκρηκτικών (ATF), Τελωνεία και Προστασία των Συνόρων (CBP), Υπηρεσία Καταπολέμησης Ναρκωτικών (DEA), Υπηρεσία Διπλωματικής Ασφάλειας (DSS), Ομοσπονδιακό Γραφείο Ερευνών (FBI), Οργανισμός Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA), Μετανάστευση και τελωνειακή επιβολή (ICE), Υπηρεσία Εσωτερικών Εσόδων (IRS), Υπηρεσίες των ΗΠΑ - Υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ - Δίκτυο Οικονομικής Επιβολής (FinCEN- US Agencies - US Treasury – Financial Enforcement Network), Αστυνομικό Τμήμα Νέας Υόρκης (NYPD), Μυστική Υπηρεσία (USSS), Διοίκηση Ασφάλειας Μεταφορών (TSA).

Το δίκτυο αξιωματικών συνδέσμων επικοινωνεί μέσω του συστήματος SIENA (The Secure Information Exchange Network Application), το οποίο είναι σχεδιασμένο με τρόπο που να επιτρέπει την γρήγορη και ασφαλή επικοινωνία και ανταλλαγή επιχειρησιακών και στρατηγικών πληροφοριών, καθώς και πληροφοριών που σχετίζονται με το έγκλημα.¹¹⁶

3.6.2 Συμφωνίες Europol.

Η συνεργασία της Europol με κράτη και άλλους Οργανισμούς εκτός και εντός της ΕΕ, στηρίζεται κυρίως στις επιχειρησιακές και στρατηγικές συμφωνίες που συνάπτει αλλά και στις συμφωνίες εργασίας.

Οι στρατηγικές και επιχειρησιακές της συμφωνίες έχουν συναφθεί στο πλαίσιο του παλιού της νομικού καθεστώτος που διέπεται από την απόφαση του Συμβουλίου της 6^{ης} Απριλίου 2009. Η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα σε αυτά τα δύο είδη συμφωνιών

¹¹⁶ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration>

έγκειται στο γεγονός ότι, οι επιχειρησιακές συμφωνίες επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών συμπεριλαμβανομένων προσωπικών δεδομένων, ενώ οι στρατηγικές συμφωνίες περιλαμβάνουν ανταλλαγή γενικών, στρατηγικών και τεχνικών πληροφοριών, εξαιρουμένων προσωπικών δεδομένων. Από 1η Μαΐου 2017, η Europol δεν συνάπτει πλέον συμφωνίες που επιτρέπουν την ανταλλαγή προσωπικών δεδομένων αλλά συνάπτει συμφωνίες εργασίας οι οποίες μοιάζουν με τις στρατηγικές συμφωνίες.¹¹⁷

Επιχειρησιακές συμφωνίες Europol.

Η EUROPOL έχει συνάψει επιχειρησιακές συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες και Οργανισμούς με στόχο την ανταλλαγή εξειδικευμένων γνώσεων, αποτελεσμάτων, ανάλυσης στρατηγικών πληροφοριών, τρόπων πρόληψης της εγκληματικότητας, διοργάνωσης εκπαιδεύσεων, παροχής υποστήριξης και συμβουλών σε ποινικές έρευνες. Στις περισσότερες από αυτές προβλέπεται και η ανταλλαγή αξιωματικών συνδέσμων. Αξίζει να σημειωθεί ότι στις πρώτες επιχειρησιακές συνεργασίες της, ανήκει αυτή που υπέγραψε με τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, μετά από το τρομοκρατικό κτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου του 2001. Η εν λόγω Συμφωνία περιλάμβανε την ανταλλαγή τόσο στρατηγικών όσο και τεχνικών πληροφοριών. Οι χώρες και οι Οργανισμοί που συνδέονται με την Europol με επιχειρησιακές συμφωνίες είναι έως σήμερα οι εξής: Αλβανία, Αυστραλία, Βόρεια Μακεδονία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Γεωργία, Δανία, Ισλανδία, Καναδάς, Κολομβία, Λιχτενστάιν, Μαυροβούνιο, Μολδαβία, Μονακό, Νορβηγία, Σερβία, Ελβετία, Ουκρανία, Η.Π.Α., την EUROJUST, τον FRONTEX, και την INTERPOL.¹¹⁸

Στρατηγικές συμφωνίες Europol.

Παράλληλα ο Οργανισμός, έχει συνάψει στρατηγικές συμφωνίες, που σκοπό έχουν τη συνεργασία στους τομείς της πρόληψης και καταστολής διαφόρων μορφών οργανωμένης εγκληματικότητας με: την Βραζιλία, τη Κίνα, τη Ρωσία (σε αναστολή), την Τουρκία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ECB), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC), τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση των

¹¹⁷ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration>

¹¹⁸ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements/operational-agreements>

αρχών επιβολής του νόμου (CEPOL), τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών (ENISA), το Γραφείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πνευματική ιδιοκτησία (EUIPO), το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα (UNODC), τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τελωνείων (WCO).¹¹⁹

Συμφωνίες Εργασίας.

Τέλος, η Europol έχει συνάψει συμφωνίες εργασίας για την δημιουργία σχέσεων συνεργασίας με τις αρχές επιβολής των ακόλουθων χωρών: Ανδόρα, Σαν Μαρίνο, Ηνωμένο Βασίλειο, Χιλή, Κατάρ, Μεξικό, Νέα Ζηλανδία, Δημοκρατία της Κορέας, Ισραήλ, Κοσσυφοπέδιο, Αρμενία, Ιαπωνία, αλλά και με τους εξής Οργανισμούς, Φορείς, Επιχειρήσεις: Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB), Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO), Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA), EUNAVFOR MED Operation Sophia, Ειδικά Επιμελητήρια και Ειδική Εισαγγελία του Κοσσυφοπεδίου.¹²⁰

Οι ανωτέρω συμφωνίες αποδεικνύουν την αναγνώριση και την ενεργό συμμετοχή της στο διεθνές περιβάλλον, ενώ αδιαμφισβήτητα αυξάνουν το κύρος της.

3.7 Ασφαλής διαχείριση πληροφοριών

Η Europol διατηρεί και αναπτύσσει συνεχώς μια τεχνικά προηγμένη, αξιόπιστη αποτελεσματική και ασφαλή υποδομή, μέσω της οποίας διευκολύνεται η αποθήκευση, ανάλυση και ανταλλαγή βασικών επιχειρησιακών και στρατηγικών πληροφοριών. Στα εξειδικευμένα συστήματα, τα οποία προσφέρουν ταχείες και ασφαλείς δυνατότητες αποθήκευσης, έρευνας, οπτικοποίησης και αντιστοίχισης πληροφοριών και συγκροτούν μια εξελιγμένη εργαλειοθήκη για την καταπολέμηση του εγκλήματος, περιλαμβάνονται:

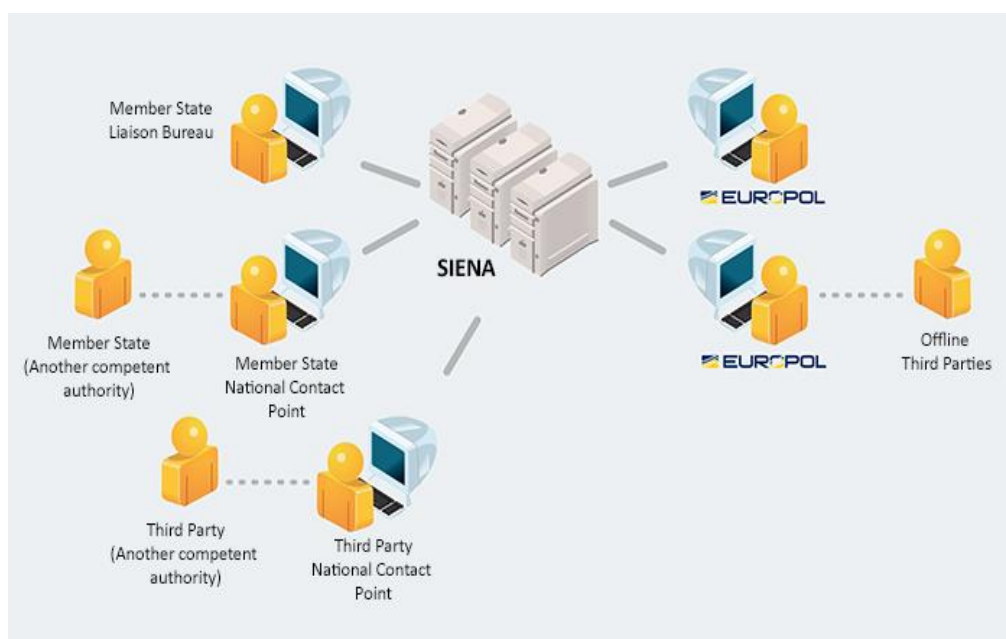
- το FIU.net, ένα αποκεντρωμένο και εξελιγμένο δίκτυο υπολογιστών που υποστηρίζει τις μονάδες εμπιστευτικών οικονομικών πληροφοριών (μονάδες

¹¹⁹ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements/strategic-agreements>

¹²⁰ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements/working-arrangements>

FIU) της ΕΕ στον αγώνα τους κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας,

- η ασφαλής εφαρμογή δικτύου ανταλλαγής πληροφοριών (SIENA), μια υπερσύγχρονη πλατφόρμα που ανταποκρίνεται στις ανάγκες επικοινωνίας του τομέα της επιβολής του νόμου ανά την ΕΕ. Μέσω της εφαρμογής ανταλλάσσονται πληροφορίες μεταξύ των αξιωματικών συνδέσμων, αναλυτών και εμπειρογνομόνων της Europol, μελών με τα οποία έχει συνάψει επιχειρησιακές, στρατηγικές συμφωνίες και συμφωνίες συνεργασίας.

Πηγή:Europol Official Website:

- η πλατφόρμα εμπειρογνομόνων της Europol (EPE), μια ασφαλής και συνεργατική διαδικτυακή πλατφόρμα για ειδικούς που εργάζονται σε διάφορους επιμέρους τομείς της επιβολής του νόμου. Στο συγκεκριμένο σύστημα δεν ανταλλάσσονται, ούτε αποθηκεύονται προσωπικά δεδομένα ή διαβαθμισμένες πληροφορίες,
- το ευρωπαϊκό σύστημα πληροφοριών (EIS), ένα σύστημα αναφοράς για αξιόποινες πράξεις, άτομα που εμπλέκονται σε αυτές και άλλα σχετικά στοιχεία. Αποτελεί την κύρια βάση δεδομένων της Europol και καλύπτει όλους τους τομείς εγκληματικότητας της, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας. Περιέχει πληροφορίες για υπόπτους, καταδικασμένους, εγκληματικές δομές, αδικήματα και μέσα που χρησιμοποιούνται για την τέλεση κ.α., ενώ χρήση του συστήματος γίνεται κυρίως από τους αξιωματούχους της Europol, αξιωματικούς συνδέσμους, αποσπασμένους εθνικούς εμπειρογνώμονες,

υπαλλήλους των εθνικών μονάδων της Europol και των αρμόδιων εθνικών αρχών.¹²¹

3.8 Προστασία Δεδομένων

Ο όγκος πληροφοριών και κυρίως προσωπικών δεδομένων που διαχειρίζεται η Europol απαιτεί την ύπαρξη ισχυρών πλαισίων προστασίας δεδομένων. Για τον σκοπό αυτό, ο Κανονισμός της Europol λαμβάνει ιδιαίτερη μέριμνα στο Κεφάλαιο VI υπό τον τίτλο «Προστασία δεδομένων» (άρθρα 27α επ.) προβλέποντας δικαιώματα των προσώπων για πρόσβαση, διόρθωση, διαγραφή και περιορισμό των δεδομένων που τα αφορούν (άρ.36 και 37). Παράλληλα, το Διοικητικό Συμβούλιο της Europol για την διασφάλιση της προστασίας και της νόμιμης επεξεργασίας των δεδομένων διορίζει από τα μέλη του Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων. Αξίζει να σημειωθεί ότι, με τον Κανονισμός (ΕΕ) 2022/991¹²² του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2022, *“για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/794, όσον αφορά τη συνεργασία της Europol με ιδιώτες, την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από την Europol για την υποστήριξη ποινικών ερευνών και ο ρόλος της Europol στην έρευνα και την καινοτομία”* προστέθηκε το άρθρο 41γ σύμφωνα με το οποίο το Διοικητικό Συμβούλιο ορίζει και έναν Υπεύθυνο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, όχι απαραίτητα από το προσωπικό της Europol (μπορεί να είναι και μέρος του προσωπικού της, ειδικά εκπαιδευμένο στη νομοθεσία και στα πρακτικά των θεμελιωδών δικαιωμάτων). Ο Υπεύθυνος Θεμελιωδών Δικαιωμάτων παρέχει συμβουλές, παρακολουθεί κατά πόσο η Europol συμμορφώνεται με τα θεμελιώδη δικαιώματα, προωθεί τον σεβασμό αυτών και ενημερώνει τον Εκτελεστικό Διευθυντή σε περίπτωση διαπίστωσης παραβίασης τους. Αναφορικά με τον έλεγχο της νομιμότητας οποιασδήποτε αποθήκευσης, διαβίβασης ή κοινοποίησης δεδομένων από κράτος μέλος στην Europol, υπεύθυνη είναι η Εθνική Εποπτική Αρχή που ορίζεται από το εκάστοτε κράτος μέλος (αρθ.42), ενώ η ίδια η Europol εποπτεύεται από τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων (ΕΕΠΔ), ο οποίος διασφαλίζει την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων αναφορικά με την επεξεργασία δεδομένων

¹²¹ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/europol-information-system>

¹²² Κανονισμός (ΕΕ) 2022/991 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2022

προσωπικού χαρακτήρα. Τέλος, κάθε άτομο έχει δικαίωμα να υποβάλλει καταγγελία στον ΕΕΠΔ, αλλά και να προσφύγει στο ΔΕΕ κατά απόφασης του (άρ.47 και 48).¹²³

3.9 Επιχειρησιακά Κέντρα της Europol

- το κέντρο επιχειρήσεων της Europol, ένας κόμβος 24ωρης λειτουργίας επτά ημέρες την εβδομάδα για ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ της Europol, των κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων μερών,
- το ευρωπαϊκό κέντρο για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (EC3), σκοπός του οποίου είναι να ενισχύσει την απόκριση των αρχών επιβολής του νόμου έναντι του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο στην ΕΕ και, ως εκ τούτου, να συμβάλει στην προστασία των πολιτών, των επιχειρήσεων και των κυβερνήσεων της Ευρώπης από το ηλεκτρονικό έγκλημα. Ιδρύθηκε το 2013, σε επίπεδο επιχειρήσεων εστιάζει στα εγκλήματα που εξαρτώνται από τον κυβερνοχώρο, στην σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών και στην απάτη πληρωμών. Παρέχει στις έρευνες των κρατών μελών επιχειρησιακή αναλυτική και εγκληματολογική υποστήριξη,
- το ευρωπαϊκό κέντρο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ECTC), αποτελεί επιχειρησιακό κέντρο και κόμβο εμπειρογνωμοσύνης, ενώ συνιστά το κεντρικό στοιχείο των προσπαθειών της ΕΕ για ενίσχυση της απόκρισης της έναντι της τρομοκρατίας. Ιδρύθηκε το 2016 και παρέχει υπηρεσίες που περιλαμβάνουν: επιτόπια υποστήριξη και ανάλυση, ανίχνευση χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, παροχή εμπειρογνωμοσύνης, ανάπτυξη guest officers σε σημεία μετανάστευσης κ.α.. Το κέντρο σε ετήσια βάση δημοσιεύει την «Εκθεση Τρομοκρατικής Κατάστασης και Τάσεων της ΕΕ» (TE-SAT), στην οποία αποτυπώνεται η κατάσταση της τρομοκρατίας στην ΕΕ συμπεριλαμβανομένων των τρομοκρατικών επιθέσεων και των συλλήψεων που έχουν πραγματοποιηθεί,
- το ευρωπαϊκό κέντρο σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος (ESOCC) παρέχει αποτελεσματική και ευέλικτη επιχειρησιακή υποστήριξη στις έρευνες των

¹²³ Βλ. Κανονισμός (ΕΕ) 2016/794 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, και Παπαγιάννης Δ., Οι ανεξάρτητες Ελεγκτικές Αρχές στο Κ.Α. Στεφάνου (επιμ.) Το σύστημα διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2020, σελ. 155

κρατών μελών της ΕΕ, σε υποθέσεις προτεραιότητας που σχετίζονται με σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα. Ειδικότερα, παρέχει ανάλυση εγκληματικών πληροφοριών, ειδική εμπειρογνωμοσύνη, επίσης συμβάλει στην ανταλλαγή πληροφοριών σε πραγματικό χρόνο. Άλλα βασικά καθήκοντα του τμήματος περιλαμβάνουν την υποστήριξη του Κύκλου Πολιτικής της ΕΕ μέσω της εφαρμογής των προτεραιοτήτων EMPACT και την ανάπτυξη μιας στρατηγικής εικόνας πληροφοριών σχετικά με το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα,

- το ευρωπαϊκό κέντρο παράνομης διακίνησης μεταναστών (EMSC) αποτελεί τμήμα του Ευρωπαϊκού Κέντρου Σοβαρού και Οργανωμένου Εγκλήματος, το οποίο στηρίζει τα κράτη μέλη της ΕΕ στον εντοπισμό και την εξάρθρωση των περίπλοκων και εξελιγμένων εγκληματικών δικτύων που εμπλέκονται στην παράνομη διακίνηση μεταναστών,
- το ευρωπαϊκό κέντρο χρηματοοικονομικού και οικονομικού εγκλήματος (EFECC) ενισχύει την επιχειρησιακή και στρατηγική υποστήριξη της Europol, για την πρόληψη και την καταπολέμηση του χρηματοοικονομικού και οικονομικού εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2020, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά οι αυξανόμενες απειλές για την οικονομία και την ακεραιότητα των χρηματοπιστωτικών συστημάτων. Αυτές οι απειλές περιλαμβάνουν ξέπλυμα χρήματος, διαφθορά, παραχάραξη, συστήματα φορολογικής απάτης που στοχεύουν άτομα, χώρες και εταιρείες. Το κέντρο υποστηρίζει τις αρχές επιβολής του νόμου (και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές) στις έρευνες για το οικονομικό έγκλημα και στοχεύει στη βελτίωση της ανάκτησης εγκληματικών περιουσιακών στοιχείων.¹²⁴

3.10 Εκθέσεις Στρατηγικών Αναλύσεων

Η Europol, μεταξύ άλλων, καταρτίζει τις κάτωθι εκθέσεις στρατηγικών αναλύσεων:

- **EU SOCTA** (EU Serious and Organised Crime Threat Assessment): Αξιολόγηση απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα στην Ε.Ε.

¹²⁴ Europol Official Website

- **TE-SAT** (European Union Terrorism Situation and Trend Report): Έκθεση για την κατάσταση και τις τάσεις της τρομοκρατίας στην Ε.Ε.
- **IOCTA** (Internet Organised Threat Assessment): Έκθεση σχετικά με το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο,

ενώ εκδίδει έγκαιρες ειδοποιήσεις σχετικά με νέες απειλές από το οργανωμένο έγκλημα (**OC - SCAN threat notices**). Μέσω της στρατηγικής ανάλυσης παράγει χρήσιμες πληροφορίες, οι οποίες παρέχουν ολοκληρωμένες και μακρόπνοες αναλύσεις της εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.11 Κύκλος EMPACT

Η ανάλυση EU SOCTA αποτελεί τη βάση του πολυετούς κύκλου πολιτικής της ΕΕ (EU Policy Cycle). Ο κύκλος πολιτικής είναι μια μεθοδολογία που εφαρμόζεται από το 2010 για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων εγκληματικών απειλών κατά της ΕΕ. Κάθε κύκλος διαρκεί τέσσερα χρόνια και βελτιστοποιεί τον συντονισμό και τη συνεργασία σε επιλεγμένες προτεραιότητες στον τομέα του εγκλήματος.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, από το 2021 ο Κύκλος αυτός κατέστη μόνιμος¹²⁵ και μετονομάστηκε σε Κύκλο EMPACT με σκοπό να διασφαλίζει την αποτελεσματική αντιμετώπιση των εγκληματικών απειλών που πλήττουν την Ευρώπη με συνεκτικό και μεθοδικό τρόπο βελτιώνοντας και ενισχύοντας τη συνεργασία μεταξύ των Αρχών επιβολής του νόμου στα κράτη-μέλη, των Ευρωπαϊκών Θεσμικών Οργάνων, των Οργανισμών της ΕΕ και των ενδιαφερόμενων τρίτων μερών (τρίτων χωρών και Οργανισμών). Η τετραετής περιοδικότητα του κύκλου καθώς και τα τέσσερα βήματα από τα οποία αποτελείται παρέμειναν αμετάβλητα.¹²⁶

Πιο αναλυτικά στο πρώτο βήμα η έκθεση SOCTA της Europol περιλαμβάνει την ανάλυση των τωρινών και μελλοντικών απειλών σοβαρών μορφών οργανωμένου εγκλήματος και ένα σύνολο προτεινόμενων προτεραιοτήτων, οι οποίες έχουν προκύψει από τα δεδομένα των κρατών μελών, των τρίτων χωρών, των Οργανισμών (διεθνών και Ευρωπαϊκών), καθώς και από τα δικά της δεδομένα. Στο επόμενο βήμα η COSI

¹²⁵ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη μόνιμη συνέχιση του κύκλου πολιτικής της ΕΕ για το οργανωμένο και σοβαρό διεθνές έγκλημα: EMPACT 2022, Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2021

¹²⁶ Βλ. και σελίδα 45 της παρούσας εργασίας.

εξετάζει τις προτεινόμενες προτεραιότητες και οι Υπουργοί Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων στο Συμβούλιο εγκρίνουν τις προτεραιότητες για την εγκληματικότητα στην ΕΕ, για τα επόμενα τέσσερα χρόνια (κύκλος πολιτικής). Στη συνέχεια η Επιτροπή προκειμένου να συντάξει το Πολυετές Στρατηγικό Σχέδιο (MASP), συγκαλεί συνεδρίαση αντιπροσώπων των κρατών μελών, των οργανισμών ΔΕΥ και των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Στο τρίτο βήμα αναφέρονται τα Επιχειρησιακά Σχέδια Δράσης (ΟΑΡ) μέσω των οποίων υλοποιείται το MASP, συνήθως ένα ανά προτεραιότητα και ανά έτος. Τα ΟΑΡ καταρτίζονται από εκπροσώπους των κρατών μελών, θεσμικών οργάνων και Οργανισμών της ΕΕ και περιλαμβάνουν κοινές δράσεις μεταξύ των κρατών μελών και των οργανισμών αλλά και εθνικές δράσεις και δράσεις των Οργανισμών. Η εφαρμογή κάθε ΟΑΡ καθοδηγείται από έναν «Οδηγό», ο οποίος προέρχεται εθελοντικά από κράτος μέλος και ηγείται της προτεραιότητας, ενώ εποπτεύεται από του Εθνικούς Συντονιστές EMPACT (NEC). Η Europol υποστηρίζει επιχειρησιακά όλη τη διαδικασία ορίζοντας για το σκοπό αυτό Υπεύθυνους Υποστήριξης Empact. Τα ΟΑΡ εγκρίνονται από την COSI, η οποία και παρακολουθεί την εφαρμογή τους μέσω της ανά εξάμηνο αναφοράς που εκπονείται από τους «Οδηγούς» κάθε προτεραιότητας. Στο τελευταίο βήμα περιλαμβάνεται η αξιολόγηση. Η ετήσια αναφορά που υποβάλλεται από τους «Οδηγούς» και η ενδιάμεση αξιολόγηση της Europol παρέχουν δυνατότητες τροποποίησης των MASP ή και ακόμα και των προτεραιοτήτων. Παράλληλα, η COSI πραγματοποιεί ενδιάμεση και τελική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των ενεργειών για την μέτρηση της επίτευξης των στρατηγικών στόχων. Τέλος, διενεργείται ανεξάρτητη αξιολόγηση από τη Επιτροπή, τα αποτελέσματα της οποίας παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για τον επόμενο κύκλο.¹²⁷ Ακολουθεί ο κύκλος διαγραμματικά:

¹²⁷Council of the European Union, The EU policy cycle to tackle organised and serious international crime, European Union 2018, Brussels

Πηγή:Europol Official Website

Οι συστάσεις της ανάλυσης EU SOCTA συνδράμουν στον καθορισμό των στρατηγικών στόχων και των επιχειρησιακών δράσεων για την ευρωπαϊκή διατομεακή πλατφόρμα για την αντιμετώπιση των εγκληματικών απειλών (EMPACT), η οποία όπως είπαμε αποτελεί μία προσέγγιση διεθνούς ομαδικής εργασίας για την εξάρθρωση εγκληματικών ομάδων που απειλούν την ασφάλεια της ΕΕ. Το EMPACT είναι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και περιλαμβάνει πληθώρα μέτρων που σχετίζονται με ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, αστυνομική, τελωνειακή και δικαστική συνεργασία, διαχείριση πληροφοριών, καινοτομία, κατάρτιση, πρόληψη και εξωτερική διάσταση της εσωτερικής ασφάλειας.¹²⁸ Αυτή η διεπιστημονική πλατφόρμα συνεργασίας των κρατών μελών, υποστηρίζεται από όλα τα θεσμικά όργανα, φορείς και οργανισμούς της ΕΕ (όπως Europol, Frontex, Eurojust, CEPOL, OLAF, EU-LISA, EFCA και άλλοι). Επίσης με την πλατφόρμα συνδέονται τρίτες χώρες, διεθνείς οργανισμοί και άλλοι δημόσιοι και ιδιωτικοί εταίροι.¹²⁹

Τον Μάιο του 2021, στο πλαίσιο της ανωτέρω πολιτικής και με γνώμονα το περιεχόμενο της Έκθεσης Εκτίμησης Απειλής για το Σοβαρό και Οργανωμένο

¹²⁸ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

¹²⁹ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/operational-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

Έγκλημα στην ΕΕ της Europol (SOCTA 2021)¹³⁰ το Συμβούλιο ενέκρινε τα συμπεράσματα στα οποία καθορίζονται οι προτεραιότητες για τον κύκλο EMPACT (Ιανουάριος 2022 - Δεκέμβριος 2025). Οι δέκα προτεραιότητες για την περίοδο 2022-2025 είναι οι ακόλουθες:

1. εγκληματικά δίκτυα υψηλού κινδύνου
2. επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών
3. εμπορία ανθρώπων
4. σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών
5. διακίνηση μεταναστών
6. διακίνηση ναρκωτικών
7. απάτη, οικονομικά και χρηματοοικονομικά εγκλήματα
8. οργανωμένο έγκλημα κατά της ιδιοκτησίας
9. περιβαλλοντικό έγκλημα
10. διακίνηση πυροβόλων όπλων.¹³¹

3.11.1 Η Europol για την προτεραιότητα της καταπολέμησης της παράνομης διακίνησης μεταναστών

Μια μορφή εγκληματικής δραστηριότητας συνιστά και η παράνομη διακίνηση μεταναστών η οποία αφενός θέτει σε κίνδυνο τη ζωή των μεταναστών και αφετέρου θέτει υπό αμφισβήτηση την ακεραιότητα των ευρωπαϊκών συνόρων. Ομάδες οργανωμένου εγκλήματος επιδίδονται στην διακίνηση μεταναστών, καθώς αποτελεί μια από τις επικερδέστερες εγκληματικές δραστηριότητες.

Τα έτη 2015 και 2016 η Ευρωπαϊκή Ένωση ήρθε αντιμέτωπη με ένα υπεράριθμο μεταναστευτικό κύμα καθώς περισσότεροι από ένα εκατομμύριο άνθρωποι εισήλθαν αντikanονικά στην επικράτεια της στο πλαίσιο διαφυγής από τις συνθήκες πολέμου και τρομοκρατίας στη Συρία και σε άλλες χώρες.¹³²

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Europol, η συντριπτική πλειονότητα όσων διασχίζουν αντikanονικά τα σύνορα της ΕΕ, υποβοηθάτε από διακινητές που συμμετέχουν σε

¹³⁰ European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021

¹³¹ Empact 10 EU Crime Priorities

¹³² Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ενημερωτικό Δελτίο «Η ΕΕ και η μεταναστευτική κρίση», 2017, σελ.2

εγκληματικές ομάδες, οι οποίες εμπλέκονται και σε άλλες εγκληματικές δραστηριότητες, όπως πλαστογραφίες ή εμπορία ανθρώπων.

Οι εμπλεκόμενοι στη διευκόλυνση των ταξιδιών προς την ΕΕ διακινητές μεταναστών προέρχονται από περισσότερες από 122 χώρες. Οι εκτιμήσεις σχετικά με το μέγεθος της βιομηχανίας της παράνομης διακίνησης διαφέρουν από έκθεση σε έκθεση, ενώ τα κέρδη των δικτύων σε ολόκληρη την ΕΕ εκτιμάται πως κυμαίνονταν μεταξύ 4,7 και 5,7 δισεκατομμυρίων ευρώ¹³³ μόνο το έτος 2015.

Η αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού αποτελεί για την Ευρωπαϊκή Ένωση μείζονα ανθρωπιστική πρόκληση, αλλά και πρόσκληση για την ασφάλεια της.

Στο πλαίσιο αυτό, η Europol, ίδρυσε το 2016 το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παράνομης Διακίνησης Μεταναστών (EMSC) ως τμήμα του Ευρωπαϊκού Κέντρου Σοβαρού και Οργανωμένου Εγκλήματος. Σκοπός του EMSC είναι η στήριξη των κρατών μελών της ΕΕ, για την εξάρθρωση των εγκληματικών δικτύων που εμπλέκονται στην οργανωμένη παράνομη διακίνηση μεταναστών. Λειτουργεί κυρίως ως κόμβος ανταλλαγής πληροφοριών των κρατών μελών, σχετικά με εγκληματικές δραστηριότητες και παρέχει υπηρεσίες συντονισμού και επιχειρησιακής και στρατηγικής υποστήριξης στο πλαίσιο των ποινικών τους ερευνών.

Κεφάλαιο Τέταρτο

Ελλάδα και Europol

4.1 Τμήμα Europol της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

Η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας/ Α.Ε.Α. συνιστά την εθνική αρχή στο πλαίσιο των συμβάσεων που κυρώθηκαν με τους νόμους 3640/1956 (Α' 303), 2514/1997 (Α' 140) και 2605/1998 (Α' 88). Η αρμοδιότητα της σχετίζεται με την συνεργασία της Ελληνικής Αστυνομίας με διεθνείς Οργανισμούς και αστυνομικές υπηρεσίες άλλων κρατών και τη διαχείριση ζητημάτων διεθνούς επικοινωνίας

¹³³ Europol (2017) «European Union serious and organized crime threat assessments», SOCTA 2017 report, σελ.50

συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην καταπολέμηση της εγκληματικότητας.¹³⁴ Για την επίτευξη του σκοπού της διαρθρώνεται στα εξής Τμήματα:

- Τμήμα Υποστήριξης και Αποστολών,
- Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων,
- Τμήμα SIRENE,
- Τμήμα INTERPOL,
- Τμήμα EUROPOL και
- Ενιαίο Κέντρο Ανταλλαγής Πληροφοριών Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας.

Το Τμήμα EUROPOL είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση της Σύμβασης Europol, συνιστά την εθνική υπηρεσία σύνδεσμο με την Europol των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος Ελληνικής Ακτοφυλακής και των αρμοδίων Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών (Σ.Δ.Ο.Ε., Τελωνεία).

Οι αρμοδιότητες του Τμήματος EUROPOL προβλέπονται στην παρ.6 του άρθρου 8 του Π.Δ. 178/2014 και είναι οι κάτωθι:

α. αιτείται πληροφορίες και στοιχεία από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές και τις διαβιβάζει στη Europol και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την υποστήριξη των ερευνών τους και την πρόληψη και καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος,

β. αιτείται, λαμβάνει, αξιολογεί, αναλύει, ταξινομεί και διαβιβάζει στις αρμόδιες ελληνικές αρχές επιβολής του νόμου στοιχεία και πληροφορίες, που παρέχονται από την Europol ή από άλλα κράτη μέλη ή από τρίτα κράτη και οργανισμούς, τα οποία έχουν συνάψει συμφωνίες συνεργασίας με την Europol για την πρόληψη και καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος,

γ. παρακολουθεί τις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο των εργασιών των οργάνων της Europol, καθώς και των ομάδων εργασιών αυτής, μεριμνά για την υλοποίησή τους και ενημερώνει τις αρμόδιες υπηρεσίες της χώρας,

¹³⁴ Παπαϊωάννου Ζ., Αστυνομικό Δίκαιο, Η λειτουργική αρμοδιότητα του αστυνομικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, Έννοια, περιεχόμενο, όρια, Β' Έκδοση, εκ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2006, σελ.484

δ. διαβιβάζει τα σχετικά αιτήματα των αρμοδίων Υπηρεσιών της Ελλάδας στην Europol και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω των αξιωματικών συνδέσμων που διαθέτει η χώρα μας,

ε. καταχωρεί, τροποποιεί, διαγράφει πληροφορίες στο σύστημα πληροφοριών της Europol και ελέγχει την νομιμότητα των πληροφοριών αυτών μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων. Ενώ παράλληλα έχει τη δυνατότητα, με σκοπό την βέλτιστη αξιοποίηση του συστήματος να εξουσιοδοτεί προσωπικό που προέρχεται από τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής και των αρμοδίων Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών (Σ.Δ.Ο.Ε., Τελωνεία), να προβαίνει στην αναζήτηση, καταχώριση, τροποποίηση και διαγραφή πληροφοριών στο εν λόγω σύστημα,

στ. αιτείται από τις αρμόδιες αρχές πληροφορίες τις οποίες διαβιβάζει στην Europol προκειμένου καταχωρηθούν, στους αναλυτικούς φακέλους εργασίας της,

ζ. φροντίζει για την ανταλλαγή πληροφοριών με την Europol, τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες εθνικές αρχές και δρα κατάλληλα για την προστασία, τη γρήγορη και ασφαλή διακίνηση των πληροφοριών και

η. φροντίζει για τη συμμετοχή και εκπροσώπηση της Ελλάδας στις επιχειρησιακές συναντήσεις και τις ομάδες εργασίας της Europol.

4.2 Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας

Παράλληλα εκτός από τη Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας/ Α.Ε.Α., το Κέντρο Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συνόρων και Μετανάστευσης (Κ.Ο.ΔΙ.Σ.ΜΕ.) της Διεύθυνσης Προστασίας Συνόρων/ Α.Ε.Α. είναι αρμόδιο, μεταξύ άλλων, για τη συνεργασία με την Europol στο πλαίσιο υλοποίησης κοινών δράσεων για την καταπολέμηση των οργανωμένων δικτύων διακίνησης παράνομων μεταναστών, τη συλλογή, επεξεργασία, ανάλυση, αξιοποίηση και ανταλλαγή πληροφοριών με συναρμόδιες αρχές και υπηρεσίες της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την καταπολέμηση δικτύων διακίνησης παράνομων μεταναστών, παρανόμως εισερχομένων και διαμενόντων αλλοδαπών, τη συνεργασία με τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και με διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς, μέσω

της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας.¹³⁵ Επιπλέον, στη Διεύθυνση Προστασίας Συνόρων/ Α.Ε.Α. υπηρετεί ο Εθνικός Εκπρόσωπος του Προγράμματος Empact της Europol για την προτεραιότητα «Διακίνηση Μεταναστών».

4.3 Εθνικό Σχέδιο Επιχειρήσεων για την Έρευνα και Δίωξη Οργανωμένων Δικτύων Παράνομης Διακίνησης Ανθρώπων

Στις 3 Ιουνίου 2016, ο Εκτελεστικός Διευθυντής της Europol, Rob Wainwright, και ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας υπέγραψαν, στα κεντρικά γραφεία της Europol, στη Χάγη, το Εθνικό Σχέδιο Επιχειρήσεων το οποίο στοχεύει στην αντιμετώπιση της παράνομης διακίνησης μεταναστών, μέσω της θέσπισης ενός ισχυρού πλαισίου για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δύο μερών και τον συντονισμό των κοινών δράσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των ελληνικών αρμόδιων αρχών επιβολής του Νόμου (Ελληνική Αστυνομία και Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή) και της Europol αλλά και άλλων διεθνών και ευρωπαϊκών Οργανισμών και Φορέων όπως η Eurojust, Interpol κ.α. Η υπογραφή του ΕΣΕ επιβεβαιώνει την αμοιβαία δέσμευση της Europol και της Ελληνικής Αστυνομίας. Το ΕΣΕ επισημοποιεί τις επιχειρησιακές δραστηριότητες της Europol στα hotspots, υπό το νομικό καθεστώς, που διέπει τις ελληνικές αρχές. Η παροχή υποστήριξης στα hotspots στην Ελλάδα και στην ηπειρωτική χώρα αποτελεί πρώτη προτεραιότητα της Europol, η οποία μεριμνά, προκειμένου εκπληρώσει την εντολή που της έδωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη, για την ενίσχυση των ελέγχων ασφαλείας στις εισερχόμενες ροές μεταναστών.¹³⁶ Κύριος στόχος αυτών των ελέγχων αποτελεί ο εντοπισμός κινήσεων υπόπτων τρομοκρατών, αλλά και η ενίσχυση των προσπαθειών της Europol να αντιμετωπίσει τα δίκτυα οργανωμένου εγκλήματος που σχετίζονται με την παράνομη διακίνηση μεταναστών.¹³⁷

Ήδη από τις 12 Μαΐου του 2016 το Διοικητικό Συμβούλιο της Europol ενέκρινε την πρόσληψη 200 guest officers σε hotspots στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες για την

¹³⁵ Π.Δ. 178/2014 άρθρο 10

¹³⁶ Καραμπελιάς Γ.Ν. (υπεύθυνος συγγραφικής ομάδας), Radicalisation, Ενίσχυση των φορέων επιβολής του Νόμου για την αναγνώριση και καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και του εξτρεμισμού, «Επιστρέφοντες» αλλοδαποί Τρομοκράτες μαχητές, ΚΕ.ΜΕ.Α., Δεκέμβριος 2019, σελ. 73

¹³⁷ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/hellenic-police-and-europol-sign-operational-plan-to-combat-migrant-smuggling>

ενίσχυση των ελέγχων ασφαλείας στις ροές των μεταναστών προκειμένου εντοπισθούν ύποπτοι για τρομοκρατικές επιθέσεις και για διακίνηση μεταναστών.¹³⁸

Ειδικότερα στο πλαίσιο των εργασιών του Διοικητικού Συμβουλίου της Europol αλλά και του Εθνικού Σχεδίου Επιχειρήσεων τον Οκτώβριο του 2016, 16 guest officers αναπτύχθηκαν στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης των 5 νησιών του Ανατολικού Αιγαίου της Χώρας μας (Λέσβος, Χίος, Λέρος, Κως και Σάμος) για τη διενέργεια ελέγχων ασφαλείας δεύτερης γραμμής στις βάσεις δεδομένων της Europol.¹³⁹

4.4 Η συμβολή της Ελλάδας στην υλοποίηση των Επιχειρησιακών Σχεδίων Δράσης στο πλαίσιο της προτεραιότητας «Διακίνηση Μεταναστών» του Κύκλου EMPACT

Στο πλαίσιο της αστυνομικής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα έχει συμβάλει στην αντιμετώπιση του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, μέσω της αμφίδρομης ανταλλαγής πληροφοριών αλλά και της συμμετοχής της στις επιχειρησιακές δράσεις που διοργανώνονται. Ειδικότερα, η Χώρα μας για τα έτη 2020-2021 είχε αναλάβει τον ρόλο του «Οδηγού» της προτεραιότητας «Διακίνηση Μεταναστών» του Κύκλου EMPACT, φέροντας συνολικά την ευθύνη υλοποίησης του Ετήσιου Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης εκ μέρους όλων των κρατών μελών, ενώ για την περίοδο 2022-2025 έχει αναλάβει τον ρόλο του Συνοδηγού (συνδιαχειριστής) της ίδιας Προτεραιότητας με «Οδηγό» την Γερμανία.

Αναφορικά με το έτος 2022 η Ελλάδα ηγείται της Επιχειρησιακής Δράσης με ονομασία 2.2 η οποία στοχεύει στην εξάρθρωση των οργανωμένων εγκληματικών δικτύων που διευκολύνουν την παράνομη μετανάστευση από την Τουρκία στην Ελλάδα και στη συνέχεια στη Νοτιοανατολική, Κεντρική και Δυτική Ευρώπη, εστιάζοντας σε παράνομες διελεύσεις συνόρων, στην παραγωγή, προμήθεια και χρήση πλαστών εγγράφων, καθώς και στις υπηρεσίες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και παράνομης διακίνησης μεταναστών που προσφέρονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στην εν λόγω Δράση συμμετέχει η Europol ως συν

¹³⁸<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-setting-team-of-200-investigators-to-deploy-to-migration-hotspots>

¹³⁹ Ειδική Έκθεση υπ' αριθ.06, Η ανταπόκριση της ΕΕ στην προσφυγική κρίση: η προσέγγιση των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης (hotspot), Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, 2017, σελ.37

διοργανωτής και οι κάτωθι χώρες και Οργανισμοί: Αυστρία, Βουλγαρία, Κύπρος, Γερμανία, Ισπανία, Κροατία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Ρουμανία, Σουηδία, Σλοβενία, Σλοβακία, Eurojust, Frontex, Αλβανία, Ισλανδία, Σερβία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ. Ενώ, παράλληλα η Ελλάδα συμμετέχει σε πλήθος δράσεων που διοργανώνονται από άλλα κράτη μέλη και Οργανισμούς.¹⁴⁰

Στη συνέχεια παρατίθενται, ενδεικτικά, οι σημαντικότερες δράσεις που αναπτύχθηκαν από κοινού με την Ελλάδα, την Europol και άλλα κράτη μέλη και Οργανισμούς και τα αποτελέσματά τους.

Operation Waterfall (Ιούνιος 2022)

Η επιχείρηση υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τη Europol και εντάσσεται στο πλαίσιο εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Επιχειρήσεων (ΕΣΕ) και του προγράμματος EMPACT, για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών, που ηγείται η χώρα μας και στόχο έχει την εξάρθρωση διεθνικού κυκλώματος διακίνησης μεταναστών και πλαστογραφίας ταξιδιωτικών εγγράφων. Συνολικά εξιχνιάστηκαν 195 υποθέσεις που αφορούν την πλαστογραφία περισσότερων από 577 ταξιδιωτικών εγγράφων αλλά και την παράνομη προώθηση τουλάχιστον 66 μεταναστών, με το παράνομο περιουσιακό όφελος να εκτιμάται ότι ξεπερνά τις 550.000 ευρώ.¹⁴¹

Operation HOOK (Φεβρουάριος 2022)

Η επιχείρηση υλοποιήθηκε υπό το συντονισμό της Europol, με τη συμμετοχή αστυνομικών αρχών Ελλάδας και Γερμανίας. Εντάσσεται στο πλαίσιο εφαρμογής του ΕΣΕ και του προγράμματος EMPACT, για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης μεταναστών. Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης συνελήφθη ηγετικό μέλος που δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα και σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην οικία του, βρέθηκαν και κατασχέθηκαν πλήθος αποδεικτικών στοιχείων (12 δελτία

¹⁴⁰ Council of the European Union, 13602/21, Brussels, 13 November 2021, Operational Action Plan 2022: Migrant Smuggling, σελ.22

¹⁴¹ Δελτίο τύπου ΕΛ.ΑΣ:
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=110600&Itemid=2835&lang=

Europol Official Website :

<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eight-arrests-for-printing-fake-documents-in-greece>

ταυτότητας ευρωπαϊκών χωρών, 8 διαβατήρια ευρωπαϊκών χωρών, 4 άδειες παραμονής Ελλάδας και Γερμανίας, 4 κάρτες ασφάλισης Γερμανίας, 2 προξενικές θεωρήσεις (VISA) ευρωπαϊκών χωρών κ.α.).¹⁴²

Operation Riviera (Ιανουάριος 2021)

Η επιχείρηση για την αποδόμηση της εγκληματικής οργάνωσης υποστηρίχτηκε από τη Europol, υλοποιήθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής του ΕΣΕ και εντάσσεται στο Πρόγραμμα EMPACT του Κύκλου Πολιτικής της Ε.Ε και πιο συγκεκριμένα σε πανευρωπαϊκή Δράση, στην οποία ηγείται η χώρα μας και σκοπό έχει την εξάρθρωση οργανωμένων δικτύων διακίνησης μεταναστών από την Τουρκία στην Ελλάδα και εν συνεχεία σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Στο πλαίσιο της επιχείρησης συνελήφθησαν (9) αλλοδαποί, μέλη εγκληματικής οργάνωσης ενώ κατασχέθηκαν: πλήθος ψηφιακών μέσων αποθήκευσης και κινητών τηλεφώνων, πλήθος παραστατικών μεταφοράς χρημάτων, πλαστά ταξιδιωτικά έγγραφα, γνήσια ταξιδιωτικά έγγραφα τρίτων προσώπων και 5 επιχειρησιακά οχήματα.

Η επιχείρηση υποστηρίχτηκε πληροφοριακά από την Europol, ενώ εξειδικευμένοι αναλυτές και εμπειρογνώμονες του Οργανισμού συνέδραμαν και κατά το στάδιο των ερευνών με αναλυτική υποστήριξη, ελέγχους στις βάσεις δεδομένων και τακτικές επιχειρησιακές συναντήσεις με στελέχη των Αρχών. Επιπρόσθετα, η επιχείρηση υποστηρίχθηκε από την κινητή μονάδα ανάλυσης δεδομένων (MOBILE OFFICE) του Οργανισμού.¹⁴³

Operation Wergiton (Νοέμβριος 2020)

Η συγκεκριμένη δράση έλαβε πληροφοριακή υποστήριξη από την Europol, ενώ υλοποιήθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής του ΕΣΕ και εντάσσεται στο Πρόγραμμα

¹⁴² Δελτίο τύπου ΕΛ.ΑΣ.

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=108046&Itemid=2775&lang=

Europol Official Website:

<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/hit-against-criminal-network-smuggling-migrants-greece-to-germany>

¹⁴³ Δελτίο Τύπου ΕΛ.ΑΣ.

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=99922&Itemid=2581&lang=

EMPACT. Κατόπιν αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας και έγκρισης Ευρωπαϊκών Εντολών Έρευνας από το Ειδικό Ανακριτικό Τμήμα Διεθνών Δικαστικών Συνδρομών του Εφετείου Αθηνών, αποφασίστηκε η διενέργεια την 10/11/2020 Κοινής Ημέρας Δράσης στην Ελλάδα, Γερμανία και Σουηδία. Στο πλαίσιο αυτό συνελήφθησαν οκτώ (8) αλλοδαποί από τους οποίους: ένας (1) αλλοδαπός σε βάρος του οποίου εκκρεμούσε Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης των Γερμανικών Αρχών, κατηγορούμενος ως ηγετικό μέλος κυκλώματος που συντόνιζε και διοργάνωνε παράνομες προωθήσεις αλλοδαπών, πέντε (5) αλλοδαποί για πλαστογραφία, αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος καθώς και για κατοχή ταξιδιωτικών εγγράφων τρίτων προσώπων και εξασφάλιση καταλύματος για απόκρυψη και διευκόλυνση της μεταφοράς και δύο (2) αλλοδαποί διότι στερούνταν νομιμοποιητικών εγγράφων παραμονής στη χώρα, ενώ κατασχέθηκαν αποδεικτικά στοιχεία (το χρηματικό ποσό των #45.000# ευρώ, ταξιδιωτικά έγγραφα (διαβατήρια και ταυτότητες), κάρτες επιβίβασης αεροπορικών πτήσεων κ.α.).¹⁴⁴

Operation Taurus (Νοέμβριος 2017)

Στο πλαίσιο της επιχείρησης αυτής εξαρθρώθηκε από την Ελληνική Αστυνομία οργανωμένη εγκληματική ομάδα που δραστηριοποιούνταν στον τομέα της παράνομης διακίνησης μεταναστών και πλαστογραφίας εγγράφων, ενώ η Europol παρείχε κατάλληλη υποστήριξη. Η ομάδα οργανωμένου εγκλήματος μετέφερε παρανόμως μετανάστες αεροπορικώς από την Ελλάδα στο Ηνωμένο Βασίλειο, χρησιμοποιώντας πλαστά έγγραφα. Στην Ελλάδα συνελήφθησαν 20 άτομα. Ο σχεδιασμός της επιχείρησης ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2017. Οι κύριες κατασχέσεις ήταν: τρία πλήρως εξοπλισμένα εργαστήρια πλαστογραφίας, ψηφιακός εξοπλισμός: εκτυπωτές και σαρωτές που σχετίζονται με πλαστογραφία εγγράφων, εκατοντάδες κάρτες επιβίβασης που σχετίζονται με την παράνομη διακίνηση μεταναστών, δεκάδες διαβατήρια και ταυτότητες, 61.000 ευρώ σε μετρητά.

Η Europol υποστήριξε την επιχείρηση Taurus διοργανώνοντας συναντήσεις επιχειρησιακού σχεδιασμού στα κεντρικά γραφεία της, κατόπιν υποβολής αιτήματος των ελληνικών αρχών, στις οποίες συμμετείχαν η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, η

¹⁴⁴ Δελτίο

Τύπου

ΕΛ.ΑΣ.

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=98667&Itemid=2537&lang=

Πορτογαλία, η Ισπανία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπλέον, παρείχε εξατομικευμένη αναλυτική υποστήριξη, υποστήριξη εμπειρογνομosύνης μέσω του προσωπικού της, που αναπτύχθηκε στην Ευρωπαϊκή Περιφερειακή Task Force (EURTF) στον Πειραιά. Τέλος, το κινητό γραφείο της Europol χρησιμοποιήθηκε για διασταυρούμενους ελέγχους των ανακτημένων πληροφοριών με τις βάσεις δεδομένων της Europol. Συνολικά ελέγχθηκαν 48 τηλεφωνικοί αριθμοί και 21 ονόματα.¹⁴⁵

Operation Yehya (Δεκέμβριος 2017)

Στο πλαίσιο της επιχείρησης αυτής συνελήφθησαν (8) άτομα, εκ των οποίων τα (7) ήταν μέλη ομάδας οργανωμένου εγκλήματος. Κατασχέθηκαν ταξιδιωτικά έγγραφα, υπολογιστές και χρήματα. Η επιχείρηση υλοποιήθηκε από το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής, έχοντας την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κέντρου Λαθρεμπορίας της Europol (EMSC) και των εμπειρογνομώνων του EMSC στο γραφείο της Europol στον Πειραιά. Οι συμμετέχουσες χώρες συνεργάστηκαν στο πλαίσιο κύκλου πολιτικής EMPACT. Η Europol παρείχε επίσης επιτόπια υποστήριξη μέσω της ανάπτυξης ενός κινητού γραφείου, το οποίο επέτρεπε τη δυνατότητα πρόσβασης σε πραγματικό χρόνο στις βάσεις δεδομένων της.¹⁴⁶

Operation Daidalos (Μάρτιος 2015)

Η επιχείρηση αυτή με την υποστήριξη της Europol συνέβαλε στην εξάρθρωση από τις ελληνικές αρχές επιβολής του νόμου, οργανωμένης εγκληματικής ομάδας που δραστηριοποιούνταν στον τομέα της διευκόλυνσης εισόδου μεταναστών στην Ελλάδα από την Τουρκία μέσω θαλάσσιων οδών. Η ομάδα μέσω μεθόδων που είχε αναπτύξει διακινούσε παράνομα μετανάστες από την Ελλάδα σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ συμμετείχε στην πλαστογράφηση ταξιδιωτικών εγγράφων και στην διανομή και εμπορία τους σε άλλες εγκληματικές οργανώσεις. Δραστηριοποιούνταν στην Ελλάδα και τα μέλη της προέρχονταν από διάφορες χώρες όπως η Συρία, το Ιράκ, η Αίγυπτος και η Ρουμανία. Στο πλαίσιο της επιχείρησης συνελήφθησαν 16 ύποπτοι και ερευνήθηκαν 20 χώροι, ενώ κατασχέθηκαν μεταξύ άλλων, περίπου 280 διαβατήρια και ταυτότητες προσώπων από διάφορες χώρες της ΕΕ, 6 εκτυπωτές, το χρηματικό ποσό

¹⁴⁵ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/operation-taurus-%E2%80%93-greece-and-europol-dismantle-organized-crime-group>

¹⁴⁶ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eight-arrests-in-hit-against-criminal-network-involved-in-migrant-smuggling-and-document-fraud>

των #64.000# ευρώ σε μετρητά και #154.714# ευρώ σε τραπεζικές επιταγές και τραπεζικές καταθέσεις, ενώ εκτιμάται ότι η εν λόγω εγκληματική ομάδα θα μπορούσε να είχε παράνομα έσοδα από την δράση της περίπου 7,5 εκατομμύρια ευρώ. Πρόκειται για μια επιχείρηση που συνέβαλε σημαντικά στην καταστολή της παράνομης μετανάστευσης στην ΕΕ μέσω της Μεσογείου Θάλασσας. Η Europol υποστήριξε ενεργά την έρευνα για περισσότερο από ένα χρόνο και παρείχε εκτεταμένη επιχειρησιακή και αναλυτική υποστήριξη.¹⁴⁷

Operation Aerodromos (Μάιος 2014)

Η επιχείρηση ξεκίνησε και συντονίστηκε από τις ελληνικές αρχές, όπου συνελήφθησαν περισσότεροι από 130 μετανάστες. Εκτός από τους μετανάστες, συνελήφθησαν και αρκετοί διακινητές, καθώς παράτυποι μετανάστες διαφόρων εθνικοτήτων προσπάθησαν να φτάσουν στον τελικό προορισμό τους στην ΕΕ μέσω διαφορετικών αεροδρομίων. Στο πλαίσιο αυτής της επιχείρησης εξαρθρώθηκε διεθνική εγκληματική οργάνωση στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα τη σύλληψη έξι ατόμων στην Ελλάδα για παράνομη διακίνηση Αλβανών υπηκόων. Συνολικά 18 κράτη μέλη της ΕΕ συμμετείχαν στη δράση. Η Europol παρείχε υποστήριξη κατά τη διάρκεια της επιχείρησης μέσω της ανάλυσης των εγκληματικών πληροφοριών που προέκυψαν από την κοινή επιχείρηση.¹⁴⁸

Συμπεράσματα

Οι διαστάσεις που λαμβάνει σήμερα το οργανωμένο έγκλημα είναι μεγάλες και δεν περιορίζονται στα εδαφικά όρια ενός κράτους, αλλά επεκτείνονται σε περισσότερες από μία χώρες. Παράλληλα η εξέλιξη της τεχνολογίας, η παγκοσμιοποίηση, η γρήγορη ανταλλαγή πληροφοριών, η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, αγαθών και υπηρεσιών εντός της ΕΕ και άλλοι παράγοντες οδήγησαν στην εμφάνιση νέων μορφών εγκλημάτων και στην αύξηση του οργανωμένου και διασυνοριακού εγκλήματος. Η εγκληματικότητα αυτή είναι επίκαιρη και προσλαμβάνει διάφορες μορφές, μεταξύ των οποίων είναι η τρομοκρατία, η παράνομη εμπορία όπλων, ναρκωτικών, τα εγκλήματα

¹⁴⁷ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/joint-law-enforcement-action-to-tackle-people-smuggling-network-in-greece>

¹⁴⁸ Europol Official Website: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eu-wide-police-operation-tackles-illegal-immigration-airports>

που τελούνται με τη χρήση του διαδικτύου, η παράνομη διακίνηση ανθρώπων κ.α. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση, πρόληψη και καταστολή των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας απαιτεί συλλογική προσπάθεια εκ μέρους των κρατών μελών και δεν μπορεί να επιτευχθεί με μεμονωμένες ενέργειες, χωρίς την ύπαρξη κοινών στόχων και κοινής πολιτικής. Η προσπάθεια για αστυνομική συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου σε ευρωπαϊκό επίπεδο όπως αναλύθηκε είχε ξεκινήσει αρκετά νωρίς μέσω της άτυπης συνεργασίας στο πλαίσιο της Ομάδας εργασίας Trevi και έκτοτε εξελίσσεται διαρκώς, προσαρμοζόμενη στις προκλήσεις και τις απαιτήσεις της εποχής. Η συνεργασία αυτή είναι δυναμική όπως δυναμική είναι και η εξέλιξη του εγκλήματος. Η εμβάθυνση και η ενίσχυση της αστυνομικής συνεργασίας στο πλαίσιο της ΕΕ είναι ορατή μέσω της δημιουργία ευρωπαϊκών οργανισμών (Europol, Cerpil, Olaf κ.α.) και μηχανισμών, οι οποίοι εξελίσσονται στο πέρασμα του χρόνου. Η συνεργασία που αναπτύσσεται σε θέματα αστυνομικής φύσης λαμβάνει διάφορες μορφές πέραν της ανταλλαγής πληροφοριών, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, διεξαγωγή κοινών επιχειρήσεων και από κοινού κατάρτιση και εκπαίδευση προσωπικού συμβάλλοντας στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol) αποτελεί τον σημαντικότερο κόμβο ανταλλαγής πληροφοριών παρέχοντας παράλληλα επαρκής διασφάλιση του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Η Europol στη σημερινή της μορφή και μετά την πρόσφατη τροποποίηση του Κανονισμού της, ελέγχεται τόσο σε πολιτικό όσο και σε δικαστικό επίπεδο με σκοπό την αποτελεσματική προστασία του ευρωπαίου πολίτη. Είναι γεγονός ότι η αστυνομική συνεργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν ήταν ούτε είναι εύκολο εγχείρημα, καθώς τα κράτη μέλη διαθέτουν διαφορετικές πολιτικές. Η ΕΕ στηρίζει τα κράτη μέλη και προσπαθεί να επιτύχει τη σύγκλιση αυτών των πολιτικών και την ανάπτυξη μιας εποικοδομητικής συνεργασίας για την επίτευξη των στόχων της που αποτελούν ταυτόχρονα κοινούς στόχους των κρατών μελών, με κυριότερο από αυτούς την παροχή ύψιστης προστασίας στους πολίτες της Ένωσης, εντός ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση δηλαδή η όλο και στενότερη συνεργασία και συνένωση των κρατών μελών για την διαμόρφωση ενιαίας πολιτικής σε όλους τους τομείς. Στην παρούσα εργασία αναλύθηκε η πορεία εξέλιξης της αστυνομικής συνεργασίας των ευρωπαϊκών κρατών, διαπιστώνοντας ότι η ΕΕ έχει επιτελέσει ένα αξιόλογο έργο στον τομέα αυτό, αντιμετωπίζοντας το οργανωμένο έγκλημα έχοντας στην φαρέτρα της

αποτελεσματικούς Οργανισμούς και μηχανισμούς, ειδικότερα στα ζητήματα παράνομης διακίνησης μεταναστών και εγκληματικών δικτύων αποδεικνύεται μέσα από τις επιχειρήσεις που έχουν αναπτυχθεί και αναλύθηκαν, με την υποστήριξη της Europol και την από κοινού αγωγική συνεργασία των κρατών – μελών η αποτελεσματική αντιμετώπιση και η καταστολή του φαινομένου σε σημαντικό βαθμό, αποτελέσματα που θα ήταν δύσκολο έως και ακατόρθωτο να επιτευχθούν από μεμονωμένες ενέργειες ενός κράτους, το ίδιο ισχύει και στους άλλους τομείς εγκληματικότητας. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η συνεργασία των κρατών μελών σε θέματα αστυνομικής αλλά και δικαστικής φύσης έχει διαδραματίσει σημαντική πορεία, είναι επιβεβλημένη και πρέπει να στηρίζεται στην ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών γιατί μόνο μέσω αυτής μπορεί να βιωθεί η ελευθερία, η ασφάλεια και η δικαιοσύνη στο σύγχρονο ευρωπαϊκό περιβάλλον στο οποίο ελλοχεύουν εγκληματικές απειλές και κίνδυνοι.

Πηγές-Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία

Ανάγνου Μ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (1999-2013), εκ. Παπαζήση, Αθήνα, 2014

Δανούσης Κ., Το έγκλημα στην Ευρώπη, Αστυνομική Επιθεώρηση, Οκτώβριος 1995

Ιωακειμίδης Π., Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση Θεωρία-Διαπραγμάτευση Θεσμοί και Πολιτικές, Η συνθήκη του Maastricht και η Ελλάδα, εκ. Θεμέλιο, Αθήνα 1993

Ιωακειμίδης Π., Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, Νέο πρότυπο ολοκλήρωσης ή σύμπτωμα από- ολοκλήρωσης;, εκ. Θεμέλιο, Αθήνα 1998

Καραμπελιάς Γ.Ν. (υπεύθυνος συγγραφικής ομάδας), Radicalisation, Ενίσχυση των φορέων επιβολής του Νόμου για την αναγνώριση και καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης και του εξτρεμισμού, «Επιστρέφοντες» αλλοδαποί Τρομοκράτες μαχητές, ΚΕ.ΜΕ.Α., Δεκέμβριος 2019

Μυλωνόπουλος Χ., Το Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, Άρθρο στην ιστοσελίδα του ίδιου διαθέσιμο εδώ: <https://www.mylonopoulos.gr/publication/article/49/to-eyropaiko-poiniko-dikaio-meta-ti-synthiki-tis-lisavonas.html>

Παπαγιάννης Δ., Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ελευθερίας Ασφάλειας και Δικαιοσύνης εκδ. Αντ. Ν.Σάκκουλα Ε.Ε., Αθήνα 2001

Παπαγιάννης Δ., Ο χώρος της Ασφάλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Ε.Ε., Αθήνα, 2008

Παπαγιάννης Δ.Ι., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 5^η έκδοση, εκ. Νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα 2016

Παπαϊωάννου Ζ., Αστυνομικό Δίκαιο, Η λειτουργική αρμοδιότητα του αστυνομικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, Έννοια, περιεχόμενο, όρια, Β' Έκδοση, εκ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2006

Παπακωνσταντής Γ., Συμφωνίες Schengen, Αθήνα, 1998

Παύλου Σ.Κλ., Το Ποινικό Δίκαιο και οι «Αποφάσεις – Πλαίσιο της ΕΕ», ΠοινΧρ., 2004

Σαχπεκίδου Ε. Ρ., Ευρωπαϊκό Δίκαιο, 3^η έκδοση, εκ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2021

Στάγκος Π.Ν. & Σαχπεκίδου Ε.Ρ., Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκδ. Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη, 1994

Στεφάνου Κ.Α., (επιμ.) Το σύστημα διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2020

Στεφάνου Κ.- Φατούρος Αρ.- Χριστοδουλίδης Θ. (επ), Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές, Τόμος Α', Ιστορία Θεσμοί και Δίκαιο, εκ. Ι Σιδέρης, 2001

Στεργιούλης Ε. Αθ., Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία Europol, εκ. Νομική Βιβλιοθήκη 2003

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία

Apap J. Justice and Home Affairs in the EU, Liberty and Security Issues after enlargement, Edward Elgar Publishing Ltd, Northampton, MA, USA, 2004

Benyon J., Police co-operation in Europe: An investigation, Centre for the study of Public Order, University of Leicester, Βρετανία, Νοέμβριος, 1993

Bunyan T., (ed), Statewatching the new Europe, «Trevi, Europol and the European State», 1993

Duff A. (ed) The Treaty of Amsterdam, London, Federal Trust, 1997

Fenton Bresler, Interpol, Sinclair - Stevenson, 1992

Focus. No.45, 1994: https://www.focus.de/politik/deutschland/bundesstaat-europa-nur-utopie-europapolitik_id_1835763.html

Guyomarch A., «Problems and prospects for european police cooperation after Maastricht», Policing and Society, An International Journal of Research and Policy, 1995

Hebenton B. & Thomas T., Policing Europe Co-Operation, Conflict and Control, St. Martin's Press, 1995

Monar J. & Morgan R., The Third Pillar of the European Union, Cooperation in the fields of justice and home affairs, European Interuniversity Press, Brussels, 1994

Moran Cf. J., Justice and Home Affairs in the treaty of Amsterdam: Reform at the price of fragmentation, ELR 1998

Kuijper P.J., Some legal problems associated with the communitarization of policy on visas, asylum and immigration under the Treaty of Amsterdam, Common Market Law Review, 2000

Woodward. R, Establishing Europol, European Journal on Criminal Policy and Research vol. 1-4, 1993 διαθέσιμο εδώ: https://www.academia.edu/22210393/Establishing_Europol

Επίσημα Κείμενα

Απόφαση 2000/820/ΔΕΥ, ΕΕ L 336, 30.12.2000 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AL%3A2000%3A336%3ATOC>

Απόφαση-Πλαίσιο 2002/465/ΔΕΥ, ΕΕ L 162, 20.06.2002 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:L:2002:162:TOC>

Απόφαση 2002/187/ΔΕΥ, ΕΕ L 063, 06.03.2002 διαθέσιμη εδώ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AL%3A2002%3A063%3ATOC>

Απόφαση 2001/472/ΔΕΥ, ΕΕ L 153, 08.06.2001 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32001D0427>

Απόφαση 2005/511/ΔΕΥ, ΕΕ L 185, 16.07.2005 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2005:185:FULL&from=ES>

Απόφαση 2009/371/ΔΕΥ, ΕΕ L 121, 15.05.2009 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2009%3A121%3ATOC>

Απόφαση 2005/681/ΔΕΥ, ΕΕ L 256, 01.10.2005 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:L:2005:256:TOC>

Απόφαση του Συμβουλίου 2010/131/ΕΕ, ΕΕ L 52, 03.03.2010 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2010:052:TOC>

Ειδική Έκθεση υπ'αριθμ.06, Η ανταπόκριση της ΕΕ στην προσφυγική κρίση: η προσέγγιση των κέντρων υποδοχής και ταυτοποίησης (hotspot), Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, 2017 διαθέσιμη εδώ: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr17_6/sr_migration_hotspots_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διακυβερνητική Διάσκεψη 1996, Έκθεση της Επιτροπής για την Ομάδα Προβληματισμού, Βρυξέλλες, 1995 διαθέσιμη εδώ: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/eca47994-fd0b-4c95-8303-ad3544db2ad5>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Ενημερωτικό Δελτίο «Η ΕΕ και η μεταναστευτική κρίση», 2017, [Η ΕΕ και... η μεταναστευτική κρίση - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/eca47994-fd0b-4c95-8303-ad3544db2ad5)

Σχέδιο στρατηγικής εσωτερικής ασφάλειας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Προς ένα ευρωπαϊκό πρότυπο ασφάλειας, Ευρωπαϊκή Ένωση, Λουξεμβούργο, Μάρτιος 2010

διαθέσιμο εδώ: <https://www.consilium.europa.eu/media/30737/qc3010313elc.pdf>

Κανονισμός 2185/96/EK

Κανονισμός 302/93/EOK διαθέσιμος εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1660662850611&uri=CELEX%3A31993R0302>

Κανονισμός 2016/794, 11/05/2016 διαθέσιμος εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016R0794-20220628>

Κανονισμός 2022/991, 08/06/2022 διαθέσιμος εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32022R0991>

Κανονισμός 2019/881, 17/04/2019 διαθέσιμος εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32019R0881>

Οδηγία (ΕΕ) 2019/1153, 20/06/2019 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1153>

Οδηγία (ΕΕ) 2015/849, 20/05/2015 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32015L0849>

Πρόγραμμα της Στοκχόλμης διαθέσιμο εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/EL/legal-content/summary/the-stockholm-programme.html>

Σύμβαση Εφαρμογής Συμφωνίας Schengen

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 27 Ιανουαρίου 1977

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 28 Ιουνίου 1978

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 13 Δεκεμβρίου 1957

Συμπεράσματα της Προεδρίας – Κέρκυρα 24 και 25 Ιουνίου 1994

Συμπεράσματα της Προεδρίας – Βρυξέλλες, 4-5 Νοεμβρίου 2004

Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη μόνιμη συνέχιση του κύκλου πολιτικής της ΕΕ για το οργανωμένο και σοβαρό διεθνές έγκλημα: EMPACT 2022, Βρυξέλλες, 26 Φεβρουαρίου 2021 διαθέσιμα εδώ: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6481-2021-INIT/en/pdf>

Συνθήκη του Άμστερνταμ διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:11997D/TXT>

Συνθήκη του Μάαστριχτ διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A11992M%2FTXT>

COM (1998) 459 final, Brussels, 14.07.1998 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:51998DC0459&from=EN>

COM (2009) 262 final, Brussels, 10.06.2009 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0262:FIN:EN:PDF>

COM (2010) 673 final, Brussels, 22.11.2010 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0673:FIN:EN:PDF>

COM (2011) 753 final , Brussels, 15.11.2011 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0753:FIN:EN:PDF>

COM (2011) 750 final, Brussels, 15.11.2011 διαθέσιμη εδώ: https://parliament.bg/pub/ECD/112158COM_2011_750_EN_ACTE_f.pdf

Council conclusions on the creation and implementation of a EU policy cycle for organised and serious international crime 3043rd justice and home affairs council meeting brussels 8 and 9 November 2010 διαθέσιμη εδώ: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/117583.pdf

Council of the European Union, The EU policy cycle to tackle organised and serious international crime, European Union 2018, Brussels διαθέσιμη εδώ: <https://www.consilium.europa.eu/el/documents-publications/publications/empact/>

Council of the European Union, 13602/21, Brussels, 13 November 2021, Operational Action Plan 2022: Migrant Smuggling διαθέσιμο εδώ: <https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/euobs-media/fce71aab7c913febcbf36ff87047cd31a.docx>

EE C 316/2, 27.11.1995 Πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης για την ίδρυση Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (σύμβαση Europol) δυνάμει του άρθρου K.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1995:316:FULL&from=lt>

EE C 340, 10.11.1997 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AC%3A1997%3A340%3ATOC>

EE C 306/1, 17.12.2007 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL&from=DA>

C 115/01 04.05.2010 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2010%3A115%3ATOC>

EE L 62/1, 20.03.1995, ΚΟΙΝΗ ΔΡΑΣΗ της 10ης Μαρτίου 1995 που θεσπίζεται από το Συμβούλιο βάσει του άρθρου Κ.3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση σχετικά με τη μονάδα ναρκωτικών της Europol διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31995F0073>

Empact 10 EU Crime Priorities διαθέσιμο εδώ: https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-07/2022_112_EMPACT%20handbook.pdf

European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) 2021, διαθέσιμη εδώ: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2021#downloads>

Europol (2017) «European Union serious and organized crime threat assessments», SOCTA 2017 report διαθέσιμη εδώ: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-2017>

Ministerial Agreement on the Establishment of the Europol Drugs Unit, Copenhagen, 2 June 1993 διαθέσιμη εδώ: <https://ec.europa.eu/dorie/fileDownload.do;jsessionid=Z6j2N2kN80lp9hWtvkfv3pXJ2CnhMB4Sw35TRTtjKfGPy23k8sMH!-79809760?docId=321563&cardId=321563>

OJEC, C 185, 01.07.1999 Council Communication concerning the taking up of the activities of Europol διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:1999:185:TOC>

OJEC, C 221, 19.07.1997 Council Act of 19 June 1997 drawing up, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union and Article 41 (3) of the Europol Convention, the Protocol on the privileges and immunities of Europol, the members of its organs, the Deputy Directors and employees of Europol διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:1997:221:TOC>

OJEC, C 299/1, 09.10.1996 Council Act of 23 July 1996 drawing up, on the basis of Article K.3 of the Treaty on European Union, the Protocol on the interpretation, by way of preliminary rulings, by the Court of Justice of the European Communities of the Convention on the establishment of a European Police Office διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:1996:299:TOC>

OJEC C 358, 13.12.2000 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2000:358:TOC>

OJEC C 312, 16.12.2002 διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2002:312:TOC>

1999/435/EK: Απόφαση του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1999, για τον ορισμό του κεκτημένου του Σένγκεν, προκειμένου να προσδιοριστεί, δυνάμει των οικείων διατάξεων της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η νομική βάση για κάθε μία από τις διατάξεις ή αποφάσεις που συνιστούν το κεκτημένο του Σένγκεν διαθέσιμη εδώ: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A31999D0435>

Νομολογία ΔΕΚ

C-354/04

C-105/03

Διαδικτυακοί ιστότοποι

<https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/statistics-data>

<https://www.europol.europa.eu/careers-procurement/how-to-apply/europol-national-units-of-european-member-states>

<https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration>

<https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements/operational-agreements>

<https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements/strategic-agreements>

<https://www.europol.europa.eu/partners-collaboration/agreements/working-arrangements>

<https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/europol-information-system>

<https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/empact>

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/law-enforcement-cooperation/operational-cooperation/empact-fighting-crime-together_en

<https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/secure-information-exchange-network-application-siena>

<https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/europol-information-system>
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=110600&Itemid=2835&lang=
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eight-arrests-for-printing-fake-documents-in-greece>
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=108046&Itemid=2775&lang=
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/hit-against-criminal-network-smuggling-migrants-greece-to-germany>
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=99922&Itemid=2581&lang=
http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=98667&Itemid=2537&lang=
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/operation-taurus-%E2%80%93-greece-and-europol-dismantle-organized-crime-group>
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eight-arrests-in-hit-against-criminal-network-involved-in-migrant-smuggling-and-document-fraud>
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/joint-law-enforcement-action-to-tackle-people-smuggling-network-in-greece>
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/eu-wide-police-operation-tackles-illegal-immigration-airports>
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/hellenic-police-and-europol-sign-operational-plan-to-combat-migrant-smuggling>
<https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/europol-setting-team-of-200-investigators-to-deploy-to-migration-hotspots>

Ελληνική Νομοθεσία

N. 2630/98

N. 2472/1997

ΠΔ 178/2014